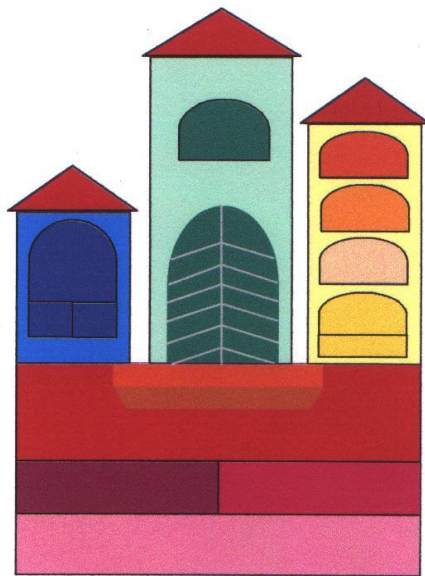

**JÁTÉKVÁR ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA
2023.**

OM azonosító szám: 035740

TARTALOMJEGYZÉK

AZ INTÉZMÉNY ADATAI	4.o.
BEVEZETŐ	5.o.
I. ÓVODÁINK BEMUTATÁSA	7.o.
1. Helyzetelemzés	7.o.
2. Óvodáink személyi feltételei	9.o.
3. Óvodáink tárgyi feltételei	10.o.
4. Óvodáink-nevelési gyakorlataihoz rendelt – speciális eszközrendszere	10.o.
II. INTÉZMÉNYÜNK ALAPELVEI, GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	12.o.
1. Óvodai nevelésünk alapelvei	12.o.
2. Gyermekképünk	13.o.
3. Óvodaképünk	14.o.
III. INTÉZMÉNYÜNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE, FELADATAI, SIKERKRITÉRIUMAI	15.o.
1. Nevelésünk céljai	15.o.
2. Az óvodai nevelésünk általános feladatai	15.o.
3. Várható eredményeink	16.o.
IV. A TAGÓVODÁK NEVELÉSI GYAKORLATA	17.o.
"JÁTEKVÁR - VÁR A JÁTÉK" HELYI ÓVODAI NEVELÉSI GYAKORLAT	
Szimbólumunk	18.o.
1. Nevelésünk alapvető keretei	19.o.
1.1. Az egészséges életmód alakítása	19.o.
1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	21.o.
1.3. Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	24.o.
2. Mindennapi életünk szervezése	27.o.
3. Tevékenységi formáink	29.o.
3.1. Játék	29.o.
3.2. A külső világ tevékeny megismerése	35.o.
3.2.1. Természeti és épített környezetünk	35.o.
3.2.2. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése	40.o.
3.2.3. Környezetvédelemre nevelés	41.o.
3.3. Mozgás	43.o.
3.3.1. Testnevelés foglalkozás	45.o.
3.3.2. Mindennapi testnevelés	45.o.
3.3.3. Szabadjáték, egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek	45.o.
3.3.4. Speciális mozgásfejlesztés	46.o.
3.3.5. Vízhezszoktatás	46.o.
3.4. Beszédhanghallás fejlesztése	47.o.
3.5. Verselés, mesélés	50.o.
3.6. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	53.o.
3.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	56.o.
3.8. Munka jellegű tevékenységek	60.o.
3.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	62.o.

V.HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEINK, EGYÉB RENDEZVÉNYEINK	65.o.
VI.ÓVODÁINK KAPCSOLATRENDSZERE	67.o.
1. Óvoda – Család	67.o.
2. Óvoda – Iskola	68.o.
3. Egyéb kapcsolataink	69.o.
VII. AZ ÓVODÁBA ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI	71.o.
1. Az óvodába lépés feltételei	71.o.
2. Az iskolába lépés feltételei	71.o.
VIII. ÓVODÁINK SAJÁTOS FELADATAI, KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE	73.o.
1. Gyermekvédelem	73.o.
2. Sajátos nevelési igényű-kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése	76.o.
3. BTMN-s - kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése	79.o.
4. Tehetséges - kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése	79.o.
5. Nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés	81.o.
IX.ÓVODÁINK ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE	83.o.
1. Óvodáink írásos dokumentumai	83.o.
2. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése	83.o.
3. A Pedagógiai Program minőségfejlesztési munkái	83.o.
X.ÓVODÁINK SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAI	86.o.
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	87.o.
FELHASZNÁLT IRODALOM	88.o.

AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Az intézmény neve:

Játékvár Óvoda és Bölcsőde
5435 Martfű, Munkácsy út 79.
Telefon: 06 (56) 450-152

Az intézményvezető: Turnyánszkiné Enyedi Andrea

Az intézmény fenntartója:

Martfű Város Önkormányzata
5435 Martfű, Szent István tér 1.
Telefon: 06 (56) 450-222

A székhely óvoda neve, címe:

Munkácsy úti Óvoda
5435 Martfű, Munkácsy út 79.
Telefon: 06 (56) 450-152

Intézményvezető-helyettes: Bettenbuch Tünde

Kossuth úti Tagóvoda
5435 Martfű, Kossuth út 22 – 24.
Telefon: 06 (56) 450-443

Tagóvoda-vezető neve: Olaszné Kiss Ágnes

Bölcsődei Intézményegység címe:

5435 Martfű, Május 1 út 19.
Telefon: 06 (56) 452-155

Bölcsődevezető neve: Cseriné Gál Katalin

Alapító okirat száma: M/2988-24/2022.

A program benyújtója: Turnyánszkiné Enyedi Andrea intézményvezető

A programot készítette: a Játékvár Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete

BEVEZETŐ

Martfű a Tisza bal partján, Szolnoktól délre 20 km-re helyezkedik el.

A város Jász-Nagykun-Szolnok megye egyik legfiatalabb, legdinamikusabban fejlődő települése. A kedvező természeti adottságok (Tisza, sík terület, közlekedési lehetőségek) az ipar centralizálódását segítette. A gyárváros felépülése mellett nagyon sok park, liget létesült, amelyek hozzátartoznak lakóhelyünk arculatához.

Az idetelepült cipő- növényolaj- és sörgyártás befolyásolta a település fejlődését, struktúráját, népességének alakulását. A város polgárainak átlag életkora meghatározta és meghatározza Martfű nevelési és oktatási intézményeinek kialakítását, fejlesztését. A demográfiai mutatók az 1980-as évek közepe óta lassú csökkenést jeleznek. A társadalmi, gazdasági változások kedvezőtlenül hatottak a foglalkoztatás helyzetére, a születések számának alakulására, mely körülmények az óvodák működésére is hatást gyakoroltak. A folyamatosan csökkenő gyermeklétszám, valamint az Önkormányzat alulfinanszírozottsága, egyre rosszabb gazdasági helyzete miatt további csökkentés és megszorító intézkedések határozták meg az intézmény működését. Jelenleg a születések számának csökkenése nem jellemző, az utóbbi években inkább stagnál esetleg csekély mértékben nő.

A város önkormányzata biztosítja a nevelési-oktatási intézmények működésének feltételeit. Városunkban biztosított a 3 éves kortól iskolába lépésig a gyermekek óvodai ellátása.

A Játékvár Óvoda és Bölcsőde 1999-től - 2007. szeptember 1-ig három tagóvodából állt. Martfű Város Képviselő-testülete 1999. augusztus 1-jei hatállyal összevonta a városban működő óvodákat és a Városi Bölcsődét. Az összevonást a csökkenő gyermeklétszám, valamint a gazdaságosabb működtetés indokolta.

2019. szeptember 1-től két feladatellátási helyen neveljük az óvodás gyermekeket.

2000. január 1-től - 2003. december 31-ig önálló gazdálkodási jogkörrel működött az intézmény. 2004. január 1-től, részben önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkezett, jelenleg a pénzügyi, gazdasági feladatokat Martfű Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala a megkötött megállapodás alapján látja el. Az intézmény fenntartási és működési költségeit az önkormányzat által jóváhagyott költségvetésben irányozza elő. A többcélú intézmény nevelőtestülete a helyi óvodai nevelési programját a település adottságának, az itt élő emberek, gyermekek szociokultúrájának, igényeinek figyelembevételével készítette el.

A Munkácsy úti Óvoda és Kossuth úti Tagóvoda saját programot készített, felhasználva az óvodapedagógusok nevelési filozófiájához közelálló nevelési programokat. A pedagógiai program elkészítésénél figyelembe vettük a működést meghatározó jogszabályi előírásokat:

- 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának módosításáról
- 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről (Nkt.)
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról (Vhr.)
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI-rendelet (EMMI r.)
- 368/2011. (XII.31.) Korm. Rendelet az államháztartási törvény végrehajtásáról (költségvetési intézmények esetén) (Ávr.)

- 2011. évi CXII. Törvény az információs önrendelkezési jogról, az információs szabadságról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló többször módosított 1992. évi XXXIII. tv. (Kjt.)
- 2012.évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 277/1997. (XII.22.) Kormányrendelet a pedagógus továbbképzésekről, szakvizsgáról, és módosítása
- 1997.évi XXXI Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 26/1997.(IX.3.) NM rendelet az iskola egészségügyi ellátásról
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/A_Sajatos_nevelési_igényű_gyermekek_ovodai_nevelésének_irányelve.docx

A pedagógiai program 2023. 04. 01-től hatályos.

I. ÓVODÁINK BEMUTATÁSA

1. Helyzetelemzés

Hitvallásunk:

*"Osztani magad - hogy így sokasodjál,
kicsikhez hajolni - hogy magasodjál,
hallgatni őket, hogy tudd a világot,
róluk beszélni, ha szólsz a világhoz."
(Váci Mihály: Eső a homokra)*

Intézményünk két óvodája osztott és részben osztott életkorú csoportban fogadja a 3 éves kortól a gyermekeket iskolába lépésig. Jogosultság szerint a 2.5 évét betöltött gyermeknek lehetőséget adunk az óvodába járáshoz.

Az óvodák eredetileg is óvoda céljára készültek, ezért nyugodt, csendes, kisebb forgalmú, jól megközelíthető utak mellé épültek.

Az épületek és az udvarok nagysága, belső kialakítása megfelelő 190 kisgyermek egészséges neveléséhez, sokoldalú fejlesztéséhez.

A játszóudvarok ligetesek, rendelkezünk füves, burkolt felületekkel, fedett terasszal, virágos kertekkel. Udvarainkat lehetőségünk szerint fejlesztjük.

A **Munkácsy úti Óvoda** Martfű város jól megközelíthető részén 1974-ben épült az Általános Iskola mellé. Lakótelepi és kertes házak veszik körül. Kezdetben 3 csoporttal, majd 1980-tól 4 csoporttal működtünk 100 férőhellyel. A csökkenő gyermeklétszám miatt 2004-től az óvoda 3 csoporttal működik. A felszabadult csoportszobát tornaszobává alakítottuk át. 2010-ben az épület külső-belső felújítása megtörtént.

Mindkét óvoda 1981-ig a Martos Flóra Általános Iskola igazgatása alatt állt, majd részben önálló összevont intézményként működött tovább, a központi óvoda a Munkácsy úti Óvoda lett.

2019 őszén egy korszerű, két csoporttal kibővített, felújított óvodát vehettek birtokba az óvodás korú gyermekek, mely befogadta a megszűnő, Május 1 úti Óvodába járó gyerekeket is, így 5 csoporttal működik tovább.

A **Kossuth úti Tagóvoda** településünk első óvodájaként 1955-ben kezdte meg működését az óváros részen. A jelenleg is használatos épület 1961-ben 2 csoporttal óvoda céljára készült. 1974-ben bővítették egy csoporttal. A 80-as évek végén a településrész rohamosan fejlődött, sok új családi ház épült. A gyermeklétszám megnövekedett, ezért szükség volt a bővítésre. Az önkormányzat e célból bérelte az óvoda melletti épületet, s az átalakítás után 1991-96 között 4 csoport működött. 1996. szeptembere óta újra 3 csoportban neveljük a gyerekeket. A felszabadult csoportszobát tornaszobává alakítottuk át, amely segíti nevelőmunkánk hatékonyságát. 2010-ben külső-belső felújítás eredményeként megújult óvodánk.

A Kossuth úti Tagóvoda udvarát anyagi lehetőségeink figyelembevételével fejlesztjük.

Mindkét óvodánk - Munkácsy úti Óvoda és a Kossuth úti Tagóvoda - a „Játékvár – Vár a játék” - nevelési gyakorlat szerint neveli az odajáró gyermekeket.

"Játékvár - Vár a játék" nevelési gyakorlatunkat a Kompetencia alapú óvodai programcsomaggal kiegészítve, a környezeti nevelés köré építettük, amely magában foglalja a környezetvédelemre nevelést is. A környezet megismerése, szeretete, vé-

dése, óvása a jövő emberének magatartásformájává, életszemléletévé kell, hogy váljon, ezért tartjuk fontosnak, ennek a területnek a kiemelését. A környezetvédelmi napok megrendezése nevelési programunk szerves része (Állatok Világnapja, Víz Világnapja, Föld Napja, Madarak-fák Napja).

Nagy gondot fordítunk a gyermekek anyanyelvi nevelésére. Büszkék vagyunk arra, hogy a megyében először a mi óvodánkban valósult meg a gyermekek fonémahallását fejlesztő program, amelyet elengedhetetlennek tartunk a kudarc nélküli iskolakezdéshez. A több éves gyakorlat bizonyítja törekvéseink eredményességét. A gyermekek beszédhibájának javítására logopédust foglalkoztatunk.

A testi nevelés sokoldalú fejlesztését segítjük a vízhez szoktatással, úszásoktatással, gerinc- és lábtartást javító tornával. Adottak a feltételeink a sok mozgásra, kirándulásra, levegőzésre, edzésre.

Intézményünkben a gyermekek foglalkoztatásához, óvodai életéhez minden szükséges eszközt, felszerelést lehetőségeinkhez képest biztosítunk.

Hagyományaink között szerepel kirándulások és túrák szervezése, - Tisza-parti kirándulások, szarvasi Arborétum, budapesti Állatkert, Jászberény, Mezőtúr, évszakon-ként nagy séták, lovaskocsizás a város határában -, amelyek a környezeti nevelés céljait is szolgálják, és maradandó élményeket adnak óvodásainknak.

Ünnepeinket - Mikulás, farsang, anyák napja, évzáró, ballagás - a szülőkkel együtt tartjuk és az ő közreműködésükkel válik még hangulatosabbá. Saját innováció keretében a Munkácsy úti Óvoda az Advent ünnepkörét, a Kossuth úti Tagóvoda „Színes világ” elnevezéssel az Anyák napját, Apák napját, Nagymamák napját, Kistesók napját, a Gyermeknapot komplexen építette be az ünnepei sorába. A gyermekek életének jeles ünnepei: születésnap, gyermeknap.

Óvodai nevelésünk a család-óvoda kapcsolatrendszerére épül. Célunk, hogy a szülőkkel együtt neveljük, fejlesszük a gyermekeket. A kapcsolattartás formái: beiratkozás, családlátogatás, befogadás, mindennapi találkozások, szülői értekezlet, nyílt nap, közös ünnepek.

Fenntartónkkal, Martfű Város Önkormányzatával kapcsolatunk többirányú, együttműködő, segítő.

Intézményünk világnézetileg semleges, de a szülők kérésére biztosítjuk a hitoktatás megszervezését.

A következő években lehetőségeinkhez képest folytatjuk az óvodák külső-belső felújítását, az udvari játékok korszerűsítését és a program, illetve a sajátos nevelési gyakorlatok megvalósításához szükséges eszközök bővítését.

A Portyázó Porontyok Alapítvány létrehozásával az óvodák és a bölcsőde anyagi bázisát növeljük.

Alapítványunk célja: Óvodáinkba és bölcsődénkbe járó gyermekek szociális, mentális, testi és értelmi fejlődésének segítése, a gyermekek foglalkoztatásának, tapasztalat és élményszerzésének támogatása.

Jótekonysági bál szervezésével igyekszünk az intézmény anyagi bázisát növelni, szülői segítséggel és támogatással. Az összeget kirándulásra és fejlesztő eszközök vásárlására fordítjuk.

Kollektívánk pályázatok írásával igyekszik bővíteni, újítani az óvodák eszköztárát.

Intézményünk minőségügyi tevékenysége

Nagyon fontosnak tartjuk intézményünkben a minőségi munkavégzést. Ennek érdekében folyamatosan képezzük magunkat, hogy egyre magasabb színvonalon tudjuk végezni nevelő, gondozó, fejlesztő munkánkat.

A pedagógus életpálya modellhez kapcsolódó egységes és rendszeres ellenőrzési-értékelési rendszer bevezetésével intézményünkben is kidolgozásra kerültek azok az elvárások, amelyekkel az óvodapedagógusok kompetenciái mérhetőek. Az önértékelés folyamatában meghatározásra kerülnek a kiemelkedő és fejleszthető területek, amelyekre az óvodapedagógusok fejlesztési tervet készítenek, ezáltal minőségi munkavégzésük erősödik. (1. sz. melléklet)

A pedagógiai munkát közvetlenül segítő alkalmazottaink körében meghatározott keretek között, továbbra is működtetni kívánjuk az általunk kidolgozott teljesítményértékelési rendszert.

Továbbra is fontosnak tartjuk partnereink elégedettségét, partneri kapcsolataink ápolását, bővítését. A kapcsolattartás formáit külön fejezetben részletezzük.

Jelenleg a minőségfejlesztéssel kapcsolatos tevékenységeinket az intézmény munkaterve tartalmazza, melyben megfogalmazzuk az adott évre vonatkozó minőségfejlesztési elképzeléseinket.

Minőségi munkavégzésünk fontos része a gyermekek mérése-értékelése, fejlesztésük meghatározása.

A gyermekek fejlődésének, egyéni fejlettségének nyomon követése, rögzítése érdekében egyéni fejlesztési lapot alkalmazunk. A kapott értékeket egyéni tájékoztatás keretében évente két alkalommal – SNI-s gyermek esetében 3 alkalommal - beszéljük meg a szülőkkel. (2. sz. melléklet)

2. Óvodáink személyi feltételei

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek a személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermek számára.

Intézményünk alkalmazotti létszáma összesen: 41 fő.

Bölcsődei alkalmazotti létszám: 11 fő.

Óvodai alkalmazotti létszám: 30 fő.

Felsőfokú végzettségű óvodapedagógus	18 fő
Pedagógiai munkát segítő szakképzett dajka	8 fő
Pedagógiai asszisztens	2 fő
Óvodatitkár, gazdasági ügyintéző	1 fő
Egyéb munkakörben foglalkoztatottak (egyéb kisegítő)	1 fő

Szakvizsgával 8 fő óvodapedagógus rendelkezik.

Óvodapedagógusaink a nevelési gyakorlatok speciális elemeinek megvalósításához szükséges tanfolyami végzettséggel rendelkeznek.

Szakmailag jól felkészült, nagy tapasztalattal rendelkező stabil közösség alakult ki az évek során, de a folyamatos nyugdíjazások miatt a fő feladatunk lett az új kollégák mentorálása. A nevelőtestület tagjai együttműködők a szülőkkel, kollégákkal és más

intézmények dolgozóival. Lehetőség szerint évek óta állandó párok dolgoznak együtt, ami a munka hatékonyságát fokozza. Az új pedagógiai módszerek bevezetését segítő munkaközösségeket hoztunk létre, amelyek a program bevalásának elemzését is segítik, illetve tapasztalataikkal hozzájárulnak az eredményes munkához. Óvodapedagógusaink gyermekszeretők, beállítottságuknak, érdeklődésüknek, értékrendjüknek megfelelő irányban érvényesítik szakmai tudásukat, pedagógiai munkájukra a megújulás igénye jellemző. Módszertani szabadságuknak érvényesülésénél a gyermekek érdekének védelmét figyelembe veszik. Értékeljük és megbecsüljük egymás munkáját, a véleménycserék őszinték, jobbtó szándékúak. Nyugodt, derős légkörben dolgozunk. Az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak kapcsolata kiegészítő, egymásra épülő, partneri, amely hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez. Az óvoda egész nyitva tartása alatt biztosított az óvodapedagógusi jelenlét.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli, az Alapító Okirat szerint biztosítja intézményünk.

3. Óvodáink tárgyi feltételei

Óvodáink épületei egyszintesek, amelyek jól szolgálják a gyermekek óvodai életét. A Munkácsy úti Óvoda épülete bővítésen, felújításon eset át, így 2019 szeptemberétől szép, esztétikus épületben fogadjuk a gyermekeket. A Kossuth úti Tagóvoda 2010 – ben felújított épületrész állaga jó, a régebben épült másik épületrész felújítása szükséges, melyet az önkormányzat anyagi lehetőségeihez mérten igyekszik megvalósítani. A csoporttermek száma 8, amelyek mérete az előírásnak megfelelő, esztétikusan berendezett. A termek többfunkciósak, az óvodai napirend minden tevékenységére alkalmasak. A csoportszobák barátságosak, természetes anyagokkal, textíliákkal díszítettek. A bútorzat korszerűsítése folyamatos.

Az óvodák megfelelően felszerelt tornaszobával is rendelkeznek. Mindkét óvodában a csoportszobákhoz gyermeköltözők, mosdók tartoznak, amelyek a felújítás után már minden igényt kielégítenek. Az épületekben melegítő-tálaló konyhák, mosókonyhák, felnőtt öltözőhelyiségek, raktárak, irodák találhatóak – összességében a dolgozók számára megfelelő munkakörnyezet biztosított.

Megállapítható, hogy óvodáink tárgyi feltételei, komfortja, külső-belső esztétikája, karbantartottsága megfelelő feltételeket teremt az idejövő gyermekek óvodai életéhez. A szülőkkel való beszélgetésekhez minden tagóvodában megfelelő lehetőséget teremtünk.

Pedagógiai Programunk megvalósításához szükséges alapvető dologi feltételek adóttak.

4. Óvodáink - nevelési gyakorlathoz rendelt – speciális eszközrendszere

A "Játékvár - Vár a játék" című program meglévő és tervezett eszközei:

Az alapvető játékeszközök folyamatos bővítésére alapítványi támogatásból, egyéni adományokból, pályázati támogatásból van lehetőségünk.

A komplex, mozgásfejlesztést segítő udvari játékok felszerelése, javítása folyamatos, amelynek fedezetét pályázatok útján és alapítványi hozzájárulással biztosítjuk.

Szükséges további speciális eszközök beszerzése, amelyek a mindennapi mozgás, testnevelés, tartásjavítás feladatainak megoldását segítik. Intézményünk tanulási eszközeit minőségben és mennyiségben is lehetőségeink szerint fejlesztjük, ezen felül tervezzük olyan anyagok vásárlását, beszerzését, amelyekből az óvodapedagógusok készítenek a gyermekek játékához eszközöket.

Szakmai eszközellátottságunk megfelelő színvonalú. Az óvodai tevékenységekben jól szolgálják az egyéni fejlesztést az óvodapedagógusok által készített játékok, eszközök, ezek bővítésére a jövőben még nagyobb gondot fordítunk.

Meglévő eszközeink, amelyek alkalmasak a **Kompetencia alapú óvodai nevelés** megvalósításához:

- Jó minőségű, életkornak megfelelő képességfejlesztő játékok (LEGO, ASCO, Ravensburger), szituációs és építőjátékhhoz szükséges eszközök.
- Mesekönyvek, gyermekfolyóiratok, Mese-láda, különböző méretű és típusú bábok, dramatizáláshoz szükséges kellékek, anyagok, szakkönyvek, szakmai kiadványok
- Változatos eszközök, anyagok a vizuális tevékenységekhez (különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctoll, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzag stb.
- Zenei neveléshez szükséges hangszerek: furulya, metalofon, dob, ritmusbot, cintányér (kicsi, nagy), csengő; gyermekek-óvodapedagógusok által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, hanghordozók és azok lejátszásához szükséges eszközök (magnó, CD-DVD lejátszó, mikrofon)
- Oktatástechnikai eszközök: számítógép, laptop, projektor, nyomtató, fénymásoló, videokamera, fényképezőgép.
- Mozgásfejlesztéshez szükséges eszközök, Mozgáskotta eszközei.

Tervezett eszközbeszerzés:

- Dramatikus játékok kellékeinek bővítése.
- Óvodák és a bölcsőde játszóudvarának, szabadtéri játszóeszközeinek fejlesztése, felújítása.
- Az intézmény (bölcsőde, óvoda) játékállományának folyamatos cseréje, frissítése.

II. INTÉZMÉNYÜNK ALAPELVEI, GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

1. Óvodai nevelésünk alapelvei

- *A gyermeki jogok tiszteletben tartásának elve*

A gyermek joga, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést az egyenlő hozzáférés biztosításával. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.

A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. Nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek, képességeinek kibontakoztatását.

A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra. Olyan pedagógiai környezetet alakítunk ki óvodáinkban, ahol a különbözőség felé fordulás mindenkinek természetessé válik.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseink a gyermek személyiségéhez igazodnak.

Óvodai nevelésünk gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről, harmonikus fejlesztéséről
- szociális, testi, érzelmi hátrányt szenvedő gyermekek támogatásáról, hátrányok csökkentéséről
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkorra jellemző alakításáról
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű- az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékokra, e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítéséről, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzéséről, ápolásáról, erősítéséről, átörökítéséről, nyelvi neveléséről, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségéről

Nevelőmunkánkat a pedagógiai optimizmus, elkötelezettség, tenni akarás jellemzi.

- *Komplex nevelés elve*

A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak.

- *Egyéni fejlesztés elve*

A gyermek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Egyéni, differenciált bánásmód szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet.

Az óvodás korú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják. Ezért fontos, hogy a más gyermekekkel és felnőttekkel való kapcsolatok során, pozitív, kedvező hatások, élmények érjék.

- A játék elsődlegességének elve

Nevelésünkben elsődleges a játék, mely az óvodás életkor nevelési eszközei közül a gyermek legelemibb, pszichikus szükségletét elégíti ki.

- A kompetenciafejlesztés elsődlegességének elve; az ismeretek - tudás, képességek, készségek, attitűdök tapasztalati úton történő megszerzésének elősegítése.

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el.

Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, pozitív élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.

A munka jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömeit is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.

- Anyanyelvi nevelés elve

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, szerves része az óvodai nevelési eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.

- A közösségi nevelés elve

A gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben.

- A családi nevelés tiszteletben tartásának elve

A gyermek személyiségének alakulásában meghatározó, hogy milyen nevelési hatások érik a családban. A megfelelő módon kialakított szokások és viselkedési formák a gyermek számára megkönnyítik az óvodai közösségbe való beilleszkedést. Ezért nagyon fontos a családok nevelési szokásainak a megismerése, a családi és óvodai normarendszer egymáshoz való közelítése.

A gyermeki személyiség számára biztonságot nyújt a megalapozott, és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. A szokásrendszeren és az együttélésen fakadó interakciókon keresztül fejlődik normarendszere, mely a további fejlődési szakasznak, az iskoláskornak az alapja, s egyben a felnőtté válás feltétele is.

- Az „éljünk egészségesen” elve

A helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások kialakításában fontos szerepe van az óvodapedagógusnak és a dajkáknak. A felfokozott mozgásigény a gyermek életkori sajátosságai közé tartozik. Feladatunk továbbá, hogy az intézményi nevelés keretein belül megvalósítsuk a gyermekek teljes körű egészségfejlesztését, amely az egészséges táplálkozás, a mindennapos testnevelés, testmozgás, a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése, a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás, a személyi higiéné területére terjednek ki.

(3. sz. melléklet)

2. Gyermekképünk

Alapvető elvként kezeljük, hogy az ember mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi, és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény.

Nevelésünk során törekszünk arra, hogy a gyermek érzelmileg gazdag, nyugodt, kiegyensúlyozott, élményekre nyitott, érdeklődő, önkifejezésre képes, önálló, másokat elfogadó, együttműködő legyen.

Figyelembe vesszük, hogy a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei és a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként/életkori szakaszonként/ és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyerek számára az egyenlő hozzáférést, az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést, ami elősegíti, hogy hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyt az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Óvodánkban biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő családok /migráns/ gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

3. Óvodaképünk

Tiszteletben tartjuk, hogy az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Biztosítja az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt. A befogadó köznevelési rendszer kialakításához való aktív hozzájárulásunk része a multikulturális és interkulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat kialakítása.

Az óvoda funkciói, amelyek elősegítik, hogy a gyermekben megteremtődjenek a következő életszakaszba való átlépés belső pszichikus feltételei, óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciók.

Óvodáinkban magas színvonalon képzett, gyermekszerető óvodapedagógusok és dajkák segítik a gyermekek személyiségének fejlődését, amelyhez tárgyi feltételeink biztosítottak.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Homogén, illetve közel azonos életkorú csoportok szervezésére törekszünk, így a gyermekek 3-4 évig egy közösségben élnek. Ez a csoportszerkezet segíti, hogy olyan készségeket és kognitív képességeket alakítsunk, amely felkészíti gyermekeinket az iskolai életre. Arra törekszünk, hogy az óvodai évek alatt ugyanazok az óvodapedagógusok vegyenek részt nevelésükben, amelynek előnye a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat elmélyülése, bár a jelenlegi helyzetben a nyugdíjazások ezt nem minden esetben teszik lehetővé.

III. INTÉZMÉNYÜNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE, FELADATAI, SIKERKRITÉRIUMAI

1. Nevelésünk céljai

- Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése, és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.
- Alakuljon ki az egészséges életvitel iránti igény, az adekvát és rendszeres életritmus.
- Találják meg helyüket a közösségen belül, váljanak képessé a közösség szabályainak elfogadására, a különbözőségek tolerálására.
- A magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával alakuljon ki gyermekeinknél önmaguk szeretete, elfogadása, formálódjon egészséges én-képük.
- A környezettudatos viselkedés megalapozása. Gyermekeink váljanak képessé a közvetlen környezetükben való eligazodásra, a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlesztés befogadására.
- Alakuljon ki erős érzelmi kötődés a gyermekek és a művészetek között, váljanak nyitottá a kulturális élmények befogadására.
- Óvodáskor végére, iskolára alkalmas gyerekek elbocsájtása, az iskolai beilleszkedés közvetett segítése.

2. Az óvodai nevelésünk általános feladatai

Óvodai nevelésünk feladata az óvodás korú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Részfeladatai:

- az egészséges életvitel szokásrendszerének kialakítása
- a gyermeki igényhez alkalmazkodó, rugalmas napirend kialakítása
- életkornak megfelelő feltételrendszer biztosítása
- az óvodás korú gyermekek komfortérzetének biztosítása
- az óvodás korú gyermekek egyéni jellemzőinek megismerése
- a gyermekek pozitív személyiségjegyeinek erősítése, közvetítése a közösség felé
- a gyermekek erkölcsi-szociális, esztétikai és az intellektuális érzelmeinek differenciálása
- egységes normarendszer kialakítása
- a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálása a közösségbe
- az óvodás korú gyermekeknél az egyéni bánásmód alkalmazása
- reális véleménynyilvánítás a gyermekek tevékenységeivel kapcsolatosan

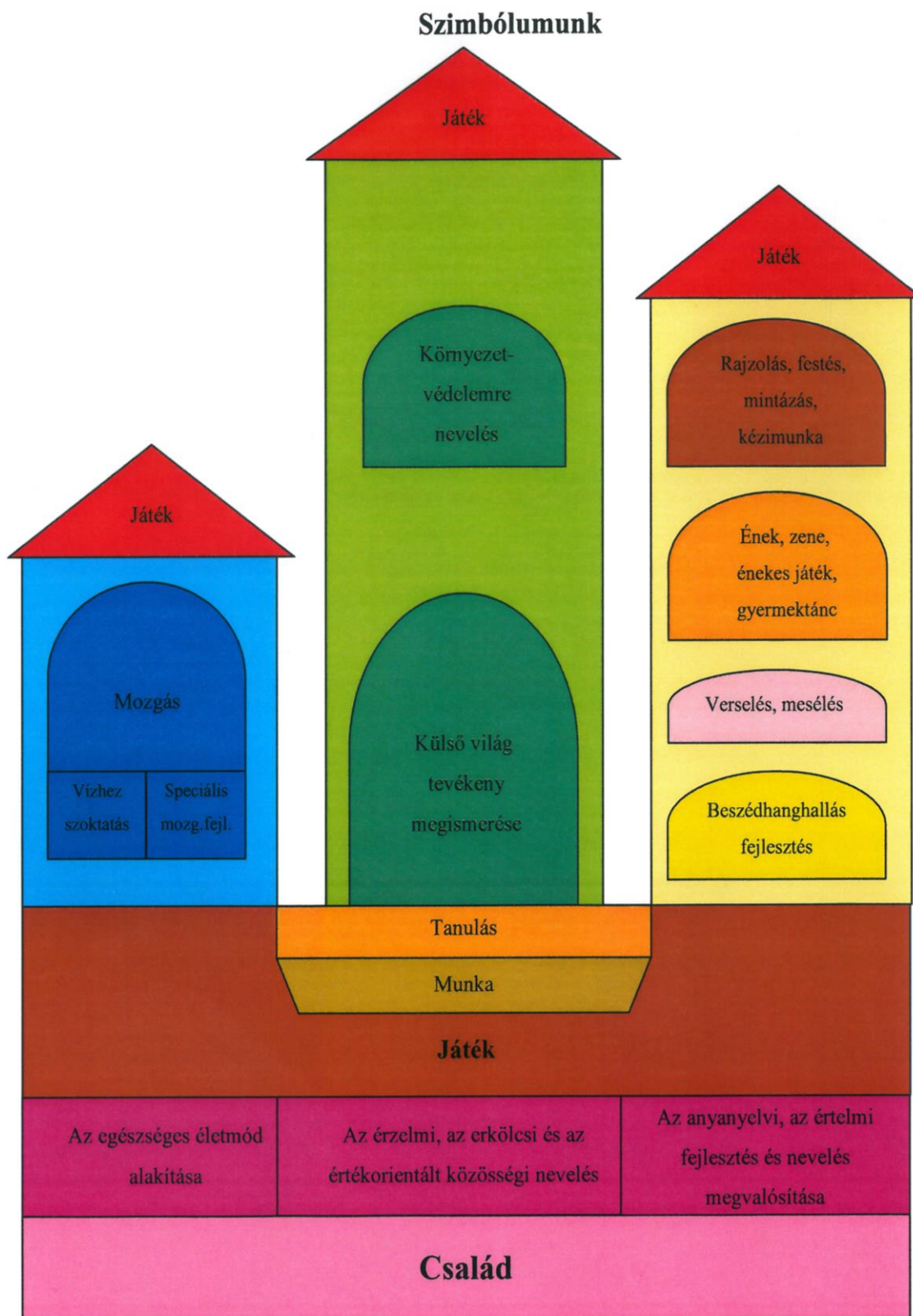
- az óvodás korú gyermekek saját felelősségének erősítése döntési helyzetekben, konfliktus helyzetekben
- olyan helyzetek megteremtése, amelyben a gyermekek egyéni módon megnyilvánulhatnak
- a gyermekek önkifejezéséhez szükséges feltételrendszer kialakítása
- a környezettudatos magatartás megalapozása és alkalmazása
A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismerésével igyekszünk elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.
- sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása
Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhessen meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére; az óvodapedagógusaink feladata, hogy a próbálkozás örömeit, az önálló tapasztalatszerzés és megismerés igényét felkeltsék, fenntartsák a megfelelően alkalmazott módszerek és eszközök mellett az IKT eszközök használatával is.
- a kultúra közvetítéséhez a feltételrendszer biztosítása

3. Várható eredményeink

- Egységes elvárásokat fogalmazunk, alkalmazunk alkalmazotti szinten a szociálisrendszer kialakításában.
- A napirend alkalmazkodik a gyermekek egyéni igényeihez.
- A napirend szolgálja az életkornak megfelelő szokásrendszer kialakítását.
- Biztosítjuk a gyermekek egyéni, biológiai szükségleteinek kielégítését.
- Szabályozzuk, és ennek megfelelően alkalmazzuk a család-óvoda kapcsolattartási formáit.
- A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek erősítése, közvetítése a közösség felé szolgálja az egyén és a közösség kapcsolatának pozitív irányú alakulását.
- Képesek vagyunk érthető módon közvetíteni a gyermekek számára a közösségi normákat.
- Biztosítjuk a közösségen belül a különbözőség elfogadását.
- Képesek vagyunk az egyénre hatni a közösségben.
- Képesek vagyunk alkalmazni a demokratikus nevelési elveket.
- Elegendő időt biztosítunk a gyermek meghallgatására a közösség zavarása nélkül.
- A gyermekek önkifejezéséhez szükséges feltételrendszer kialakítása szolgálja a gyermekek sokoldalú tevékenységét.
- Képesek vagyunk közvetíteni a gyermekek felé a környezettudatos magatartás normáit.
- Képesek vagyunk a tervezett és spontán helyzetek kihasználására a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelően.
- Képesek vagyunk gazdagítani a gyermekek művészeti és kulturális élmény befogadó képességét.

„JÁTÉKVÁR – VÁR A JÁTÉK”

HELYI ÓVODAI NEVELÉSI GYAKORLAT

Nevelésünk alapvető keretei

1.1. Az egészséges életmód alakítása

"Az egészség nem a természet ajándéka, hanem olyan ÉRTÉK, amiért napról napra tenni kell valamit..."

Célunk:

- Gyermkeink egészségesek, edzettek, testileg fejlettek, gondozottak legyenek, és legyen igényük az egészséges életvitelre, ami az iskolakezdés feltétele.

Feladataink:

- A gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése, testi szükségleteik kielégítése, testi fejlődésük, edzésük biztosítása, mozgásigényük kielégítése.
- Egészséges, biztonságos, esztétikus környezet megteremtése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír – tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A speciális betegségeken szenvedő gyermekek (aszma, ételallergia, cukorbetegség stb.) fokozott figyelemmel kísérése, gondozása.
- Az egészséges életmód szokásainak kialakítása közben adódó kommunikációs helyzetek kihasználása, nyelvtanilag helyes, jól érthető tiszta beszéddel mintaadás.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve speciális gondozó prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az óvodába lépéskor igyekszünk minél jobban megismerni a gyerekeket. A megismerést segítik az előzetes családlátogatások, környezettanulmányok, anamnézis készítése.

Lehetőséget biztosítunk a szülő beszoktatására, amely megkönnyíti a gyermek beilleszkedését az óvodai életbe, s megalapozza a pozitív szülő - óvoda kapcsolat kialakulását.

Az összehangolt eredményes munka érdekében az egészségügyi szokásokat a dajka néikkel is megbeszéljük, hogy egyformán tudjuk gyakoroltatni azokat.

A szokásrendszerünk egyes részfeladatainak elsajátítását, gyakorlását, egységesítését szolgálja a képi szimbólumok, folyamatábrák használata.

Óvodáinkban biztosítjuk a háromszori étkezést - reggelit, ebédet, uzsonnát.

A Martfű Város Önkormányzata Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központ által üzemeltetett központi konyháról kerül az étel az óvodai melegítő konyháinkra, amelyek a HACCP szabályai szerint működnek. 2007. szeptembertől biztosított a lisztérzékeny gyermekek étkeztetése. Napjainkban egyre többféle ételallergiás gyermek kerül intézményünkbe, így a főzőkonyhával egyeztetve, szakorvosi javaslatok alapján a

szabályoknak megfelelően igyekszünk minden különleges étkezést igénylő kisgyermek részére biztosítani a speciális étrendet. Folyamatos a különleges étrend iránti igény felmérése az óvodáskorú gyermekek körében. Jogosultság esetén meghatározott térítési díj ellenében biztosítják számukra az étkezést. A gyermekétkeztetés törvényi változásának köszönhetően több új elemmel bővült az étrend (teljes kiőrlésű pékáruk, csökkentett só, fűszer, cukor és telítetlen zsír tartalmú ételek stb.).

Annak érdekében, hogy a gyermekek szívesen fogyasszák ezeket az ételeket, a konyha vezetőjével megbeszéljük az észrevételeinket, javaslatainkat.

Az étlap összeállításával, javaslatokkal segítjük elő, hogy az étel mennyisége és minősége megfelelő legyen.

A főétkezések kiegészítéseként a szülők bevonásával lehetőség szerint vitaminnapokat szervezünk.

A szülők számára látható helyen helyezzük el a heti étlapot, amely tartalmazza az elfogyasztásra kerülő ételek energia, zsír, telített zsírsav, fehérje, szénhidrát, cukor, só mennyiségét, az ételekben előforduló allergén anyagok megnevezését.

Fontosnak tartjuk, hogy a családi nevelés keretében is megvalósuljanak az egészséges étkezés szokásai, ezért a szülőértekezleteken is kitérünk erre a területre.

Óvodáinkban a színvonalas étkezési szokásokat alaposan kidolgozott feladatrend-szerrel érjük el. Ehhez megteremtjük az ideális feltételeket, esztétikus evő- és tálaló-eszközöket, igényes terítéket stb.

Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, egyúttal fejleszti a gyermekek önállóságát, formálja ízlésüket.

A szülők felé hangsúlyozzuk a réteges öltözködés fontosságát, s azt, hogy a gyermekek ruházata tiszta, esztétikus, praktikus legyen. Fokozatosan alakítjuk ki a helyes öltözködési és testápolási szokásokat, figyelembe véve az életkori sajátosságokat, a gyermekek eltérő fejlettségét. A szülők bevonásával az összehangolt szokásrendszer megvalósulására törekszünk.

A táplálkozási szokásokhoz hasonlóan ezen a területen is életkorra kidolgozott, egyénekre lebontott féléves nevelési tervet készítünk. Minden testápoláshoz szükséges eszköz a gyermekek rendelkezésére áll.

Kihasználjuk az udvar és a tornaszobák adta lehetőséget a gyermekek szabad és irányított mozgására. Szervezünk kirándulásokat, túrákat. 5-7 éveseknek autóbuzos kirándulást Szarvasra, lovas kocsizást a határba. Állandó kirándulóhelyeket keresünk a Tisza-parton, parkokban, erdősávokban, réteken ezzel a környezettudatos magatartást is formáljuk.

Sport délelőtti szervezésével, sportpályák látogatásával bővítjük a mozgáslehetőségeket.

Kihasználjuk nyári időszakban a pancsoláshoz, zuhanyozáshoz adott feltételeinket. Szorgalmazzuk az óvodaudvar erre alkalmas területein a mezítlábás mozgást. A burkolt területek alkalmasak a kerékpározásra, de tervezünk nagyobb kerékpártúrát a város erre a célra kialakított útjain is.

Az edzettség érdekében az udvaron, rossz idő esetén a tornaszobában naponta szervezünk rendszeres irányított mozgást.

A gyermekeknek szükségük van a hosszabb, rövidebb ideig tartó pihenésre. A nyugodt pihenéshez megteremtjük a feltételeket (csend, nyugalom). Figyelembe vesszük az eltérő alvási igényeket, lehetőséget adunk a gyermekeknek, hogy 3/4 óra pihenő után felkelhessenek és csendben tevékenykedjenek.

Az egészség megőrzése érdekében el kell érünk, hogy a gyermekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz, ezért minden időszakban sokat tartózkodunk velük a levegőn. Nyáron lehetőség szerint kint oldjuk meg az étkeztetést.

A napfény, a levegő, a víz, edző hatásának kihasználásakor figyelembe kell vennünk a gyermekek egyéni edzettségét, érzékenységét.

Az egészségmegőrzés fontos mozzanata a megelőzés. Évente minden korosztály státusz vizsgálatban részesül melyet a gyermekorvos és a védőnők végeznek.

Fontosnak tartjuk a folyamatos konzultációt a gyermekorvossal, szülői értekezleteinkre is meghívjuk, segítséget kérve a gyermekek egészségéért végzett prevenciós és korrekciós munkánkhoz.

A gyermekek általános egészségi állapotára jellemző, hogy gyakoriak a légúti, hurutos, asztmás megbetegedések

Óvodánkban a szakértői véleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek speciális fejlesztése érdekében megbízási szerződéssel a véleményben meghatározottak szerint segítő szakembert foglalkoztatunk (logopédust, konduktort, fejlesztő pedagógust, pszichológust).

A mozgásszervi betegségek megelőzése céljából lábstatikai és tartásjavító tornát végeztetünk. Óvodapedagógusaink ez irányú képzettségét tovább bővítjük.

Az egészséges környezet megteremtése alapvető feladatunk. Ennek érdekében korszerűsíteni kell óvodánk udvarait, folytatva európai szabványoknak megfelelő játékokra. Olyan korszerű fejlesztőjátékok szükségesek, amelyek biztosítják a gyermekek számára a sokoldalú mozgást.

A csoportszobák esztétikus kialakításával, a tornaszobák eszköztárának bővítésével, a mosdóhelyiségek kifogástalan higiéniájával elősegítjük az egészséges életmód alakítását.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek önállóan végzik a személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőket.
- Képesek szükségleteik felismerésére, kielégítésére.
- Kialakul bennük az egészséges, esztétikus, higiénikus étkezés szokása, vigyázniuk környezetük rendjére, tisztaságára.
- Igényükké válik a rendszeres mozgás, ami beépül mindennapjaikba.
- Az egészséges életmódhoz kapcsolódó helyes szokások beépülnek a gyermeki személyiségbe, pozitívan formálva azt.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek is képesek elérni a képességüknek megfelelő legoptimálisabb szintet a speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka hatására.
- Igényükké válik a környezettudatos magatartás.

1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

"Ahhoz, hogy az ember bátran és vidáman kiléphessen a hideg téli utcára, az kell, hogy előzőleg jól felmelegedhessék a szobában." (Hermann Alice)

Célunk:

- Olyan gyermekek nevelése, akik egészséges én-képpel, közösségi normáknak megfelelő szociális magatartással rendelkeznek.

Feladataink:

- Magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásához szükséges, biztonságos, kiegyensúlyozott, harmonikus, családi légkör megteremtése, amely a gyermeki szükségletek kielégítését segíti elő.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából kiemelten fontos az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése, amely modellértékű szerepet tölt be. A gyermek-gyermek, óvoda alkalmazottai és a gyermekek, az óvoda alkalmazottai közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- A gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődésének, én-tudatának alakulásának, önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek segítése.
- Szociális magatartás alapvető elemeinek formálása, szokás- és normarendszer megalapozása. Az emberek különbözőségének elfogadására, megértésére nevelés (befogadó nevelés), pozitív erkölcsi normák közvetítése. Kapcsolatteremtő, megtartó, konfliktusmegoldó képességek alakítása.
- A természetben, az emberi környezetben megmutakozó jóra, szépre való rácsodálkozás és mindazok megbecsülésének segítése.
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyerekek neveléséhez szükséges speciális ismeretek megszerzése a szakemberek bevonásával.

Óvodánkba egyrészt családokból, másrészt a bölcsődéből érkeznek a gyermekek. A bölcsődések már "tapasztalattal" érkeznek. Megismerkedtek a családon kívüli szociális környezettel, "idegen" felnőttekkel, hasonló korú gyermekek csoportjával. Többnyire feldolgozták a szülőtől való "leválás" élményét.

A családból érkezők a védettséget jelentő otthonból - ahol eddig szüleik vigyázták lépteiket - kerülnek az óvodába. Számukra nehezebb a beilleszkedés, hiszen először kell átélniük azt, hogy ismeretlen környezetben, egyedül, szülő nélkül kell eltölteniük napjaik nagy részét. Ebben az életkorban a gyermek jellemző sajátossága az erős érzelmi kötődés. A külső világot érzelmein keresztül értékeli, magatartását érzelmei irányítják. Feladatunk, hogy megteremtsük azt az alaphangulatot, családi, biztonságot nyújtó, szeretetteljes, derűs légkört, melyben a gyermek kötődését társaihoz, az őt körülvevő felnőttekhez egyaránt pozitívan alakíthatja. A tárgyi környezet tervezésénél és létrehozásánál különösen nagy gondot fordítunk arra, hogy az esztétikumon, s praktikuságon túlmenően az otthonosság érzete domináljon. A gyermekek által mindennaposan, közösen használt eszközök helyét előre megtervezzük, a saját használatú eszközök, ruhaneműk, játékok számára jellel ellátott, állandó helyet biztosítunk. A biztonságos eligazodáshoz elengedhetetlen a tárgyi környezet állandósága.

A befogadás időszakában átélt első élmények alapvetően befolyásolják a gyermek érzelmi viszonyulását az óvodához. A befogadási folyamatot gondosan megtervezzük. Előzetes családlátogatás alkalmával megismerkedünk a szülőkkel, s a gyermekkel egyaránt. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a család is megismerkedhessen az óvodával. A gyermek szüleivel együtt érkezhet, s a "szülős befogadás" mindaddig eltart, amíg a gyermek megfelelő biztonságérzetre szert nem tesz az új környezetben. Több gyermek befogadása idején mindkét óvodapedagógus teljes műszakban, állandóan a csoportban tartózkodik. Az újonnan érkező gyermekeket gyöngédséggel, türelemmel, szeretettel fogadjuk. Személyes kontaktust teremtve, a gyermekek közé ülve, velük játszva, ölbeli játékokkal, mondókákkal, énekelgetéssel vezetjük be őket az óvodai

életbe. Már a befogadás folyamán azokat a magatartásformákat közvetítjük, amelyekre felépítjük a csoport szokásrendszerét.

A tevékenységeket "modell"-ként, követendő példaként mutatjuk be és sok-sok érzelmi megerősítéssel mélyítjük el. Elsődleges a gyermekek eltérő egyéni szokásainak, képességeinek, tempójának figyelembevétele, s az, hogy a csoportban dolgozó felnőttek azonos elvárásokkal közvetítsenek a gyermekek felé. A mindennapi élet tevékenységei mellett arra törekszünk, hogy mind az óvodának, mind a csoportoknak megteremtjük a hagyományait. A hagyományok kialakításában alapvetően a gyermek érzelmei, a csoportban dolgozó óvodapedagógusok személyisége és a szülők érdeklődése dominál. Az ünnepeket (a gyermekek ünnepei, a társadalmi ünnepek, a keresztény kultúra egyes ünnepei, a néphagyományt követő ünnepek) több csoporttal együtt vagy sajátosan csak a csoporton belül szervezzük. Az előkészületekben, s megrendezésben aktív tevékenykedésre serkentjük a gyermekeket. A hagyományteremtésben jelentős szerep jut a szervezett csoportkirándulásoknak. Rendszeresen szervezünk túrákat a közeli és távoli környezetünkbe egyaránt, a környezettudatos magatartás érdekében. Az élmények, az érzelmi átélés, a "jó együtt lenni" érzés közösségformáló szerepe az, amely pozitív töltést ad a gyermekcsoportnak, "összetartozunk". Keressük és kihasználjuk azokat a lehetőségeket, ahol a tagóvodák gyermekei találkozhatnak, megismerhetik egymást. Pl.: közös kirándulás, sport-rendezvények, mozi- színház- iskolalátogatás, városi rendezvények, vendégeskedés egymás játszóudvarán.

A gyermek nyitottságára építve elősegítjük, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelve és becsülve azt. Ezáltal megismeri szűkebb és tágabb környezetét, amely erősíti nemzeti identitástudatukat, a szülőföldhöz, családhoz való kötődésüket.

Ahhoz, hogy a gyermek a csoport tagjának érezze magát, meg kell tapasztalnia, hogy számon tartják, szükség van rá. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy az óvodai csoportjuk nevével díszített táblákon figyelemmel kísérjék társaik érkezését, így is erősítve a szimpátia kapcsolatokat. („Megérkeztem!” tábla)

Az óvodai csoport sajátos színteret biztosít mind az önismeret és én-kép fejlődésében, mind a szocializációban. A közösen átélt élmények és az ahhoz kapcsolódó viselkedésminták összehasonlítási lehetőséget biztosítanak a gyermek számára. A reális önismeret, az egészséges én-kép a társak visszajelzései alapján formálódik. A kezdeti időszakban, az önértékelés alakulásában különösen jelentős szerepe van a felnőtteknek.

A gyermekek egyéni vonásait tiszteletben tartva, pozitív mintát nyújtva neveljük gyermekeinket toleranciára, egymás tiszteletére és a különbözőségek elfogadására. A már "beépült" értékrendet a gyermekcsoport is átveszi, és sajátos elvárásként közvetíti tagjai felé. Folyamatosan figyeljük a kapcsolatok alakulását. Nyílt odafordulással, példát mutatva, az "elfogadást" közvetítve, empátiás képességgel segítjük a gyermekeket abban, hogy megtalálják helyüket a csoportban. A társas együttlélthez elengedhetetlenül szükséges kapcsolattartási és viselkedésmintákat példamutatással s a követelmények következetes számonkérésével alakítjuk, tiszteletben tartva a gyermek önérvényesítési törekvéseit.

A pozitív normák közvetítésének módjaként főként az egyéni bánásmódot alkalmazzuk, egyénhez igazított fejlesztéssel. A bizalom az alapja minden óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatnak.

A szeretetteljes, meleg, biztonságot nyújtó légkörben segítjük a gyermekeket abban, hogy érzelmeiket megfelelő módon tudják kifejezni, szélsőségek nélkül. Követendő

példát nyújtunk a tapintatos magatartás, a figyelmes és tiszteletteljes, egymás iránt érzett megbecsülés kinyilvánításában, valamennyi munkatársunk folyamatos együttműködésével az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.

Feladatunk, hogy speciális ismereteket szerezve megfelelő szakemberek bevonásával (logopédus, pszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus) a sajátos nevelési igényű és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek a közösség egyenrangú tagjai legyenek.

Támogatjuk a baráti kapcsolatok alakulását. A konfliktusok kezelésében arra törekszünk, hogy a gyermekek találjanak módot a megegyezésre, önálló, egyéni megoldásokkal, a belátáson alapuló rendezésre.

A csoport életét határozott, következetes, barátságos, őszinte, minden gyermek számára elfogadható, toleráns magatartással irányítjuk és szervezzük meg.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Az óvodáskor végére a gyermekek önértékelése olyan fokra fejlődik, hogy képesek lesznek az önálló helyzetmegoldásra, önérvényesítésre, önkifejezésre.
- Szívesen, örömmel járnak óvodába, ragaszkodnak a felnőttekhez, társaikhoz.
- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, képesek rácsodálkozni a természetben, az emberi környezetben mutatkozó jóra és szépre, ezek megbecsülésére.
- Örülnek a közös élményeknek, sikereknek.
- Érdeklődnek egymás iránt, meghallgatják, elfogadják egymást.
- Igényükké válik a helyes viselkedési szokások, szabályok betartása, képesek a konfliktushelyzetek megoldására, ami a sikeres iskolakezdést segíti elő.
- Válgják a gyermeknek igényévé a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor, ha arra van igénye- egyedül is tevékenykedhessen. Ilyenkor a többiek alkalmazkodjanak hozzá.

1.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

" A magyar szó nekünk a legnagyobb ereklje.

Kegyelet, hűség és becsület illeti őt."

(Tamási Áron)

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az óvodai nevelőmunkánk során hangsúlyos szerepet kap az anyanyelvi nevelés, ezen belül a beszéd, a kommunikációs képességek fejlesztése. E területen nevelő-közösségünk tudatos fejlesztő tevékenységet végez, ami áthatja az óvodai élet egészét, az óvodai nevelés minden területét.

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával. A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése. A kommunikáció, a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze.

Céljaink:

- A nyelvi kultúra alapjainak lerakása.
- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megerősítése, az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése, és a gyermeki kérdések támogatása.
- Biztonságos önkifejezés megalapozása. Érthető, kifejező beszédkésztség alakítása.
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, és ezek élethelyzetekben való gyakorlása.
- Kognitív képességeik fejlesztése: egyre pontosabb valósághű észlelés, figyelem összpontosításra való képesség, valósághoz közelítő képzeleti működés, reprodukív emlékezet, problémamegoldó és kreatív gondolkodás, és alakuló fogalmi gondolkodás.

Feladataink:

- Helyes mintaadással szabályközvetítés (a javítgatás elkerülésével), anyanyelv fejlesztése.
- Nyelvi képességek életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő fejlesztése.
- Jó hangulatú játék, oldott légkör létrehozása, melyben oldódik a beszédgátlás, s nő a beszédaktivitás.
- Az óvodai nevelőtevékenység egészében változatos, kommunikációs helyzetek biztosítása - beszédlehetőség, beszédhelyzet, beszélőkedv - beszélő környezet létrehozása, helyes mintaadás.
- Olyan tevékenységek biztosítása, amelyek a meglévő tapasztalatokra, élményekre, ismeretekre építve további élményeket nyújtanak, fejlesztik az értelmi képességeket, a gyermekek alkotóképességét.
- Kommunikációs (verbális és nem verbális) jelzések felismerésének, és használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával. Együttműködés a logopédussal, a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- Sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása a természeti és társadalmi környezet-ről.
- Az egyéni érdeklődési kör figyelembevételével a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére építés.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.
- A pszichikus képességstruktúrák fejlődésének egyéni nyomon követése a szükséges fejlesztési feladatok tervezése és beépítése a gyakorlatba.

A gyermekek beszédkedvéről, szókincséről, artikulációjának tisztaságáról és a család beszédmodelljéről már óvodás kor elején pontos képet alkotunk, hogy az egyéni fejlesztés lépéseit meg tudjuk határozni.

Felmérjük a gyerekek beszédállapotát, melyet az alábbi szempontok szerint végzünk:

- helyes ejtés	- szókincs
- hangképzés	- kifejezőképesség
- beszédkedv	- artikuláció

Ezek anyagát és az ezekre vonatkozó kérdéseket az anamnézis és melléklet tartalmazza.

A család mellett az óvodai környezet fejleszti leghatékonyabban a gyermekek beszédét. Ezért különösen fontos az óvodapedagógus és minden más dolgozó mintaszerű beszéde. Ennek nyelvtanilag kifogástalannak, érthetőnek, egyszerűnek, világosnak, kifejezőnek, megfelelő stílusúnak kell lennie, ez utóbbi magában foglalja a hanglejtést, dinamikát és a hangsúly megfelelő alkalmazását.

Az anyanyelvi neveléshez is biztosítjuk a kellemes, nyugodt, gyengéd, családi, szeretetteljes, oldott légkört, mely során a nap bármely szakában lehetőséget adunk a kommunikatív kapcsolatok létrehozására, gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt között. Törekszünk arra, hogy minden óvodással olyan érzelmi kapcsolatot alakítsunk ki, amelyben a gyermekek állandó késztetést éreznek élményeik, észrevételeik elmondására. Erre jó lehetőséget ad a jókedvű közös játék, életszerű helyzetek, egészségügyi, munka jellegű szabadidős tevékenységek, séták, közös élmények, tapasztalatok szerzése, melyek során újabb és újabb szavakkal gazdagíthatjuk szókincsüket, fokozhatjuk beszédkedvüket, ami által javul beszédértésük.

Reggeli beérkezéskor, gyülekezés, játékidő alatt kihasználjuk a lehetőségeket a beszélgetésre, mely során beszédfejlődést előmozdító tevékenységet végzünk. Ezek tükrözik a csoport és egyén fejlettségét. Kisebбекnél ezt inkább óvodapedagógusi közléssel, megállapítással, észrevételekkel kezdjük, míg a nagyobbaknál már ismereteik révén a beszélgetéseink témái színvonalasabbak, komolyabbak.

Gondozás és munka jellegű tevékenységek alatt is szívesen beszélnek, mesélnek, kérdeznek. Gyermekekre való odafigyelésünkkel, odafordulásunkkal segítjük őket, hogy a szókincsgyarapítástól az összefüggő beszédig, mondat szerkesztésig, ragok helyes használatáig lehetőséget adjunk a gyakorlásra, fejlesztésre. E folyamatokban jól irányított kérdésekkel, a gyermek kérdéseire való válaszadással serkentjük őket beszélgetésre, kommunikációs kultúrájuk megalapozására. Itt gondolunk az élethelyzetek játékaikra, mint pl. köszönés, bemutatkozás, megszólítás, vásárlás szabályai, illemszabályok.

Az étkezés szokásait megtartva alkalmat adunk a beszélgetésre, ami csendben zajlik úgy, hogy az ne menjen az étkezés rovására.

Séták és az udvaron való tartózkodás során, ahol az élmény, a rácsodálkozás és annak megfogalmazása révén tudatosan formáljuk, bővítjük ismereteiket, ami jól szolgálja a beszéd és gondolkodás kölcsönhatását.

Nevelési folyamatunk keretei biztosítják számunkra, hogy a körülöttünk észlelhető világról beszéljünk, a tevékenységekkel kapcsolatos kifejezéseket megismerjük. Mindezeket úgy alakítjuk, hogy élménnyé váljon számukra, ezzel is elősegítve azt, hogy szabadidejükben ezeket újból felidézzék, gyakorolják. Feladatunk a bábozásban rejlő értékek kihasználásával segíteni a szorongásos, gátlásos, visszahúzódó gyermekeket. Vannak olyan gyermekek, akik differenciált, egyéni odafigyelést igényelnek, mert beszédbeli lemaradást, beszédhibát, beszédgátlásosságot fedezünk fel náluk. Igyekszünk enyhíteni, megszüntetni gondjaikat úgy, hogy nevelési időn belül heti rendszerességgel igyekszünk biztosítani a tanköteles gyermekek számára a logopédiai foglalkozásokat, melynek helyei a tagintézmények.

Ha élmény gazdag életet biztosítunk óvodásaink számára, észreveszünk, megfigyelünk, átélünk, akkor az beszéd témája lesz óvodásainknak.

Óvodánkban az ismeretek nyújtását differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével valósítjuk meg. A különböző élethelyzetekben való gyakorlást, az életkori sajátosságoknak megfelelő cselekvéses tanulást emeljük ki.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Gyermkeink a magyar nyelv sajátosságainak, szabályainak megfelelően beszélnek.
- Alkalmazzák a szép, kulturált, udvarias beszéd elemeit.
- Képesek élményeik önálló, érthető, összefüggő elmondására.
- Jól artikulálnak, gazdag szókinccsel és kommunikáló képességekkel rendelkeznek.
- Koruknak megfelelően kialakul a pontos érzékelésük, észlelésük, képesek vizuális, auditív differenciálásra.
- Képesek térbeli viszonyokat, felismerni, megnevezni.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Gondolkodásukra a problémamegoldásra törekvés és a kreativitásjellemző.
- Figyelmük korukhoz képest tartós.

2. Mindennapi életünk szervezése

Napirendünk biztosítja a gyermekek tevékenységekben megnyilvánuló egészséges fejlődését, fejlesztését, amihez elegendő időt biztosítunk. A rendszeres, visszatérő folyamatok, ismétlődések teremtik meg gyermekeinknek az érzelmi biztonságot. A részben folyamatos napirendet jól összehangolt, együttműködő munkával igyekszünk megvalósítani, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek szervezésével, mely igazodik a gyermek egyéni szükségleteihez és tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A gyermekek együttműködő képességének, feladattudatának fejlesztése érdekében, növekvő időtartamú, csoportos foglalkozásokat tervezünk, szervezünk. Napirendünket a folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a szabadjáték kitüntetett szerepét.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel és egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

A gyermekek fejlődését nyomon követjük és dokumentáljuk.

Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott pedagógiai program alapján, a programban, szereplő napirendben és hetirendben szervezhető meg.

Az óvoda teljes nyitvatartási ideje alatt lehetőség szerint óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

A gyermekek napirendje

Időtartam	Tevékenységek	JÁTÉK
5 ³⁰ - 7 ⁰⁰ 2,5-4 év 4-5 év 5-6 év	Gyülekezés, pihenés (összevont csoportban)	
7 ⁰⁰ – 11 ⁴⁰	Folyamatos játéktevékenység csoportban, szabadban Egészségügyi szokások gyakorlása Önkiszolgálás, folyamatos reggelizés Egyéni, csoportos és mikrocsoporthoz tartozó tevékenységek (a hetirendnek megfelelően) 5-35 perces csoportos foglalkozás - A külső világ tevékeny megismerése - Anyanyelvi nevelés - beszédhanghallás fejlesztés - Verselés-mesélés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka - Mozgás Szabadjáték, kirándulás, levegőzés	
11 ¹⁰ 11 ¹⁵ 11 ²⁰	- Mindennapi mozgás (lehetőség szerint a megjelölt időpontban)	
11 ³⁰ 11 ³⁵ 11 ⁴⁰ -	Ebéd Egészségügyi szokások Pihenés, alvás mesével	
14 ³⁰ 14 ¹⁵ 14 ⁰⁰ - 15 ³⁰	Egyéni alvásigénynek megfelelően folyamatos ébredés Egészségügyi szokások gyakorlása Szabadjáték Folyamatos önkiszolgálás, uzsonna Egyéni fejlesztések, készségfejlesztések végzése Folyamatos hazabocsátás	
15 ³⁰ - 17 ⁰⁰	Szabadjáték (összevont csoportban) Folyamatos hazabocsátás	

Hetirendünk kialakításánál a programunkban megfogalmazott tevékenység kereteit, rendszerességét jelöljük. A fejlesztés folyamatos, a tevékenységek tartalma fokozatosan bővíthető.

Hetirendünket befolyásolja a tornaszoba használatának beosztása.

Hetirendünk

Fejlesztés tartalma	Heti tervezett	Megjelenés
Mozgás	3-4 év 1 x 4-5 év 1 x 5-6-7 év 2 x	Szabad mozgás naponta mindennapi testnevelés naponta
A külső világ tevékeny megismerése	témától függően változik	megfigyelések, séták, ta- pasztalatszerzés naponta
Anyanyelvi nevelés - Beszédhanghallás fejlesztés	5-6-7 év 2 x	spontán adódó helyzetek naponta 8-10-15 perc
Verselés, mesélés		naponta
Ének, zene, énekes játék, gy.t. Zenei készségek fejlesztése	1 x 1 x	spontán helyzetben naponta spontán helyzetben naponta
Rajzolás, festés, mintázás kézi munka		naponta
Logopédiai foglalkozás	3-4 óra tagóvodánként	

3. Tevékenységi formáink

3.1. Játék

„a jó óvoda az, ahol nyugalom van, de nem csend és fegyelem. A jó óvoda az, ahol a legfőbb érték minden gyermek kíváncsisága, kezdeményezése, de főleg játéka, mint a nem tudatos tanulás folyamata. A jó óvoda az, ahol a ráfigyelés, az odafigyelés, a megfigyelés a gyermeknek lehetőség, a felnőtteknek kötelesség. A jó óvoda természetes emberi kapcsolatokat ajánl.”

/Hűvös Éva/

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

Fontos a szabadjáték túlsúlyának érvényesülése. Bakonyiné Vincze Ágnes és Szabadi Ilona szerint a szabadjáték az, amikor a gyermekek maguk kezdeményezik a játékot, maguk szervezik, maguk osztják fel egymás között a szerepeket, maguk alakítják a játék folyamatában a játék lefolyását, tartalmát.”

Céljaink:

- Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, a szabad játék elsődlegességének biztosítása, a játék eszköz jellegének professzionalizálása, a testileg-lelki-leg egészséges személyiség kibontakoztatása, örömteli óvodai élet.
- Célunk, hogy a gyermekek a játékban elemi, pszichikus szükségleteiket ki tudják elégíteni. Ezt minden nap, visszatérő módon, hosszantartóan, zavartalanul tehessék meg a szabad játékfolyamat során, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.
- A különböző játékfajták gyakorlásakor fejlődjön személyiségük, testi, lelki, szellemi harmónia jellemezze őket.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek is jól érezzék magukat az általuk választott játékban.

Feladataink:

- A nyugodt légkör megteremtése érdekében az együttélés alapvető szokásainak és szabályainak kialakítása.
- Az elmélyült játékhoz szükséges összefüggő játékidő biztosítása.
- A különböző játékfajtákhoz szükséges hely létrehozása, a mobilizálhatóság feltételeinek megteremtése.
- Megfelelő minőségű és mennyiségű játékeszköz biztosítása a csoport általános és az egyén fejlettségének és az eszközfejlesztő hatásának figyelembevételével.
- Olyan, a szűkebb és tágabb környezetből szerzett, tevékenységeken alapuló élmények nyújtása, amelyek kedvezően befolyásolják a játéktevékenység témáját, tartalmát.
- A gyermekek egyéni élményeinek megismerése és figyelembevétele, amelyek a játék kiindulópontját adhatják.
- Az óvodapedagógus tudatosan megengedő, támogató biztonságot adó jelenlétével boldog atmoszféra teremtésével, és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkedv, a közlésvágy motiválása.
- Az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl a szokás és normarendszer megalapozása.
- A sajátos nevelési igényű gyerekek játéklehetőségeinek biztosítása.

Az óvodában a gyermeki játék két formáját különböztetjük meg: a szabad és az óvodapedagógus által kezdeményezett/irányított/játékokat.

Játékfeltételek megteremtése:

Játékra ösztönző légkör

Jót játszani csakis biztonságérzetet adó, derűs, szeretetteljes légkörben lehet, ahol a kisgyermek érzi: óvják, védik, elfogadják olyannak amilyen, ahol mindig számíthat a felnőttek segítségére, támogatására, és ahol önállóan, szabadon tevékenykedhet. Tudatosan megengedő, támogató biztonságot adó jelenléttel boldog atmoszféra teremtésével, és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkedv, a közlésvágy motiválása.

Érdeklődünk, komoly figyelmet tanúsítunk a gyermeki közlések iránt, készségesen válaszolunk a kérdésekre, gyermeki üzeneteket dekódolunk, metakommunikációs jelzéseket küldünk és játszótársként nyelvi kifejezésmintákat adunk.

Olyan meleget sugárzó légkört teremtünk, ahol a gyermek egyéni vágyait, ötleteit a kötetlen játéklehetőségekben szabadon megvalósíthatja, módja van megválasztani a játékhoz szükséges társat, eszközt egyaránt.

E sajátosan hatékony légkört csak személyiségközpontú óvodapedagógus tudja megteremteni, katalizátorként működtetni.

Törekszünk, hogy személyiségünkkel biztonságot árásszunk, hitelesen cselekedjünk, legfontosabbnak érezzük a gyermekek feltétel nélküli szeretetét, gondoskodásunk feltétel nélküliségét, hogy kellő empátiával forduljunk a gyermekek felé, és megfelelő toleranciával el tudjuk fogadni minden gyermek különbözőségét.

Megteremtjük azokat a feltételeket, melyek kedvezően hatnak az igazi, szabad, boldog játék kialakulására, formáinak, tartalmának gazdagítására, amelyek ösztönzik a gyermekeket, amelyek segítségével játékuk sokoldalúbbá válik.

Játsszóhelyek kialakítása

A különböző jellegű játékokhoz különféle játékra csábító, állandó és ideiglenes, gyerekek eltérő igényeit kielégítő játsszóhelyeket alakítunk ki, családi játékokhoz, fantáziajátékokhoz szobai és konyhai kellékekkel, imitációs kiegészítőkkel, és ezek a helyek rugalmasan változtathatók, átalakíthatók. Ehhez szükséges, hogy a berendezések könnyen mozgathatóak, átalakíthatóak, variálhatóak legyenek. Kitágíthatjuk a játéktérrel, ha szervezhetünk játékot az öltözőben és a folyosón is, megfelelő szabályok mellett. Mert szabályok kellenek, betarthatóak, biztonságérzetet teremtők. A gyerekekkel együtt alakítsuk ki azokat, menet közben változtathatunk is rajta, ha szükséges. A lényeg a lehetőségek jó kihasználása. Kellő rugalmassággal elősegíthetjük a gyermekek mielőbbi önálló játékszervezésének kibontakozását. Egy-egy kedves játéktémát a gyermekek akár több napon keresztül is játszhatnak.

Kialakítunk minden csoportban meghitt mesesarkot, szép könyvekkel, puha párnákkal, szőnyegekkel. Barkácsoláshoz, ábrázoláshoz, védett helyen asztal- megfelelő, elérhető anyagokkal, eszközökkel.

Az óvoda udvara minden évszakban gazdagon kínálja a változatos tevékenységek lehetőségét. Formáljuk olyanná, hogy a gyermekek óvodai életük minél nagyobb részét a szabadban tölthessék. Az udvar adta lehetőségek mind jobb kihasználására kell törekednünk. Az udvari játék jelentse a tevékenységek körének bővülését, a gyermekek játékának gazdagítását, kibontakozásának lehetőségét, mely az óvodapedagógusra speciális körülmények között, de ugyanazon feladatokat rója, mint a csoportszobában.

Játékeszközök

A játékhoz játékeszközre van szükség. Bármilyen, ami a gyermek kezébe kerül, játékeszközzé válhat.

A játékeszközök ösztönzik, motiválják, gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Segítik elgondolásaik megvalósítását, bármire felhasználhatók. A játékeszközök megválasztásában tükröződnie kell az óvodapedagógusi igényességnek.

Fontos, hogy igazodjon a gyermekek életkorához, az egyes gyermekek játékszükségletéhez, segítsék elő a sokoldalú fejlődést, fantáziálásra, gondolkodásra, problémamegoldásra serkentsenek.

A gyermeki fantázia kibontakozását leginkább a különféle anyagfélések, a „bármilyen lehet belőle anyagok” segítik. Legyen minél több természetes anyag.

A megfelelő, készen vett játékeszközök biztosítása mellett az óvoda által a játékhoz adott többlet meghatározó elemei a közösen készített eszközök, a sokféleképpen felhasználható anyagok, szerszámok, a különböző családi kultúrák pozitív elemeire emlékeztető tárgyak, valamint a megismert egyéni élményekhez kapcsolódó eszközök. Ez a többlet megerősíti a gyermeki kreativitást, önkifejezést, alkotókedvet, közös tervezést, együttműködést, interakciós kultúra kibontakozását, annak átélését, hogy nem a pénzen vett játék jelenti a legnagyobb örömet.

A játék lehet a gyermek szabad játéka és lehet az óvodapedagógus által kezdeményezett játék. Eltérés az óvodapedagógus szerepében található.

Szabadjáték:

Amikor az óvodapedagógus biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot a játéktevékenység kiválasztásában, a játékeszközök megválasztásában, a társak megválasztásában, a gyermeki játékelgondolás megvalósulásában, a játszóhely megválasztásában és kialakításában.

A szabadjáték folyamatosságának érdekében az óvodapedagógus hagyjon elegendő időt a játék befejezésére, az elmélyült játékot ne zavarja meg más tevékenység felkínálásával, és adjon lehetőséget a játék későbbi folytatására.

Kezdeményezett játék:

Amikor az óvodapedagógus pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, melyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet. Ennek a külső késztetésnek akkor van helye, ha a gyermek érdekében történik, mégpedig úgy, hogy azok elősegítik sajátos fejlődését, és találkoznak igényeivel. A gyermeknek itt is lehetősége van a játéktevékenység megválasztására, ezért tartuk tiszteletben választását- jogában áll nem élni a felkínált játéklehetőséggel! Alkotó pedagógiai légkörben biztosítuk az önállóságot és önmegvalósítást számára. A játék célja a gyermek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, figyelembe véve aktuális állapotát.

A játék támogatásából adódó óvodapedagógusi feladatok:

Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

- A gyermek játékválasztásának tiszteletben tartása.
- Reflektív szemléletű jelenlét a játékban: a gyermekjáték fejlődésének nyomon követése→differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása.
- A gyermeki fejlődés folyamatosságának, illetve megtorpanásának észrevétele.
- Az egyes gyermekek és játszócsoportok játékának támogatása.
- Az új játék használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel való együttjátszás során.
- A gyermek aktuális fejlődési szintjéhez igazított képességstruktúrák adekvát támogatása.
- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése, és az önkifejező, önértékesítő gyermeki törekvések segítése.
- Modellértékű viselkedés, kongruens kommunikáció, úgy beszél és cselekszik, ahogy a gyerektől is elvárja.
- A gyermekek kérdéseire való odafigyelés egyéni fejlettségükhöz igazodó válaszadás.
- Csak szükség esetén történő beavatkozás, a játéktevékenység zavarása nélkül.
- Ha a szituáció úgy kívánja, és a gyermekek igénylik, maga is játszótársként vesz részt a játékban.
- A játék fenntarthatóság érdekét szolgáló szabályrendszer a gyerekekkel együtt történő alakítása.
- Az egészséges versenyszellem megalapozása.
- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.

Játékfajták:

Gyakorlójáték: Jellemzője, hogy véletlen cselekvésből fakad, s a siker újraismétlésre készíti a gyermekeket. Az újra átélt örömezésért végzi a cselekvést, önként felállított és vállalt szabályok szerint, amely által különböző funkciók fejlődnek. Fejlődik mozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége.

A gyakorlójáték lehet mozgásos, manipulációs és verbális. Ennél a játékfajtánál biztosítanunk kell a helyet, ügyelve arra, hogy ne zavarják egymást a gyerekek. Megfelelő mennyiségű játékeszközök, anyagok biztosításával a konfliktusmentes játékot segítjük elő. Főleg a verbális játéknál a gyermekek alapos ismerete szükséges ahhoz, hogy el tudjuk dönteni, biztassuk vagy magukra hagyjuk a gyermekeket.

Célunk az, hogy a gyakorlójáték fontosságát elismerve továbbfejlődjön a gyermekek játéktevékenysége, s eljussanak a fejlettebb játékszintre.

Építő, konstruáló játék: A gyermekek különböző játékszerekből, azok elemeiből létrehozhatnak, összerakhatnak eszközöket. Kezdetben még spontán jönnek létre az alkotások, később tudatosan megtervezve, átgondolva hoznak létre építményeket. A tapasztalatnak ennél a játékfajtánál is fontos szerepe van, ami párosul a kreativitással, az alkotás örömeivel. Az építő, konstruáló játéknál az eszközök változatossága mérvadó, hiszen újabb és újabb megoldásra serkenti a gyermekeket. Ezért nagy a felelősségünk, hogy milyen játékeszközöket biztosítunk számukra. Figyelembe kell vennünk a játékeszközök kiválasztásánál a csoport általános fejlettségét, összetételét, s az egyéni fejlettségi szinteket. Az eszközök méretének, minőségének, mennyiségének, anyagának változatosságával kell lehetővé tennünk, hogy minden gyermek megtalálja a számára megfelelőt. Gondoskodunk arról, hogy az építő, konstruáló gyerekek megfelelő, nyugodt helyet találjanak a játékokhoz. A konstruáló játék során alakul szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak és formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája.

Szimbolikus szerepjáték: A gyermekek szerepjátéka a gyakorlójátékból kibontakozó tevékenység, tapasztalataikon, élményeiken, ismereteiken alapul, ezekhez való érzelmi viszonyulásukat tükrözi. Feltétele az önállóság és a kezdeményezőkészség. A gyermekek a környezetükben lévő felnőttekkel azonosulnak, megjelenítve a számukra lényeges cselekvéseket, magatartásformákat, eseményeket, kreatívan újraalkotva azokat.

Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk, mely élményforrás lehet a gyermek számára. A gyermekek ismeretében élményeket előhívó tárgyakról gondoskodunk. A játéktémák gazdagításához a játékeszközök is hozzájárulnak. A készen vásárolt eszközök mellett együtt is készítünk eszközöket, kellékeket. Megadjuk a lehetőséget arra, hogy egy-egy játéktéma kibontakozásához megtalálják a gyermekek a megfelelő helyet. Figyelemmel kísérjük és tiszteletben tartjuk a játékot, elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel. A konfliktusok megoldásába csak akkor avatkozunk be, ha feltétlen szükséges. El kell érünk, hogy a gyermekek törekedjenek a megoldásra. Egyszerű játszótársként veszünk részt a játékban a gyermekek igényei szerint. Segítjük a szerepjátékban alakuló társas kapcsolatokat, a gyermekek kommunikációs készségének alakulását, erkölcsi, akarati tulajdonságainak, kognitív képességeinek fejlődését.

Szabályjáték: A gyermekekben kialakul a szabályokhoz való igazodás igénye. Szabályok határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését. A gyermekek a szabályokat betartják, annak megfelelően viselkednek. A szabályjáték fejleszti, elősegíti a gyermekek egymáshoz való viszonyát, s az én-kép alakulását, akaratit tulajdonságainak formálódását, kognitív képességeinek fejlődését. A mozgásos szabályjátékoknál a gyermekek ismert mozgásokat gyakorolnak változatos formában. Az értelemfejlesztő szabályjátékok jellemzője, hogy szociális és értelmi érettséget feltételeznek. Az irányításnál figyelembe kell vennünk a gyermekek fejlettségét, a csoport jellemzőit (létszám, összetétel), s a játék előzményeit. Ha a gyerekek maguk kezdeményezik a szabályjátékot, akkor is ügyelnünk kell arra, hogy a szabályokat betartsák. Ennél a játékfajtánál is biztosítjuk az alapvető feltételeket (idő, eszköz, hely).

Barkácsolás: A játék igényéből kiinduló tevékenység. A gyermekek a játékokhoz szükséges eszközöket készítik el, ezeknek az eszközöknek mindig funkciójuk van. A barkácsoláshoz szükséges anyagokat folyamatosan gyűjtjük, s az erre kijelölt helyen tároljuk. A barkácsoláshoz szükséges szerszámok használatát megismertetjük velük. Ahhoz, hogy a gyermekek elérjék ezt a fejlett játékszintet, el kell juttatni őket a felismerésig, hogy képesek ötleteik megvalósítására. Eleinte mi magunk készítünk eszközöket, s később is segítünk a megvalósításban.

Bábozás: Minden olyan játékot, amely valamilyen tárgy, eszköz, megmozdításával életre kel, szerepet játszik, megpróbál kifejezni valamit bábjátéknak, nevezünk. Ezek az eszközök nemcsak tárgyak lehetnek, hanem a kéz, a test különböző részei is, amelyek mozgással egy-egy figurát, hangulatot próbálnak kifejezni. A bábjáték legnagyobb jelentősége abban áll, hogy olyan utat tud megnyitni a gyermek és felnőtt (de lehet felnőtt és felnőtt vagy gyermek és gyermek) között, amely addig zárva volt. A bábu- az „átmeneti tárgy”- a két személy között közvetít. A bábjáték azért hatásos, mert képszerű, dramatikus, mozgásra épül a cselekménye. Művészi erejével hat, mert jelképes, csodálatos, hiszen az élettelen báb megelevenedik, él. Biztosítja az érzelmek kivetítését, lereagálását.

A bábjáték nem csak az irodalmi és zenei élményszerzés alkalmával, hanem környezeti nevelés, vizuális nevelés és matematikai tapasztalatszerzéskor is használható. Megteremtjük a lehetőségeket, a feltételeket a bábozáshoz, miközben megismertetjük a gyermekeket a bábok használatával. Állandó helyet biztosítunk a báboknak, hogy a gyermekek játékidőben kedvük szerint használhassák azokat. A gyermekekkel közösen is készítünk bábokat.

Dramatizálás: Mozgáson, látványon, beszéden alapuló tevékenység. Dramatizáláskor a gyermekek elsősorban az irodalmi élményeiket játsszák el. Feladatunk, hogy olyan irodalmi élményekhez juttassuk a gyermekeket, hogy készítményt érezzenek a reprodukálásra, továbbjátszva, szöve a mese- vers-film mozzanatait, érzelmileg azonosulva egy-egy szereplőhöz. Engedjük, hogy érvényre jussanak saját elgondolásaik. Segítjük őket a díszletek, kellékek elkészítésében, a szereplők és az eszközök kiválasztásában, ha a gyermekek igénylik ezt. Biztosítjuk, hogy a kellékek bármikor hozzáférhetőek legyenek a gyermekek számára. Megmutatjuk nekik, hogyan élhetnek a mozgás, a mimika és a gesztus eszközeivel, ezzel is segítve a megvalósulást.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekekben az óvodáskor végére kialakulnak azok a tulajdonságok, amelyek alapján képesek az együttélés szabályait betartva a nyugodt, elmélyült, tartalmas játékra.
- Szívesen játszanak együtt, maguk is kezdeményeznek, létrehoznak játékhelyzeteket. Meg tudnak egyezni társaikkal a játék témájában, helyében, eszközökben, szerepekben. Képesé válnak a szabályok elfogadására, betartására.
- Játékukhoz önállóan keresik az eszközöket, maguk is készítenek játékukhoz szükséges eszközöket, kellékeket, vigyáznak a játékeszközökre.
- Képesek a játékukban a külső világhoz fűződő érzelmi viszonyukat kivetíteni.
- Képesek bonyolult építményeket létrehozni, az elképzelt modell pontos megközelítésére, a konstruált elemeket felhasználják más játékukban.
- A játékban kialakult társas kapcsolatok során természetes körülmények között képesek fejlett szinten kifejezni beszédükben elképzeléseiket, kommunikálni társaikkal.

3.2. A külső világ tevékeny megismerése

*"A természet hatalmas, az ember parányi
Ezért az ember léte attól függ, milyen kapcsolatot tud teremteni
a természettel..." (Dr. Szentgyörgyi Albert)*

3.2.1. Természeti és épített környezetünk

A külső világon, környezeten értjük egyrészt a külső természeti környezetet (természet, víz, levegő, talaj, növények, állatok), más részből a külső, ember alkotta épített környezetet (épületek, a tárgykultúra, műemlékvédelem, a téralkotás, az eszközök és anyagok ökológiája, környezetbarát szokások, hulladékkezelés, vásárlás és árucikkek, az emberi kapcsolatok, a városi környezet).

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi, és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét és védelmét.

A közvetlen élményeken alapuló tevékenység hatására fejlődik majd a gyermekek érzékenysége és alapozódik meg a természettel élni tudó és természetet védő ember szokása.

A környezet minél átfogóbb megismertetése lehetőséget ad az egyetemes, a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait az adott tájra, helységekre jellemző néphagyományok közvetítésére. Hagyományok által őrizhetjük meg a tudást, tapasztalatot, melyet elődeink felhalmoztak.

Óvodapedagógusként hozzájárulunk ahhoz, hogy érdeklődésünkkel, lelkesedésünkkel, empátiás készségünkkel, színes egyéniségünkkel (az óvodában dolgozó felnőttek bevonásával) pozitív példát nyújtsunk ahhoz, hogy gyermekeink megszeressék környezetüket, ragaszkodjanak ahhoz, lehetőségeikhez képest védjék, és megfelelő ismeretekkel rendelkezve eligazodjanak benne (környezettudatos magatartás).

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit mindig az aktuális évszakok, nap-szakok, események, ünnepek határozzák meg. Nevelésünk során alkalmazkodunk a

gyermekek életkori sajátosságaihoz és egyéni fejlettségéhez, a megvalósítás, az apró történéseken keresztül érvényesül.

Céljaink:

- Célunk, hogy a gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerezzon a szűkebb és tágabb természeti- emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól.
- A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon ki a természet, az emberi alkotások iránt, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
- Célunk a fenntarthatóság, a környezettudatos magatartás formálása, alapozása, alakítása, a természeti és épített környezet megóvása, értékeinek felfedezése és megbecsülése iránti igény felkeltése, illetve egyéni képességek és magatartás kialakítása, fejlesztése és fenntartása.
- Célunk, hogy a gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jusson, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- Ismerje meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, tanulja meg ezek szeretetét, védelmét is.
- A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket szerezzon, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Ismerje fel a mennyiségi, alaki, nagyságbeli, és téri viszonyokat: Alakuljon ítélőképessége, fejlődjön tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Feladataink:

- Az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építünk, illetve élményeikre támaszkodunk.
- A meglévő ismereteket elmélyítjük, rendszerezük.
- Változatos tevékenységeket biztosítunk felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.
- Témaválasztásnál figyelembe vesszük a lakóhely, a környezet sajátosságait, ezzel olyan természet és környezetvédelmi feladatok megvalósítása, melyek a helyi adottságoknak megfelelnek (fák, növények ápolása, védelme, madárvédelem, hulladékkezelés és felhasználás, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, lakóhely-lakókörnyezet megismerése a természeti és épített környezet védelme stb.)
- Módszereinket, eszközeinket a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítjuk: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előigézése, kísérletezés, vizsgálat.
- Ünnepek és hagyományörzés formájában közvetítjük az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.
- Megtanítjuk felfedezni a környezet szépségét, harmóniáját.
- Megláttatjuk az ok-okozati összefüggéseket.
- A környezet és természet romlásának, pusztulásának példáit is megmutatjuk.
- Megismertetjük a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- Megalapozzuk a környezettudatos szokásokat, pl. takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, illetve a hulladékkezelés, szelektálás.

- A természetet szerető, védő, óvó gyermek a család felé is pozitív közvetítő szerepet tölt be.
- Biztosítjuk az ismeretek sokszínű gyakorlását, alkalmazását.
- Közösén átélt felfedezések, tapasztalatok hatására fejlődnek a témával kapcsolatos élményeik, így érzelmileg mélyül a környezethez való viszonyuk.
- Csoportszobában élő természetsarkot alakítunk ki- akvárium, terrárium, és ahol mindig csírázik, hajt, zöldell valamilyen növény.
- A gyermekek által használt eszközöket hozzáférhető helyre tesszük.
- Növények, állatok fejlődéséről, gondozásáról, hasznáról ismereteket nyújtunk.
- Terepgyakorlatokat szervezünk, ahhoz a természettudományos ismeretek mellett az élővilág, életközösségek megismertetésére motiválunk, észrevetjük a legapróbb növényt, rovar, meghallatjuk a madarak hangját, más állatok nezeit.
- Terepgyakorlatokon, kirándulásokon természeti kincsek gyűjtésére motiválunk.
- Az óvoda közvetlen környékére sétákat szervezünk, megismertetjük a helyet, ahol az óvoda található, a helyet, ahol élünk.
- Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltatunk, közlekedési eszközökkel ismertetjük meg a gyerekeket.
- Elősegítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeiknek fejlődését, a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- A megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása, ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása, a beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása.
Mindezek a gyermeki tulajdonságok közvetett módon elősegítik a sikeres iskolakezdést.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknek, az egyéni képességeiknek megfelelően biztosítjuk a tapasztalatszerzési lehetőségeket, a sikeres iskolakezdéshez pedig speciális szakemberek segítségét vesszük igénybe.

Az óvodáskor meghatározó a gyermekek személyiségfejlődésének szempontjából. Ebben az életkorban az átélt élmények döntően befolyásolják a gyermekek érték-rendjének alakulását.

3-7 éves korban a legfogékonyabbak az őket körülvevő közvetlen vagy közvetett környezeti hatásokra. Kíváncsisággal, érdeklődéssel fordulnak a világ felé. A mi feladatunk, hogy ezt a természetes kíváncsiságot kielégítsük, felfedeztessük környezetük szépségeit, olyan tapasztalatok birtokába juttassuk őket, amelyek az élet-koruknak megfelelő biztos eligazodáshoz és tájékozódáshoz szükségesek. Feladatunk még, hogy csodálatot ébresszünk a természet még meglévő sokszínűsége iránt, alakítsuk a gyermek és környezete közötti harmonikus érzelmi viszonyt, ráirányítsuk figyelmüket az őket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseire.

Környezeti programunk az évszakokhoz kötődik. Igyekszünk mindig valósághű, reális ismereteket nyújtani a gyermekeknek.

A tapasztalatszerzések során gazdagodik a gyermekek szókincsé, fejlődik nyelvi kifejezőképessége. Az élmények hatására bátrabban mernek megnyilatkozni, el tudják

mondani érzéseiket, észrevételeiket, gondolataikat. A hosszabb, rövidebb séták, a kirándulások, a határban végzett munkálatok során sok időt töltenek a szabadlevegőn mozgással a gyermekek, s ez elősegíti egészséges testi fejlődésüket. A tapasztalásokkal szerzett ismeretek elmélyítését és az érzelmi ráhangolódást segítjük az egyes témakörök komplex feldolgozásával, irodalmi, zenei, vizuális élmények nyújtásával.

A természeti és társadalmi környezet megismerésének területei, témakörei:

3-4 éves korban:

- Óvodájuknak, a velük foglalkozó felnőtteknek, csoporttársaiknak megismerése.
- A család fogalmának értelmezése, a család összetartozásának érzékeltetése.
- Testük, érzékszerveik, azok funkcióinak megismerése, ápolása.
- Ismerkedés az óvoda udvarán és közvetlen környékén lévő környezettel.
- Az évszakokra jellemző jelenségek, azok tulajdonságainak megismerése.
- Az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek megtapasztalása.
- Néhány gyümölcs, zöldségféle, virág tulajdonságainak érzékelése.
- Néhány környezetükben leggyakrabban előforduló állat külső jellegzetességeinek megfigyelése.
- Színekkel való ismerkedés.
- Számukra érdekes tárgyak, termékek gyűjtésével a természetsarok gazdagítása, a gyűjtött termékek hasznosítása az óvodai élet más területén.
- A gyalogosközlekedés gyakorlása, legismertebb közlekedési eszközök felismerése, megnevezése.
- A gyermekek spontán érdeklődésére alapozva élünk a mindennapi tevékenység és a játék adta matematikai lehetőségek kihasználásával.

4-5 éves korban:

- Élményszerző séták alkalmával ismerkedés a tágabb környezetükkel: Tiszapart, parkok stb.
- Családtagok nevének, lakásuk címének megismertetése.
- Testrészek és érzékszervek funkciójának tudatosítása, helyes testápolási szokások gyakorlása. Egészségünk védelmének és az orvos gyógyító munkájának megismerése.
- Az időjárás természetre gyakorolt hatásának megfigyelése.
- Színek alkalmazása és azok árnyalatainak felfedezése.
- Az évszakoknak megfelelő tevékenységek végzése az udvaron a felnőttek segítségével.
- Növények gondozása, újabb gyümölcsök, zöldségek, virágok megismerése.
- Néhány újabb háziállat, vadon élő állat, madár, rovar és azok gondozásának, étletterük megóvásának megismerése.
- Természetsarok folyamatos gazdagítása, terrárium állatainak gondozása a felnőttek segítségével.
- Közlekedési szabályok gyakorlása lakóhelyünkön. Személy- és teherszállító járművek megismerése, összehasonlítása.
- Hosszabb, rövidebb kirándulások szervezése lakóhelyünkön.
- Az ember természetvédő tevékenységének tudatosítása.
- A külső világ tevékeny megismerése során tapasztalatszerzés környezetük mennyiségi, alaki összefüggéseiről, térbeli, síkbeli, logikai viszonyairól.

5-6-7 éves korban:

- Lakóhelyünk fontosabb intézményeinek, nevezetességeinek megismerése.
- Családtagok szerepe, munkájuk tudatosítása a családban és családon kívül.
- Testrészek pontos megnevezése, helyes oldaliság rögzítése, érzékszervek ápolásának, használatának gyakorlása.
- Testnevelés, sportolás, edzés fontosságának felfedeztetése.
- Az évszakok jelenségeinek, az időjárás változásainak, azok természetére gyakorolt hatásának folyamatos megfigyelése. Kísérletek végzése.
- Az évszakoknak megfelelő munkák végzése az óvodában és az óvodán kívül hagyományainknak megfelelően.
- Az állatokról és növényekről szerzett ismeretek bővítése, más éghajlat állatainak, növényeinek megismerése. Kísérletek végzése.
- Már ismert közlekedési szabályok alkalmazása, séták, kirándulások során. Közlekedési eszközök összehasonlítása, csoportosítása rendeltetésük szerint.
- Látogatás közeli intézményekbe, szaküzletekbe, építkezéshez. Az ott dolgozók munkájának megfigyelése. Látogatás az iskolákba.
- A napszakokkal kapcsolatos ismétlődő tevékenységek megjelenítése a napszakok meghatározása.
- Kirándulások lakóhelyünk környékére és hazánk más tájaira.
- A külső világ tevékeny megismerése során a spontán tapasztalatszerzés mellett matematikai és geometriai alapfogalmakkal is megismerkednek a gyermekek, tudatosan használva azokat.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Ismerik a személyükkel, családjukkal kapcsolatos neveket, címeket, évszámokat, ismerik szülei foglalkozását, tudják óvodájuk nevét.
- Életkoruknak megfelelő szinten meg tanulnak tájékozódni a természeti és társadalmi környezetükben.
- Ismernek a növény és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó pár növényt és állatot.
- Jellemzőik alapján megkülönböztetik az évszakokat, tudatosul bennük, hogy mi is a természet részei vagyunk.
- Felfedezik a környezetükben rejlő ok-okozati összefüggéseket, mennyiségi, téri, formai viszonyokat.
- Ismerik környezetük közlekedési feltételeit és a leggyakrabban előforduló közlekedési eszközöket, ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat.
- Ismerik lakóhelyük természeti, társadalmi, tárgyi értékeit, nevezetességeit, hagyományait, azokat szeretik és megóvják.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek (környezettudatos viselkedés).

3.2.2. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

Céljaink:

- A minket körülölelő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása.
- A matematikai érdeklődés felkeltése.
- A logikus gondolkodás megalapozása.

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismertetéséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése és alkalmazása.
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása.
- A matematika iránti érdeklődés felkeltése.
- Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése.
- A gondolatok, a probléma megfogalmazás, a pontos, egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembe vétele.
- A gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása.
- Szükség esetén rávezető kérdésekkel segítség.
- A gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni, páros, mikro csoportos szervezés.
- Mozgásos feladatnál, a velük végzett cselekvés elmondása
- A matematikai osztályozás, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése.
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek

A számfogalom előkészítése, megalapozása

- Mennyiségek összemérése hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, bőség, tömeg, űrtartalom szerint.
- Halmazok összemérése elemek párosítása. A válogatások során nyíljon mód párosításra, számlálása, a több, kevesebb, ugyanannyi érzékeltetésére, gyakorlására.
- Fedezzék fel a rész- egész viszonyát a válogatások, mennyiségek bontása során.
- Játékos szituációban bontanak, mennyiségfogalmuk egyéni fejlettségtől függően a 6-10-ig számkörben mozogjon.
- Sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok megértése.
- Mérések különböző egységekkel, hosszúság, terület, tömeg, űrtartalom.

Tapasztalatszerzés a geometria körében

- Szerezzenek tapasztalatokat gömbölyű és szögletes formákról, érzékeljék ezt testükön, tárgyakon.

- Építsenek szabadon és másolással különböző elemekből.
- Alkossanak síkban és szabadon, szerezzenek tapasztalatokat síkmértani formákról, fedezzék fel a rész-egész viszonyát.
- Használják a logikai játékot, építsenek vele, fedjenek le felületeket.

Tájékozódás a térben és a síkban

- Irányok azonosítása, megkülönböztetése.
- Játékok során figyeljék meg ezeket tükörben, fedezzék fel a tükörkép, a szimmetria érdekességét, játszanak sokat a tükörrel.
- Próbáljanak meg tájékozódni labirintusokban is.
- Fedezzék fel, hogy a sorozatok olyan rendszerek, amelyek az életükben is felfedezhetők.
- Hozzanak létre változatos sorozatokat játékokban színekkel, hangokkal, mozgással, mozgással.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Logikus gondolkodásuk, logikai következtetések életkoruknak megfelel.
- Problémamegoldó készségük jó.
- Számfogalmuk 10-es számkörben mozog.
- Képesek halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezik és használják az összehasonlítás megítélésének fogalmait: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb stb.
- Ismerik az irányokat és helyesen értelmezik feladatvégzések során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent stb.
- Helyesen használják a névutókat.
- Felismerik a sorba rendezés logikáját, azt képesek jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- Az alapvető formákat felismerik, azonosítják: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képesek a részekből az egészet összerakni.
- Ismerik az alapvető mértani testeket, azokat képesek felismerni és megnevezni (kocka, téglalap, gömb).
- Van tapasztalatuk a tükörképről, szimmetriáról.
- Azonosságokat, különbségeket képesek felismerni és megfogalmazni.

3.2.3. Környezetvédelemre nevelés

Célunk:

- Gyermkeink természetet szerető, környezetüket védő emberekké váljanak.

Feladataink:

- Környezettudatos szokások, viselkedési formák alakítása.
- A természetes és az emberi munka által létrehozott mesterséges környezettel való harmonikus kapcsolat formálása.

A környezetvédelmi nevelés egyre nagyobb hangsúlyt kap társadalmi életünk minden területén. Mi pedagógusok is aggódva figyeljük a Földünket, és élővilágát fenyegető veszélyeket. Természetszerető, környezetét védő emberekre van szükség, akik viselkedésükkel, cselekedeteikkel tenni tudnak életterük megóvása érdekében.

A környezetvédelmi szemlélet kialakítására legfogékonyabb időszak az óvodáskor. A kíváncsi, mindenre nyitott gyermek a legérzékenyebb a környezetében végbemenő változásokra.

Három éves korban kezdjük óvodánkban a környezetvédelmi nevelést, szerves részeként a gyermek óvodai életének. Mivel a 3-7 éves korosztálynál minden területen az alapokat igyekszünk lerakni, idesorolható szinte minden ismeret, mert közvetve vagy közvetlenül a környezetvédelem körébe tartozik (testápolás, egészségünk védelme, táplálkozás, környezet rendje, esztétikuma, növények, állatok, valamint a Föld, Víz, Levegő védelme).

A környezetvédelem beépül a nevelés alapvető kereteibe és a gyermekek tevékenységformáiba.

A 3-4 éves gyermekek életkori sajátosságaiból adódóan elsősorban a személyükkel és közvetlen környezetükkel kapcsolatos helyes viselkedési módokat alakítjuk. Majd ezekre építve a 4-5 éveseket már közvetlenül bevonjuk környezetük formálásába, érzik munkájuk eredményét és így jobban óvják, vigyáznak rá.

5-6-7 éves korban kialakul igényük környezetükkel szemben. Már önállóan is felfedezik a változásokat. Tevékenyen részt vesznek környezetük alakításában.

A felnőttek pozitív példamutatása meghatározó jelentőségű a nevelés folyamatában. A gyermek minden mozdulatunkra, cselekedetünkre érzékeny, figyel és utánoz. Benne él a megismerés vágya, nem lehet közömbös, hogy milyen hatások érik óvodásainkat a természet megismerése során.

Legfőbb célunk a környezetbarát szokások, viselkedési formák alakítása, mert ezek meghatározóak a környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában. Kapcsolatunk a természettel folyamatos, mindent természetes környezetben figyelünk meg, minden időt és lehetőséget kihasználunk a szabadban való tartózkodásra.

Környezetvédelmi munkánk tartalma:

Év elején a csoportszobák arculatát a gyerekekkel közösen alakítjuk ki, a dekorációk elkészítéséhez lehetőség szerint természetes anyagokat használunk. Munkájuk eredményeképpen jobban óvják, védik környezetüket az év folyamán.

Az óvoda udvarát is közösen gondozzuk, szepítjük, locsoljuk a facsemetéket, melyeket együtt ültettünk. Gyönyörködünk a folyamatosan nyíló virágokban. További ismereteket szereznek az egészségvédelmi hónap keretében, melyet minden év novemberében tartunk csoportonként.

Lakóhelyünk természeti kincseit felfedezzük, évszakonként rendszeresen visszatérünk a természet változásainak, szépségeinek megfigyelésére (Tisza-part, parkok).

Figyelemmel kísérjük városunk fejlődését, megismerik a nagyobb intézményeket, mely által erősítjük a lakóhelyhez, szülőföldre való kötődést.

Adottak a lehetőségek, hogy közvetlen tapasztalatot szerezzenek az állatok, növények életmódjáról, fejlődéséről. A szülők biztosítják számunkra, hogy bekapcsolódhatunk az állatok gondozásába. Kirándulások alkalmával olyan állatokról, növényekről szereznek tapasztalatot, melyek közvetlen környezetünkben nem találhatók.

A nagyobb gyermekekkel a Tisza folyó meghatározott partrészt gondozzuk, szükség esetén az egészségügyi szabályokat figyelembe véve megtisztítjuk az odakerülő szemetétől.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekekben kialakuljon a takarékoskodás igénye (víz, villany, fűtés), amelyet személyes példaadással, érthető magyarázattal segítünk elő.

Alkalmazzuk óvodai életünk során a szelektív hulladékgyűjtést, amelybe a gyermekeket, szülőket is bevonjuk annak érdekében, hogy már ebben a korai életszakaszban tudatosuljon ennek a tevékenységnek a fontossága.

Óvodánk rendelkezik komposztáláshoz megfelelő tárolóval, aminek használatát, hasznát megismertetjük a gyerekekkel, ők is aktívan részt vesznek a komposztkészítés folyamatában.

A környezetvédelem jeles napjairól megemlékezünk:

- *Állatok Világnapja - október 4.*

Ezen a napon még több ismeretet nyújtunk az állatokról. Érzékelik, hogy az állatoknak fontos szerepük van a természetben, ezért ne bántsák, ne tapossák, inkább védelmezzék őket.

- *Víz Világnapja - március 22.*

Jó lehetőséget ad az, hogy városunk a Tisza mellett fekszik. Megfigyelhetjük a folyóvíz tulajdonságait, kísérleteket végezhetünk vele. Érzékeljük a gyerekeknek, hogy víz nélkül nincs élet. A vízvédelem mellett a levegővédelemmel is foglalkozunk. A levegővel való vizsgálódásra jó lehetőséget adnak a séták, kirándulások városunk azon részén, ahol nagyüzemek találhatók, majd a tiszta levegőjű, parkosított területeken.

- *Föld Napja - Április 22.*

Földünk védelméhez kapcsolódnak azok a kísérleteink, ahol földmintákat veszünk és vizsgáljuk a talaj több típusának tulajdonságait. A kerti munka során a termőtalaj tulajdonságai, megmunkálhatósága, vízbefogadó képessége figyelhető meg. Tapasztalatot szereznek a gyerekek arról, hogy a termőtalajban hogyan fejlődnek a növények, fák, bokrok, hogyan élnek a földön és a földben az állatok.

- *Madarak és Fák Napja - május 20.*

Télen folyamatosan gondoskodunk arról, hogy találjanak eleséget a cinkék és rigók az óvoda udvarán kihelyezett etetőekben. A májusi ünnepre már költöző madaraink is újra elfoglalják fészkeiket és így lehetőségünk van megfigyelni érdekes életüket, viselkedésüket, fészekrakó munkájukat.

- *Környezetvédelemi Világnap - június 5.*

Tanév végén hosszabb, rövidebb kirándulásokat teszünk, hogy lakóhelyünkön túl is lehetőségük legyen a gyerekeknek a megfigyelésekre, tapasztalatok gyűjtésére.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szeretik a természetet, annak növényeit, állatait és aktívan kiveszik részüket ezek gondozásában.
- Szívesen vesznek részt környezetük alakításában.
- Életkoruknak megfelelő szinten érzik az élő és élettelen természet védelmének fontosságát és tesznek is érte.

3.3. Mozgás

*"A mozgás életelem, mint a víz, a levegő."
(Dr. Hegyi Ildikó)*

Céljaink:

- Mozgást szerető, környezetükben tájékozódni tudó gyermekek nevelése.
- Az óvodás korú gyermekek természetes mozgáskedvének fenntartása és fokozása, a mozgásigényük kielégítése és a mozgás megszerettetése.
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel megalapozása.

- Harmonikus mozgású, sokoldalú testi képességekkel rendelkező, társára odafigyelő gyermekek nevelése.

Feladataink:

- A gyermekek mozgásigényének kielégítése, életkorának megfelelő mozgásformák fejlesztése a szervezett tevékenységekben és a játékban.
- Mindennapos, szervezett, mozgásos játékok.
- A gyermekek kondicionális (erő, gyorsaság, ügyesség, állóképesség) és koordinációs képességeinek (egyensúlyérzék, téri tájékozódó képesség, kinezetikus differenciáló képesség, reagálási képesség, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások) és szociális képességeinek fejlesztése.
- A testséma fejlesztése.
- A nagymozgások és a finommotorika, az érzékelés, a formaállandóság fejlesztése.
- A tevékenységekhez megfelelő hely, idő, eszköz biztosítása.
- a konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével.
- Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép- alakulás támogatása.

Speciális feladatok:

- Speciális deformitások megelőzésére irányuló aktív mozgások beépítése a gyermekek napirendjébe, mindennapi mozgásába.

A mozgásfejlesztés lehetőségei:

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzet-változtató-és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítünk elő. Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező hatását egymásra. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazásai kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítjük az irányított mozgásos tevékenységekkel. A komplex testmozgásokat beépítjük az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, amelyek együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére. A spontán - játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

3.3.1. Testnevelés foglalkozás

A testnevelés foglalkozás kötelező formában 3-4 és 4-5 éveseknél heti egy alkalommal, 5-6-7 éveseknél heti két alkalommal történik. A foglalkozások anyaga játékos jellegű atlétikai és tornagyakorlatokból tevődik össze, melyet minden korcsoportban a dr. Tóthszöllősyné Varga Tünde által elkészített Mozdásfejlesztés az óvodában című könyve alapján szervezünk és állítunk össze.

A foglalkozások anyaga az agyi funkciók serkentését állítja a középpontba. Valamennyi funkció fejlesztése jelen van minden korcsoportban, csupán a nehézségi szintek eltérőek.

A foglalkozásokon lényeges szempont a gyermekek térben elfoglalt helye, a térben való mozgás közben elegendő hely keresése, saját maguk, testük és a tárgyak viszonyának, elhelyezkedésének sokoldalú megtapasztalása.

A játékot, a játékosságot alapvető eszközként alkalmazzuk a testnevelésben.

A testnevelés foglalkozásokon is teremtünk alkalmat speciális gyakorlatok beiktatására és minden testnevelés foglalkozáson, szőnyegen, mezítláb is tornáztatjuk a gyermekeket.

A 3-4 éves kor a nagymozgások fejlesztésének legideálisabb szakasza (szenzitív szakasz), itt a legtermészetesebb módon ismerkedhetnek meg testrészeikkel és azok funkcióival. A testséma kialakulása, a testrészek megismerése elengedhetetlenül szükséges az én-kép megszületéséhez.

A 4-5 éves gyermekeknél már bekapcsolódnak a megismerés folyamatába a térirányok, nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése, a szem-kéz, szem-láb koordinációs gyakorlatok.

A 6-7 éves gyermekeknél kiemelten fejlesztjük a finommotorikát, mivel erre a korra várható el az idegpályák kiépülése révén a finommozgás vezérlésének képessége.

Minden korcsoportban kapnak a gyerekek kézi szereket, melyek segítségével a kéz izmainak differenciált mozgását gyakorolhatják saját fejlettségi szintjükön.

A beszéd észlelése és értése szintén minden korcsoportban kitüntetett szerepet kap, az irányok, a testrészek nevei mozgással egybekötve vésődnek be a leghatékonyabban.

Törekszünk arra, hogy a testnevelés foglalkozáson a gyermekek vidáman, jókedvűen, örömmel végezzék el a feladatokat és érzelm gazdag légkörben egyre jobban szeressék meg a mozgást.

3.3.2. Mindennapi testnevelés

Időjárástól függően ez a mozgás, ha lehet, szabadban történjen, rossz idő esetén a tornaszobában vagy a csoportszobában. A mindennapi mozgás megszervezésében az óvodában dolgozó óvodapedagógusok összehangolt munkája elengedhetetlen.

Ez a mozgás főleg játék legyen, aminek az idejét lehetőség szerint a levegőzés, udvari játék befejezéseként határozzuk meg, a gyermekek életkorának megfelelő növekvő időtartamban (5-15 perc). Úgy állítjuk össze a játéanyagot, hogy a gyermekeknek edzést, felfrissülést, igazi mozgásörömet jelentsen és tovább erősítse a mozgáshoz való pozitív érzelmi viszony kialakulását.

3.3.3. Szabadjáték, egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek

A napirend bármely részében biztosítjuk a szabad mozgás feltételeit. Séta, kirándulás, udvari játék során, ha erre valamilyen lehetőség adódik azt is kihasználjuk. Engedjük a gyerekeket biztos kapaszkodási pontot adó fán fára mászni, függeszkedni, lajhármáshást végezni fához kifeszített kötélén.

Ha a gyermekeknek alkalmuk van ezek és más mozgások kipróbálására, megtanulják azt is, hogyan vigyázzanak magukra, hogyan essenek el és hogyan kapaszkodjanak.

Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, a játék során akár kinn, akár benn megfelelő helyet, időt, eszközt, élményt biztosítunk a mozgásra, mozgásos játékok gyakorlására. Különböző tornaszerek és eszközök állnak a rendelkezésünkre, amelyet a csoportszobába is bevihetünk és variálhatunk.

Az udvaron udvari játékok (csúszáshoz, mászáshoz, bújáshoz szükséges eszközök) és mobil tornaszerek várják a gyerekeket, amit igyekszünk kihasználni és tudatosan szervezünk velük különböző mozgásokat.

A csoportszobai játékok során a finommozgások, szem-kéz koordináció fejlesztésére nagyon sok lehetőség nyílik (pl.: rajz, festés, mintázás, hajtogatás stb.).

3.3.4. *Speciális mozgásfejlesztés*

Speciális deformitások megelőzése:

(testtartásjavítás, lábstatika)

A gyermekorvos és az országos adatok szerint is az óvodáskorú gyermekek testtartása nem megfelelő, nagyon sok a lábboltozat-süllyedéses gyerek, ami öröklött, illetve a nem megfelelő cipők miatt alakulhat ki.

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy minden mozgásfejlesztési lehetőségnél megteremtjük az alkalmat speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitások megelőzésére is.

Minden lehetőséget kihasználva, az óvodapedagógusnak szabadságot adva figyelünk a megelőzésre. A gyermekeket, amikor csak lehet, mezítláb tornáztatjuk, bent csoportszobai játéknál a szőnyegen levetetjük a cipőt, nyáron, ha lehetőség van rá a füben, homokban cipő nélkül hagyjuk őket játszani.

Az óvodában dolgozó óvodapedagógusok minden lehetőséget kihasználva odafigyelnek a prevencióra, hogy minél kevesebb rossz tartású és lábboltozat süllyedéses gyermek hagyja el az óvodát.

3.3.5. *Vízhez szoktatás*

Amennyiben van úszásoktatói végzettségű óvodapedagógus, a szülők igényeinek felmérése alapján biztosítjuk a vízhez szoktatást a szülők anyagi támogatásával.

Az 5-6-7 éves /nagycsoporthoz/ korú gyermekek vízhez szoktatása során a víz tulajdonságainak megismertetését, a vízben való mozgás másságának megértését tűztük ki célul.

Első lépésként a vizet, mint új közeget kell megszerettetnünk a gyermekekkel, el kell érniük, hogy a vízben ugyanolyan otthonosan mozogjanak, s ugyanolyan jól érezzék magukat, mint a szárazföldön. Ahhoz, hogy később az egyes úszásnemek technikáját, a konkrét úszásmozgást, kar- és lábmunkát taníthassunk, a gyermekeknek ismerniük kell a közeg minden tulajdonságát, alkalmazkodniuk kell a víz törvényszerűségeihez. Óvodánkban a megfelelő feltételek megléte mellett az 5-6-7 éves gyermekekkel kezdjük a vízhez szoktatást. A foglalkozásokat őszi és tavasszal szervezzük, az erre a célra kifejezetten alkalmas korszerű oktató medencében, melynek mélysége, hőfoka megfelelő. Az uszodába délelőttként vagy kora délután tudunk eljutni, ahol csoportonként két felnőtt segíti az úszásoktató óvodapedagógus munkáját. Megfelelő körtekintés mellett kialakítjuk a csoportokat és így a kevesebb gyermekkel hatékonyabban megy a munka. Az oktató törekszik arra, hogy a gyermek képességszintjétől és előrehaladásától függően mindig szerezzen sikerélményt. Nagy figyelmet fordít a kedvesre, a bátorításhoz, a bátorításra, a közvetlenségre, a megértésre. Olyan kedvező légkört kell teremteni, amelyben a szorongással, félelemmel teli, gátlásos óvodások vízhez szoktatása is eredményes lehet.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Igénylik, szeretik a mozgást, tudnak környezetükben tájékozódni, ismerik az irányokat.
- Alkalmazkodnak társaikhoz, korukhoz képest fejlett az önuralmuk, toleránsak, együttműködőek, segítőkészek, vigyáznak önmaguk és társaik testi épségére.
- Fizikai erőnlétük-állóképességük életkoruknak megfelelő.
- Ismerik a csapatjáték szabályait, egészséges versenyszellemmel küzd.
- Kialakul a testsémájuk.
- Kialakul a gyermekek összerendezett mozgása, nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése.
- Ismerik és végzik a speciális deformitások megelőzésére irányuló aktív mozgásokat mindennapi mozgástevékenységükben.
- Ismerik a vízben való mozgás és viselkedés szabályait

3.4. Beszédhanghallás fejlesztése

*"... formálni és formálódni, küzdeni és eredményt elérni,
majd az eredmények után újabb célt kitűzni,
a legszebb dolog a világon."
(Szabó Mihály)*

Évekre visszamenő tapasztalataink, megfigyeléseink, méréseink bizonyítják, hogy több esetben vannak jelen a személyiségfejlődés zavarai a gyermekek kommunikatív és anyanyelvi nevelése terén. Ennek érdekében nevelőközösségünk munkájában már eddig is tudatosan épült be az anyanyelvi fejlesztés, de mióta megismertük és kipróbáltuk Fazekasné Dr. Fenyvesi Margit: Figyelj, fülelj! Játsszunk a hangokkal játékprogramját, még tudatosabban, tervszerűbben végezzük a 4-7 éves korú gyermekek beszédhanghallás fejlesztését, melyet 3 éves korban készítünk elő.

Büszkék vagyunk arra, hogy a megyében a mi nevelőközösségünknek adódott a lehetőség, hogy először kipróbáljuk e korszerű anyanyelvi nevelést és segítséget adjunk az útmutató elkészítéséhez.

Céljaink:

- Gyermekeink szívesen beszéljenek, legyenek nyitottak, őszinték, közlékenyek, kommunikatívak.
- Gyermekek hallási figyelmének ráirányítása a beszédhang jelenségére.
- Kudarc nélküli iskolakezdés, hogy gyermekeink egyenlő eséllyel kezdjék el az írás-olvasás tanulását.

Feladataink:

- Gyermekek fejlesztésére irányuló prevenciós tevékenység, ami a beszédfejlesztés, az anyanyelvi és kommunikációs rendszerű hátrányok leküzdésére szolgál.
- Játékosságon belül a fokozatosság, hangulatosság, szemléletesség, játékos élmény, humor biztosítása.
- A csoport, ezen belül az egyén fejlődésének eltérő ütemének figyelembevétele a fejlesztés során.
- Gyermekekben rejlő adottságokra építő fejlesztés: mozgás, ritmus, humor.

Vannak olyan gyermekek, akiknek már az óvodában több tudatossággal kell a beszédét fejleszteni, hogy ne maradjanak el hasonló korú társaiktól. Ennek érdekében dolgozták, kísérletezték ki a beszédhanghallás fejlesztésére irányuló játékokat, amelyek segítik az egyes beszédhangok pontos képzését és azok differenciálását.

"A tudatos fonémaészlelés kialakításának ideje az óvodáskor." (Dr. Nagy József: 5-6 éves gyermekek iskolakészültsége 31. o.)

Szükséges, hogy tájékozódjunk a gyermekek beszédállapotáról, hangzódifferenciálási fejlettségéről. Minden gyermek körében el kell végeznünk a szűrő-vizsgálatokat, amit logopédus segíthet. A szűrővizsgálat Gaál Éva hangzódifferenciálási tesztjével történik, évente két alkalommal. Az eredményeket személyre szólóan lebontva végezzük, s jegyezzük, ami jól mutatja a fejlődés vagy lemaradás ütemét.

A beszédhanghallást fejlesztő játékok tartalmazzák a magán- és mássalhangzók hangjait. Ezeket játékokon keresztül ismertetjük meg velük, amiket mozgással, ritmussal, akusztikus, vizuális élménnyel egészítünk ki.

Minden játékhoz kapcsolható vers, mese, találós kérdés, nyelvtörők, amiket kiegészíthet az óvodapedagógus saját gyűjteményével.

A beszédhangot szemléletesség útján közelítjük meg, így minden hangnak van egy képe, jele pl. "s" hang, képe a vonat. A játékok megjelenésében érvényesül az egymásra építettség, a fokozatosság, a mozgás, ritmus, humor, játékos élmény adása, szemléletesség, érzelmi hatás.

A beszédhangok időbeni feldolgozását csoportunk aktuális érettségi szintjének és tapasztalatainknak megfelelően rugalmasan kezeljük.

BESZÉDHANGHALLÁS TUDATOSÍTÁSÁNAK FELADATAI, JÁTÉKAI

ÉLET-KOR	FELMÉRÉSEK	FELADATOK	JÁTÉKOK
3-4 év	- családlátogatás során tájékozódás a beszédfelettségről - gyermek beszédének vizsgálata, artikuláció, hibásan ejtett hang, beszédaktivitás	- hallásfejlesztő előgyakorlatok - gyermek figyelmének irányítása a hallásra	- egymás hangjának felismerése - állatok hangjának felismerése - állatok mozgásának utánozása - környezet zajai, hangjai - zörejek
4-5 év	Mérés kétszer Gaál Éva	- ismerkedés a hangokkal, annak önmagában történő hangoztatása - hang és kép kapcsolata - hangok felismerése szavakban - hangok dalban, versben, mondókában való felismerése, kiemelése hangkörnyezetéből	Mozgásos játékok: - gépkocsi, napozó kígyó, vonatos, labdacica, repülőverseny, szembekötösdi, csipogó csibe, méhecske Hangok szóban történő felismerésének játéakai: - postás, vásárlás, Mit visz a hajó?, zsákbamacska játékalvány - dobókocka, kitalálás, hívogató Hangok dalban, mondókában, versben való felismerése: - bújócska, elbújt a hang, dalbújócska, díszítés
5-6-7 év	Mérés kétszer Gaál Éva	- adott hang kihallása szavakból - adott hang megkülönböztetése belső hallás útján - adott hang helyének megállapítása - szógyűjtés - játékos szótagolás - mással- és magánhangzópárok megkülönböztetése - hasonló hangzású szavak keresése (oppozíciós szavak)	Differenciáláson alapuló játékok: - kártya, okos visszhang, vendégvárás, sorba rendezés lottójáték

A játékok játszására annyi időt szánhatunk csoportunkban, amennyit szükségesnek érzünk. Lehetőséget biztosítunk az ismétlésre, a gyermekcsoport és az egyén ismeretének, fejlettségének tudatában.

Fontos eldönteni, hogy a napirendbe ezeket a játékokat hová illesztjük, hogy az egész csoporttal, a tesztel kizsúrt gyerekekkel, mikrocsoporthoz vagy egyéni fejlesztés során kívánjuk megvalósítani. Ennek eldöntésében viszont fontos szem előtt tartani azt a tény, hogy a játékok jelenléte a csoportban fejlesztő hatással van azokra, akik hibásan

hallják és differenciálják a hangpárokat, a jó fonémahallással rendelkező gyermekek-nél további rögzülést, erősebb és biztosabb fonémahallást tudunk biztosítani.

A beszédhanghallás fejlesztést a játékba integrált tanulás keretei között vagy a délelőtti játék befejezésekor lehet végezni. A játékok ideje 8-10-15 perc.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Képesse válnak önmagában és a szóban felismerni a magán- és a mássalhangzókat.
- Megkülönböztetik a hasonló hangzású szavak tartalmát (oppozíciós szavak).
- A gazdag szókészletüket beépítik beszédükbe, szóhasználatukba, ezáltal választékosan tudják kifejezni magukat.
- Képesse válnak az egészből a lényeges jegyek kiemelésére.
- Aktívak a beszédművelő és beszédfejlesztő gyakorlatok végzésében.
- Olyan személyiségjegyekkel rendelkeznek, mely során képesek társaikra figyelni, toleránsan viselkedni és kulturált magatartásúak.

3.5. Verselés, mesélés

*"... s míg kis szíve nagyot szorongva dobban,
tán ő se tudja, mit is kíván jobban,
a mesét-e vagy azt, hogy ott legyél"*
(József Attila)

Céljaink:

- A magyar kultúra értékeinek átörökítése.
- A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A gyermekek érzelmi- értelmi-erkölcsi fejlődésének segítése.
- Nyelvi képességek fejlesztése mese, vers, mondóka eszközeivel.
- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználat, mondat szerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása.
- A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Feladataink:

- Változatos irodalmi élmények közvetítése.
- A gyermekek irodalom iránti érdeklődésének, felkeltése, alakítása.
- Az irodalmi fogékonyság megalapozása változatos irodalmi élmények nyújtásával.
- A könyvek használatának, megbecsülésének alakítása.
- Életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag választása, amely épít a már meglévő ismeretekre.
- Meséléshez, verseléshez szükséges feltételek biztosítása, az irodalmi élmény befogadásához szükséges „szertartás” kialakítása.
- A gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése a saját vers és mesealkotás megalapozása változatos módszerek alkalmazásával.
- A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása, fejlődésének elősegítése az önkifejező-képesség gazdagítása érdekében.
- A mesélés szerepének megismertetése szülői körben.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Fontos az olyan klasszikus és kortárs művészi értékű irodalmi alkotások választása, ami megfelel gyermekeink szemléletmódjának, világképének, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

Elsődleges forrásunk a magyar népmesék és a népi hagyományokat felelevenítő gyermekmondóka, rigmus gyűjtemények anyagai, ezen túl a mai, kortárs irodalmi alkotások, amiket minden korcsoport igényéhez igazítva választunk. A gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi is bekerülnek az éves anyaggyűjtésbe.

A kisebbek versanyagát a népi mondókák, rigmusok, lovagoltatók, ölbeli játékok, ringatók, simogatók, hintáztatók adják, amik segítik a beilleszkedést, segítenek a gyermekek szorongásainak feloldásában, gyermek-óvodapedagógus érzelmi kötődésének alakulásában.

A nagyobbaknak a környezetről, időjárásról, az évszakokról és azok változásairól, állatokról, tárgyokról, növényekről szóló verseket, mondókákat választunk, amiben már helyet kapnak a vidám, humoros és groteszk versek is.

A népköltészet verses anyaga mellett helyet kapnak válogatásunkban a nagy magyar költők versei; Weöres Sándor, Csanádi Imre, Kányádi Sándor, Zelk Zoltán, Petőfi Sándor, Arany János stb.

A kisebbek számára (3-4 év) olyan meséket választunk, melynek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. Ezeken keresztül fokozatosan rászoktatjuk őket a mese figyelmes hallgatására.

Később (4-5 év) már helyet adunk a több epizódból szerkesztett állatmeséknek, halmozó és láncmeséknek, egyszerűbb tündérmeséknek.

Nagyobbaknál (5-6-7 év) már kiszélesedik a mese anyagának választása a nagyobb terjedelmű tündérmesékkal, cselekményesebb állatmesékkal, fantasztikus történetekkel, műmesékkal. Választunk a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséiből és más népek meséiből is.

A 3-4 éves gyermekeknek:

Mondókák, mondókamesék, formulamesék, állatmesék, történetek, rövidke versek; ismerkedés a képes-mesés könyvekkel.

A 4-5 éves gyermekeknek:

Mondóka, hangutánzó mese, párbeszédes mese, láncmese, egyszerűbb szerkezetű tündérmese, történetek, versek.

Az 5-6-7 (8) éves gyerekeknek:

Kiszámolók, felelgetők, versek, állatmesék, tréfás mesék, tündérmesék, magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi.

Minden nap biztosítjuk a megfelelő érzelmi légkört, azonosulást, az átélést segítő hangulat megteremtését, amivel a figyelmes, csendes közös mesehallgatásra, verselésre, mondókázásra ösztönözzük a gyerekeket, mert a mindennapos mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mesélővel való személyes kapcsolat a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett, intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít

meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Ehhez biztosítjuk a szükséges szimbólumokat, amit csoportonként az óvodapedagógus választ meg, pl. meseszignál, meseszék, varázsdoboz, mesepárna, mesezsák, gyertya gyújtása stb.

Igazi élményt a szabadon, emlékezetből folyamatosan mesélő, hangjával, arc kifejezésével játszó óvodapedagógus idézhet elő, amivel fokozni lehet a meseélményt.

Ezen kívül törekszünk a szeretetteljes, érthető, könnyen követhető, kellemes beszédmodorra.

A csendes pihenő megkezdésénél lehetőség van a csoport kedvenc meséinek újbóli ismétlésére, a hosszabb, bonyolultabb folytatásos mesék mondására, befejezésére. Lehetőséget adunk a gyerekek számára az önálló mesélésre vagy közösen kitalált mesék elmondására.

A verselést, mondókázást tevékenységekhez kötődő együttlétek hangulata határozza meg, amiket kötni lehet képnézegetéshez, sétához, élményszerzéshez, egy-egy látványhoz, udvari tevékenységhez, beszélgetéshez, rajzoláshoz és minden olyan dologhoz, amihez kapcsolódik témája. Mindezek a tevékenységek segítik az új vers, mondóka bemutatását, de gyakorlásra, mondogatásra is lehetőséget biztosítanak.

Mindezen felül a mesének, mondókázásnak, verselésnek egész nap helye van az életünkben, amikor a gyerekeknek igényük és kedvük van hozzá. Ehhez fontos az óvodapedagógus állandó készsége.

Szorgalmaznunk kell az óvodapedagógusi bábjáték, bábjátszás jelenlétét, hisz ennek hatására nő a gyerekek bábozó kedve. A bábozás elsősorban játék, tehát gyermekeink számára öröm, melyhez érzelmileg kötődnek. Ennek segítségével sajátíthatnak el ismereteket, teremthetnek kapcsolatot a világgal, élményeiket, benyomásaikat játékos formában dolgozhatják fel. Ezt eleinte segítséggel teszik, de később önálló eljátszásra is lehetőséget kell adnunk, biztosítva hozzá a feltételeket (hely, eszköz).

Évente rendszeresen 4-5 alkalommal visszük a nagycsoportos gyermekeket színházi előadásra, ahol művészi értékű báb- és meseelőadások részesei lehetnek. Dramatizálni a sokszor hallott kedvenc meséket szoktuk. A mese hőseinek öltözve, a gyerekek fejlettségéhez választott szerepek megjelenítése során igazi jó játék alakulhat ki, melyekben az eszközöket szükséges biztosítani vagy azokat közösen elkészíteni.

Nemcsak az óvodapedagógus által megismertetett verset, mesét adhatják elő a gyermekek, hanem az önmaguk által kitalált verset, mesét is. A következő módszerek alkalmazásával segíthetjük őket ebben: mesealakok, szituációk megjelenítése dramatizálással, bábozással, ismert mese befejezése, mozgásos átváltozás, utánzás, mimetizálás, felnőtt által megkezdett mese befejezése, mese kiegészítés, átalakítás, fantáziajátékok, gyermek meséje egy-egy ismert mesehősről, mese szerkesztése megadott címről, ismert mese feldolgozása kérdések alapján, képolvasás, közös vagy egyéni beszélgetés, és mesemondás különböző eszközökhöz kapcsolódva ismert mese követésével. Az önkifejezés másik módja a mesealkotás ábrázolással való kombinálása a következő módszerek alkalmazásával: mesebefejezés rajzzal, tematikus ábrázolás ismert meséről, saját mesekönyv, meseillusztráció készítés kedvenc meséhez.

Óvodapedagógusi szimpátia alapján, drámapedagógiai ismeretekkel rendelkezők számára lehetőséget adunk, hogy kipróbálhassák és alkalmazhassák ezeket a módszereket, segítve a többi óvodapedagógus ilyen irányú munkáját.

Nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, mondókázás. Ezek ismételtetése jó alkalom a nyelv gyakorlására, tanulására, javítására, beszédgát-

lás oldására. Bábozással segíthetjük a különböző érzelmi állapotok, kifejezések, hang-
lejtések, hangszín gyakorlását, megjelenítését, miközben átélheti, eljátszhatja saját ér-
zelmeit, érzéseit, élményeit.

A sajátos nevelési igényű gyermekek az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintet
speciális szakemberek segítségével érik el.

Fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szívesen ismételtetik, mondogatják a tanult mondókákat, verseket, meséket.
- Örömmel, elmélyülten hallgatják a mesét.
- Igénylik a művek újbóli meghallgatását.
- Képesek a színházi előadások cselekményének követésére, ismerik a színházi magatartás alapvető szabályait.
- Szívesen vesznek részt a dramatizálásban, bábozásban.
- Szívesen nézeget képeskönyvet, megbecsüli, vigyáz épségére.
- Képesek verseket, meséket alkotni.
- Nő a szülői mesélés gyakorisága.

3.6. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

"A tűznek nem szabad kialudnia"
(Kodály Zoltán)

A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. A felnőtt minta spontán után-
zásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységéhez. A
kisgyermeket az élete első pillanatától kezdve érik zenei élmények, amelyeket először
a családban él meg. Az óvodába lépés nagy vízválasztó a gyermekek életében. A csa-
ládból, bölcsődéből érkező gyermekek számára egyaránt szokatlan az új környezet, az
új életritmus. Az óvodába lépés pillanatától a zenei nevelés eszközeivel is segítjük,
hogy kialakuljon a gyermekek érzelmi biztonsága. A gyermekek érzelmi megerősíté-
sével már ekkor megkezdjük az éneklési kedv kialakítását. Megalapozzuk zenei érdek-
lődésüket, formáljuk zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Figyelembe vesszük,
hogy a zenéhez kapcsolódó mozgás, a közös játék érzelmi töltése igen erős, a gyerme-
kekhez közel álló élmény semmi mással nem pótolható.

A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, mely hordozza és gazdagítja az
anyanyelvi élményeket.

Céljaink:

- Óvodásaink olyan gyermekké váljanak, akik képesek zenei befogadásra, sze-
retik a zenét, igényük van az éneklésre, zenélésre.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, har-
monikus, szép mozgásának, és zenei kreativitásának fejlesztése az énekes népi
játékokkal és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokkal.
- Az óvodapedagógusi modell utánzásával az éneklés, zenélés részévé válják
minden napjaiknak.
- Az óvodáskor végére a zenei anyanyelvük megalapozódjék.

Feladataink:

- A környezet hangjainak megfigyelésével, ölbeli játékokkal, a népi gyermekdalokkal, az énekléssel, az énekes játékokkal, a zenéléssel (melyek örömet nyújtanak a gyermekeknek) zenei érdeklődés, zenei ízlés, esztétikai fogékonyság fejlesztése. Az éneklési kedv felkeltése, az éneklés, zenélés megszerettetése.
- Igényes, az életkornak megfelelő anyag kiválasztása és felhasználása a gyermekek egyéni fejlettségi szintjének figyelembevételével.
- A gyermekek számára a mindennapi zenélés, éneklés lehetőségeinek biztosítása.
- A magyar népi hagyományokon alapuló mondókák, dalok, játékok, hagyományok megteremtése, ápolása, átörökítése, ez erősíti a szülőföldhöz való kötődést.
- Egyszerű tánclépések bemutatásával, gyakorlásával a magyar népzene-néptánc alapjainak átörökítése
- A közös éneklések, játékok adta lehetőségek kihasználása, amelyek gazdagítják anyanyelvi örökségünket.(az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben: pl. felelgetős énekes játékok)
- Az erkölcsi tulajdonságokon túl a szokás és normarendszer megalapozása.

A tartalom kiválasztásának és megvalósításának szempontjai:

- A zenei anyag kiválasztásánál felmérjük és figyelembe vesszük a gyermekek zenei érdeklődését, képességeit, élményeit.
- Építünk a gyermekek már meglévő zenei ismereteire és természetes érdeklődésére.
- Közvetlen, élő zenei előadással adunk alapot a zenei képesség, készség fejlődéséhez.
- A zenei anyag kiválasztásának alapját a magyar népi gyermekjátékok, mondókák, népdalok, néptáncok alkotják.
- Hangsúlyozzuk a zenei alkotókedv, kreativitás kibontakoztatásának fontosságát. A zenei kreativitás fejlesztése (mozgásrögtönzés zenére, dallam, ritmusvariációk kitalálásának ösztönzése) az önkifejezés eszköze.
- A mozgás és a zenei anyag összehangolásával komplex zenei élményt nyújtunk.
- A zenehallgatás anyagát úgy választjuk ki, hogy a magyar nép- és komponált zenén túl megjelenjen az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek hovatartozásának figyelembe vétele, a rokon- és más népek zenéje is, a klasszikus műzene a valódi zenei értékeket közvetítve.
- A vásárolt, illetve saját készítésű népi hangszerekkel bővítjük, gazdagítjuk a meglévő eszköztárunkat, melyeket a gyermekek számára hozzáférhető helyre tesszük.
- Anyanyelvi nevelés: az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel. Beszéd és zenei hallás fejlesztése. Különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása. A beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztése, fogalomalkotás, szókincsbővítés, beszédhibák javulása. Az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok).

Tartalom:

3-4 éves korban:

- Az óvodába érkező gyermekek szeretetteljes fogadásának egyik legjobb eszköze a zene. Az ölbeli játékok, a ringatók, a höcögtetők, az altatók jelentősége ebben az időszakban semmi mással nem pótolható.
- 6-8 egyszerű motívumú népi mondókát és 10-15 gyermekdalt ismertetünk meg a gyermekekkel.
- Az egyenletes lüktetés érzékelése és gyakorlása végig jellemző marad, amihez használunk általunk készített ritmushangszereket, csörgődobot.
- Egyre inkább erősítjük a gyermekekben az éneklési kedvet.
- Megismertetjük őket a környezet hangjaival.

4-5 éves korban:

- A jó éneklési kedvre alapozva a hangsúly, az éneklési készség a hallásfejlesztés felé irányul.
- A dalok hangterjedelme bővül, 10-15 új gyermekdallal és 4-5 új mondókával gazdagítjuk ismereteiket.
- A dalos játékok közé már szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékokat is választunk.
- A hallásfejlesztést célozza a magasabb-mélyebb, a halkabb-hangosabb hangok közti különbség felfedeztetése, egymás hangjának felismerése.
- Ismerkedés a hangszerek - xilofon, furulya, metalofon - hangjával, újabb ritmushangszerekkel - dob, cintányér, botok, harangok.
- Az egyenletes lüktetés mellett a gyors-lassú közötti különbséget is érzékelik.
- Kiemelik a mondókák, dalok ritmusát.
- Mozgásuk esztétikusabbá válik.
- Népzeneire egyszerű tánclépéseket próbálnak utánozni.

5-6-7 éves korban:

- A zenei anyaguk hangterjedelemében, ritmusban és mozgásformában is bonyolultabbá válik, az egyéni éneklés, zenélés egyre fontosabb.
- Megismertetünk velük 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő mūdalt.
- A dallambűjtató, dallamvisszhang játékokkal mélyül zenei emlékezetük.
- A magas-mély közötti eltérést egyre kisebb hangtávolságban is megkülönböztetik.
- A halk-hangos hangerősséget alkalmazzák éneklésben, járásban, tapsban.
- Erősítjük improvizációs készségüket.
- A hangszín felismerésüket az egyre kisebb hangkör különbségével fejlesztjük.
- Automatizálódik egyenletes lüktetésük.
- A ritmushangszerek használatával a ritmuskiemelést erősítjük.
- Kiemeljük tapssal és járással a gyors és lassú tempót.
- Az egyre összerendezettebb mozgás lehetővé teszi a különböző tempójú és alakzatú járásokat, a bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító- fogyó játékokat, a gyermek néptánc alaplépéseinek gyakorlását.
- A zenei tevékenység a kiscsoportban kötetlenül folyik, naponta megjelenik, hol az óvodapedagógus, hol a gyermekek kezdeményezéséhez igazodva.
- A középső és nagycsoportban napi tevékenységben kötetlenül a játékba beleültetve is folyik zenei tevékenység, s ezen túl heti egy alkalommal kötelezően.

Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk, amit lehetőleg az udvaron tartunk meg, rossz idő esetén a délelőtti levegőzés előtt a csoportszobában.

- A zenehallgatást a különböző tevékenységekhez kapcsoljuk.
- A kompetencia alapú nevelésben az irányított játék keretében a nap bármely szakában valósul meg a zenei nevelés.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Kialakul a belső motiváció az éneklésre, zenélésre.
- A gyermekek képessé válnak a zenei élmények befogadására.
- A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Képességeikhez mérten tisztán, megfelelő hangmagasságban, tempótartással énekelnek.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögzíteni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Zenére összerendezetten, esztétikusan tudnak mozogni.
- Megjelenik a zenei kreativitás.

3.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

"A vizuális nevelés - voltaképpen itt kezdődik: alkalmat és ösztönzést adni a gyermeknek arra, hogy minél többször belefeledkezhesse a tárgyi világ egy-egy részletébe, jelenségébe. Hogy ezáltal megtanuljon látni. És akkor majd jobban észreveszi később azt is, hogy mi a szép egy műalkotásban."
(Bernáth Aurél)

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A kisgyermek legelső alkotó tevékenysége az ábrázolás, amelyben a világról szerzett tapasztalatait, élményeit érzékletes képi úton rögzíti. Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé. A gyerekek által létrehozott alkotások szubjektívek, tükröződik bennük a gyermek személyiségének irányultsága, valamint a képi megjelenítő képességének foka, és a gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A családból és a bölcsődéből érkező gyermekek eltérő vizuális élményekkel, tapasztalatokkal és képességekkel rendelkeznek. Az óvodáskor elején fontos, hogy ezeket az eltéréseket, különbségeket figyelembe vegyünk, s erre alapozzuk a vizuális esztétikai alkotó képesség fejlesztését.

Céljaink:

- A gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés fejlődésének segítése.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, a környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.

Feladataink:

- Megteremtjük a tevékenységekhez szükséges feltételeket (motiválás, anyagok, eszközök, hely, idő).
- Felkeltjük a vizuális tevékenység iránti érdeklődésüket, kifejezési vágyukat.
- Az esztétikum iránti igényességünkkel figyelmüket ráirányítjuk a környezetükben megmutatkozó szépségekre.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelően megismertetjük a gyermekeket a különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel, eljárásaival.
- Segítjük a kezdeményező, kreatív magatartás megnyilvánulásának érvényre jutását, bátorítjuk a tehetséges gyermekeket az alkotómunkában.
- Megismertetjük őket a magyar népművészet, népi használati eszközök, kézműves technikák értékeivel.
- A befogadó képességükhöz alkalmazkodva ismertetjük meg a gyermekeket értékes képzőművészeti alkotásokkal.
- Biztosítjuk a tevékenységek megfelelő szervezeti formáit.
- Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására.

A tartalom kiválasztásának és megvalósításának szempontjai:

- Megtanítjuk az ábrázoló tevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat, és ezek betartását figyelemmel kísérjük.
- Maga az alkotó tevékenység - s ennek öröme a fontos, nem az eredmény.
- Az óvodáskor elején felmérjük, hogy milyen szinten áll a gyermekek ábrázolási készsége, érdeklődése, ismerik-e a vizuális eszközöket. Figyelembe vesszük eltérő fejlettségüket, amely alapja a differenciált egyéni bánásmód elvének.
- A vizuális eszközöknek a csoportszobában állandó helyet biztosítunk, amelyekhez a gyermekek az egész nap folyamán bármikor hozzáférhetnek, párhuzamosan végezhető tevékenységként lehetőséget adunk a szabad alkotásra. Folyamatosan gyűjtjük a természetes anyagokat, kellékeket, amelyek a gyermekek alkotókedvét fokozzák.
- Az egyéni és a közös élmények felidézésével segítjük a gyermekeket elképzeléseik megvalósításában.
- Az alkotókedvet nemcsak az élmények és eszközök biztosításával ébresztjük fel, hanem a mi motiváló, élményt ígérő magatartásunkkal is.
- A vizuális nevelésben fontos a komplexitás, amely megnyilvánul a tapasztalatások sokrétűségében, más nevelési területekkel való kapcsolatában, a technikai megoldásokban.
- A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáit fejlesztjük: megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése. stb.
- A kész alkotásokat értéként kezeljük, állandó kiállítást rendezünk belőlük, összegyűjtjük, megőrizzük és a szülőket is erre ösztönözzük.

- A magyar népművészet kézműves technikáit értékként közvetítjük, s ezeket a gyermekek fejlettségi szintjéhez mérten megismertetjük.
- Kihasználjuk azokat a lehetőségeket, amelyek alkalmat adnak, hogy a gyermekek megismerkedhessenek képzőművészeti alkotásokkal (kiállítások, tárlatok rendszeres látogatásának szervezése).
- A gyermekek által létrehozott alkotásokat pozitívan értékeljük és elfogadjuk.

Tartalom:

3-4 éves korban:

A kezdeti első hónapokban a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára alapozunk és fokozatosan, játékosan megismertetjük őket az ábrázolás anyagaival és az egyszerű technikai kivitelezés lehetőségeivel. Megkezdjük az esztétikum iránti érzékenység és érzékelő-képesség kialakítását, észrevételve, beszélgettetve, együttesen gyönyörködve a természet szépségéről, a mű- és népművészeti alkotásokról.

- A képalakítás során változatos lehetőséget adunk a firkálgatásra, rajzolásra, zsírkrétázásra, festésre, homokba, agyagba karcolásra, különböző nyomatok készítésére.
- Alkalmazunk sokszínű, nagyméretű krétákat, élénk színű festékeket, különféle nagyméretű papírokat stb.
- A plasztikai munka terén megismerik a különféle anyagok alakíthatóságát. Tapasztalatot szereznek az anyagok viselkedéséről, tulajdonságairól.
- Az építés során megismerkednek a gyerekek a tárgyak formáival, alakzataival, miközben az elemeket rakosgatják, sorakoztatják.
- Fokozatosan kialakítjuk a gyermekekben az ábrázolási tevékenységekhez fűződő pozitív viszonyt.

4-5 éves korban:

- Továbbra is erősítjük a pozitív érzelmi hozzáállást, tökéletesítjük a technikákat és újabbakkal bővítjük ismereteiket.
- A képalakítás során már megjelenik az ember formája, környezet, tárgyak rajzolása saját elképzelés alapján, különböző cselekményes jelenetekben.
- Rajzeszközöket bővítjük.
- Képeket festenek egyénileg választott színekkel, színkeveréssel, vonalakkal, körvonalakkal, foltokkal.
- Alakítunk képeket fonalakkból, textilből mozaikozással.
- Az egyéni képalakítást a forma, a nagyság és a háttér alakításának fejlesztésével irányítjuk.
- A plasztikai munkák során mintáznak emberalakot, állatot és játékfigurákat törekedve a formák tagolására.
- Készítünk egyszerű ajándéktárgyakat, játékokat, bábokat, amihez sokféle megmunkálható anyagot használunk.
- Megismertetjük őket a tépés, nyírás, ragasztás, hajtogatás technikájával, valamint lerakjuk az egyszerűbb fonás, varrás és gyöngyfűzés alapjait.
- Az építésnél különféle anyagokból, tárgyakból összerakással, térbeli rendezéssel kisebb-nagyobb csoportokat, építményeket alakítanak ki.

5-6-7 éves korban:

- A képalakítás során a gyermekek különféle élményeket, eseményeket, történeteket, meséket, illetve érdekes tárgyakat, formákat, jelenségeket már egyéni és közös kompozíciók készítésével jelenítenek meg.
- Megjelenik a térkifejezés a kép síkján az egymás melletti és fölötti formákkal.
- Gazdagodnak a technikai lehetőségeik.
- Nagy odafigyelést tanúsítunk a helyes ceruzafogás iránt.
- Ösztönözzük a gyermekeket a színek széles skálájának használatára.
- A plasztikai munka terén készíténe játékaikhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, társaik, szüleik megajándékozásához tárgyakat, kellékeket.
- Megismertetjük őket a varrás technikájával, nagyobb szerepet kap az olló használata.
- A népművészettel való találkozást segíti az agyagozás, a szövés, a fonás, a körmozgás.
- Építéseitekre jellemző, hogy a változatos felhasználás mellett a közös játéknak megfelelően nagyobb térben, nagyobb méretű elemekből állítanak össze térrészeket, búvóhelyeket, házakat.
- Jó ízléssel, közösen díszítjük, alakítjuk, rendezzük szűkebb és tágabb környezetünket, formáljuk a gyermekek környezettudatos szemléletét.
- Alkalmanként ellátogatunk különböző művészeti kiállításokra. Beszélgetünk a népi és műalkotások hangulati, formai, színbeli elrendezéséről, az alkotások lényegéről.
- Rendszeresen nézünk képzőművészeti albumokat, igényes reprodukciókat.

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységek a mindennapi játék szerves részei. A tevékenységet az egyéni fejlesztés és a differenciált segítségnyújtás érdekében egyszerre 5-6 gyermekkel végezzük.

A spontán ábrázolás lehetősége biztosított egész nap folyamán, a gyermekek alkotók kedvét ötleteinkkel, javaslatainkkal, egy-egy inspiráló eszközzel segítjük.

Az udvaron is megteremtjük a lehetőséget az alkotásra.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Kialakul bennük az alkotás igénye, szívesen rajzolnak, festenek, mintáznak.
- Fejlett fantázia- és élményvilággal rendelkeznek.
- Észreveszik a természetben és a tárgyi környezetben rejlő szépségeket, gazdag szín- és formavilágot.
- Képesek létrehozni saját elképzeléseik, ötleteik alapján plasztikai munkákat.
- Biztonsággal alkalmazzák a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Helyesen fogják és használják a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Megjelennek alkotásaikban a népművészet elemei, próbálkoznak egyszerű kézműves technikákkal.
- Tevékenyen részt vesznek a tér alakításában, díszítésében.
- Kialakul értékítéletük a műalkotásokkal való ismerkedés során.

3.8. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató aktív tevékenység. E tevékenység a szociális és kognitív készségek, képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének egyik lényeges színtere. Az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A munka saját és mások elismerésére nevelésének egyik formája.

Céljaink:

- A gyermekek a játékos munka jellegű tevékenységekben önként, örömmel, szívesen vegyenek részt, alakuljanak ki a munkavégzéshez szükséges pozitív attitűdök.
- Fejlődjenek azon képességeik, amelyek segítségével önmagukért és a közösségért tudnak tevékenykedni.

Feladataink:

- A gyermeki munka megszerettetése.
- A munka feltételeinek biztosítása, tudatos szervezése.
- A csoport általános és az egyes gyermekek egyéni fejlettségének megfelelően a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok alakítása.

Óvodáinkban arra törekszünk, hogy a munka játékos jellegét megőrizzük, támaszkodva a munka játékkal megegyező sajátosságaira. Megismertetjük és biztosítjuk az adott munka eszközeit, és azok hozzáférhetőségét, bemutatjuk és megtanítjuk a munka fázisait, s azok helyes sorrendjét. Az egyes munkafajtákat fokozatosan a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően vezetjük be, alapozva az egyéni képességekre. Minden gyermeket igyekszünk sikerélményhez juttatni a differenciált feladatadással. Biztosítjuk a nyugodt, kiegyensúlyozott légkört, melyben érzik a gyermekek, hogy fontosnak tartjuk munkájukat. Értékelésünk mindig megerősítő. A kisebbeknek sok segítséget nyújtunk, együtt végezzük a játékos jellegű feladatokat, melyben az önkéntesség érvényesül. Az egyes munkafajtáknál mintát, modellt nyújtunk a gyermekek számára. Az önkiszolgáló tevékenységekhez kapcsolódó munkavégzés részfeladatainak elsajátítását, a helyes sorrend betartását folyamatábrákkal támogatjuk.

Munkavégzés közben, spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformákat gyakorlunk, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmakat, ok-okozati összefüggéseket, műveleteket nevezünk meg, elősegítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, és döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A 4-5 éves korban már több önálló feladatot adunk a gyermekeknek, kis segítséget nyújtva nekik. 5-6-7 éves korban önállóan végzik a gyermekek a munkát. A másokért végzett feladatokat szívesen felvállalják.

Munkafajták:

- önkiszolgáló tevékenységek
- közösségért végzett munka
- környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munka

A munkajellegű tevékenységek fő területei:

3-4 éves korban

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek velünk együtt végezzék az egyes munkatevékenységeket, amelyben mintát adunk számukra, bemutatjuk, elmagyarázzuk a munkafázisokat. Sok segítséget adunk a testápolás, az öltözködés az önkiszolgáló munka területén. Tudatosan építünk a gyermekek eltérő fejlettségi szintjére, önállóságára, mindenkit egyéni tempójához mérten fejlesztünk.

- A felnőtt segítségével ismerkednek az önkiszolgálás folyamataival, sorrendjével.
- A csoportszoba átrendezésében való közreműködés, segédkezés a teremdíszítésben, ünnepek, jeles napok alkalmával.
- Termések gyűjtögetése a természetsarokba.
- A nagyobbak kerti munkájának megfigyelése, az egyszerűbb munkálatok elvégzése (pl.: növények locsolása, levelek összegyűjtése).

4-5 éves korban

- Az előző korosztályban bevezetett munkatevékenységekre alapozunk, építve a gyermekek önállósodási törekvéseire.
- A tevékenységek bővülnek környezetük folyamatos rendezésével, díszítésével, rendbetételével.
- A természetsarokba önállóan gyűjtenek kincseket, segítséggel csíráztatnak magvakat, ágakat hajtatnak, növényeket gondoznak.
- A kerti munkában egyre több műveletet végeznek el, segítenek az udvar rendbetételében, a virágoskert széppé varázsolásában.
- Megjelenik a közösségért végzett munka, a naposság, mely feladattudatot igényel a gyermekektől, s ez kezdetben önkéntes alapon végzett tevékenység.

5-6-7 éves korban

- A gyermekek az egyes munkákat már önállóan végzik, önmaguktól is észreveszik az elvégezhető feladatokat.
- Környezetük gondozottságára, rendjére odafigyelnek, meglátják a feladatokat.
- Ünnepekre készülődve ötleteket adnak a csoportszoba díszítéséhez, átrendezéséhez, ajándékkészítéshez.
- A természetsarokot önállóan átrendezik, rendben tartják.
- Önállóan gondozzák a csoportszoba növényeit, segítenek az akváriumban, terráriumban élő állatok etetésében.
- A kerti munkában egyre önállóbban tevékenykednek, a kerti szerszámokat rendeltetésszerűen használják. Zöldségekből, gyümölcsökből salátákat, savanyúságot, befőttet készítenek a felnőttek segítségével.
- Télen részt vesznek a madáretetésben.
- Bővül a naposok munkája, amelyet igényesen, nagy felelősségtudattal végeznek.
- Szívesen vállalnak alkalomszerű munkákat.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen végzik és vállalják a játékos jellegű munkatevékenységeket.
- A naposi munkát alaposan, önállóan végzik.
- Az egyéni megbízatásokra bátran vállalkoznak.

- A növények, állatok gondozásában, a kerti munkában tevékenyen vesznek részt.
- Szívesen készítenek ajándékokat egymásnak, a kisebbeknek és szüleiknek.
- Segítenek társaiknak.
- Megbecsülik egymás és a felnőttek munkáját.
- Önállóság jellemzi őket minden egyes munkatevékenységben.

3.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

"Ne kényszerrel oktasd a gyermeket, hanem játszva, úgy, hogy előbb fűrkészd ki a hajlamaikat"
(Platón)

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Céljaink:

- Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.
- Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

Feladataink:

- A tanulást támogató környezet megteremtése, építve a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás biztosítása.
- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése.
- Az egyéni tanulási utak támogatása, a gyermeki szükséglethez és egyéni képességhez igazodva.
- A felfedezés lehetőségének biztosítása, a kreativitás erősítése az IKT eszközök és a tanulást segítő digitális segédanyagok értő alkalmazása.
- A tanulásirányítás során személyre szabott, pozitív értékeléssel a gyermek személyiségének kibontakozásának segítése.
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése.
- Részképesség lemaradás illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeli kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek és az óvodavezetőnek.

A tanulás lehetséges formái:

- Az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szókások tanulása).
- A spontán játékos tapasztalatszerzés.
- A játékos, cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.

- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- A gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodai tanulás motivációs bázisa a megismerési és tevékenységi vágy. Ez ösztönzi a gyermekeket a cselekvésre, a tapasztalatszerzésre, újabb és újabb felfedezésekre, azaz a tanulásra.

Nevelési folyamatunk egészét áthatja a spontán, utánzásos magatartás és viselkedéstanulás. A modellkövetés fokozza a felnőttek felelősségét, hiszen a gyermekek mintának tekintik tevékenységüket, megnyilvánulásait. A nyugodt, kiegyensúlyozott, családias, biztonságot nyújtó légkör megteremtésével tudjuk elérni azt, hogy a gyermekek érzelmileg azonosuljanak az általunk nyújtott pozitív mintával.

A szociális tanulásban sajátos szerepe van az óvodai csoportnak. A csoportok szokásrendszerét, belső szabályait úgy alakítjuk ki, hogy a gyermekek egymás között is pozitív mintákat közvetítsenek és erősítsenek meg.

Az óvodáskorú gyermekek legfontosabb és legjellemzőbb tevékenysége a játék. A játék és a tanulás összekapcsolódik. A gyermekek a játék során környezetüket utánozzák, tapasztalataikat újraalkotják. A belső motivációs bázisra épülő tevékenység gyakorlásra, újabb megoldások keresésére sarkalja őket. A játékban a gyermek aktív, tevékenységére a kitartás, az elmélyülés jellemző. A siker újabb tevékenységre ösztönzi. A gyermekek személyiségének ismeretében tervezzük meg azokat a feltételeket, amelyek segítik a gyermekek fejlődését, ismereteik bővítését, gyakorlati problémamegoldását

A tanulási folyamatban témákhoz kapcsolódóan használjuk az IKT eszközöket, igényesen válogatott anyagokkal egészítjük ki az élményszerzés, megismerés folyamatát, lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a fejlesztő tartalmak gyakorlati alkalmazására. Nagy hangsúlyt helyezünk a verbális kommunikáció formálására, a beszédkedvet, a beszédkészítést pozitív módon megerősítjük, lehetőségeit az ismeretszerzésben alkalmazzuk.

A szervezett, tervezett játékokkal, játékos feladatokkal egy-egy területet, sokfajta módszerrel és eszközzel közelítünk meg. Hangsúlyozzuk az önkéntességet, az örömmel végzett tevékeny részvételt, a belső motivációt.

A testnevelést feladataiból adódóan kötelező foglalkozás keretén belül valósítjuk meg. A megismerési folyamat tartalmát a környező világ tevékeny megismerésében kidolgozott tapasztalatszerzési lehetőségek, tevékenységek köré építjük fel, a különböző nevelési feladatok, területek sajátosságainak figyelembevételével.

A Pedagógiai Programunkat kiegészítjük a Kompetencia alapú programcsomag témaajaslataival.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek érdeklődők, kíváncsiak, él bennük a tanulás iránti vágy. Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek.
- Képesek hosszabb ideig elmélyülten foglalkozni önmaguk vagy a felnőtt által ajánlott tevékenységben.
- Önállóan, ötletesen, kreatívan oldanak meg feladatokat, önálló elképzeléseik vannak a megvalósítás módjáról.
- Gondolkodási struktúrájuk képessé teszi őket tartós figyelemre, problémamegoldásra, valósághoz közelítő képzeleti működésre, előhívható emlékezetre.

- A részképesség- és tanulási zavaros gyermekek időben, megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

V. HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEINK, EGYÉB RENDEZVÉNYEINK

Az ünnepek kiemelkednek óvodai életünk mindennapjaiból, fontos eseményei nevelőmunkánknak. Az ünnepekre való készülődés, a hangulatos, meghitt együttlétek, a várakozás izgalma formálja, alakítja a gyermekek érzelmi életét, erősíti az együvé tartozás élményét. Hatása a gyermek, a szülő és az óvoda felnőtt közösségére meghatározó, kapcsolatrendszerünkre kedvezően hat.

Ünnepeink megtervezésekor figyelembe vettük óvodánk kialakult hagyomány-rendszerét, a szülők igényeit, a város, település jelentős eseményeit, rendezvényeit.

<i>Ünnepeink</i>	<i>Cél</i>	<i>Tevékenységek</i>
Mihály nap	- az ünnep során ismereteket gyűjtenek az őszi betakarításról, őszi időjárásról - megismerkedhetnek népi kismesterségekkel - tapasztalatot gyűjthetnek a vásárról, vásári hangulatról	- szervezés óvodánként, csoportonként - vásári multság, kézműveskedés
Mikulásvárás	- az ünnep közös szervezésével, lebonyolításával óvoda-család kapcsolat mélyítése.	- szervezés csoportonként, - közös ünneplés
Adventi közös készülődés Munkácsy úti óvodában <u>innováció</u> keretében valósul meg (kidolgozott dokumentáció a program mellékletét képezi „Advent”)	- óvoda-család kapcsolatának érzelmi síkra terelése, ünnepváró hangulat megteremtése - csoportok adventi gyertyagyújtása, a karácsony mondanivalójának megbeszélése, keresztény kulturális értékek közvetítése	- csoportonkénti közös gyertyagyújtás - közös éneklés
Farsang	- csoportonként a szülői igények figyelembevételével választható szervezési formában - vidám hangulatú együttlét, közösségformálás	- szervezés csoportonként vagy tagóvodánként - táncos multság, játékok
Húsvét	- az ünnep hangulati előkészítése - népi hagyományok felelevenítése	- csoportonkénti szervezéssel
Anyák napja Kossuth úti Tagóvodában <u>innováció</u> keretében a következő ünnepek, rendezvények valósulnak meg: - Anyák napja - Nagymamák napja - Kistesók napja - Apák napja A kidolgozott dokumentáció a program mellékletét képezi. „Színes világ”	- meghitt, bensőséges közös együttlét - családi kapcsolatok mélyítése	- csoportonkénti szervezés az SZMK-val közösen
Gyermeknap Kossuth úti Tagóvoda szervezésében, innováció keretében. A kidolgozott dokumentáció a program mellékletét képezi. „Színes világ”	- intézményi szervezésben - vidám játékos nap a szülők közreműködésével	- szervezés (óvoda, bölcsőde együtt ünnepel)
Évzáró, ballagás	- nagycsoportosok búcsúztatása óvodánként - szülők, tanító nénik meghívásával - ünnepi műsor előadása	- szervezés tagóvodánként, csoportonként az SZMK-val közösen - előadás

Nemzeti ünnepek	- életkoruknak megfelelő megemlékezés	- csoportonkénti szervezés
Születésnap	- az ünnepelt gyermek köszöntése, a felnőttek és a gyermekek által készített ajándékokkal	- közös köszöntés, éneklés csoportonként

Rendezvényeink	Cél	Munkaforma
Kirándulások	- lakóhelyünk környékére és az ország más tájaira	- csoportonkénti, illetve csoportközi szervezés
Túrák	- gyalogos és kerékpártúrák szervezése szülőkkel közösen is	- csoportonkénti szervezés
Sportnapok	- városi sporteseményeken való részvétel (utcai futóverseny, duatlon, triatlon)	- városi szervezés
Munkadélutánok	- ünnepi készülődés, játékok, eszközök készítése - az óvodák környezetének szépítése közösen a szülőkkel és más civil szervezetekkel	- csoportonkénti, tagóvodánkénti szervezés SZMK-val közösen
Egészségnevelési hét	- vitamin napok, játékos vetélkedők szervezése óvodánként és csoportonként szülők közreműködésével	- csoportonkénti szervezés SZMK-val közösen
Alapítványi bál	- óvoda támogatási lehetőségének biztosítása - pozitív kötődés erősítése az óvoda iránt - alapítványi, jótékonyági rendezvény az óvodák minden dolgozójának részvételével	- mesejáték szervezés - bál szervezése az SZMK-val közösen
Jeles napok	- környezetvédelmi programunk alapján (Állatok Világnapja, Víz Világnapja, Föld Napja, Madarak és Fák Napja, Környezetvédelem Világnapja) - „OTTHONUNK A FÖLD” jó gyakorlat projekt - néphagyomány ápolás (Mihály nap)	- csoportonkénti szervezésben SZMK-val közösen

Kapcsolódunk a városi rendezvényekhez, ünnepekhez a gyermekek életkorának megfelelően. (Idősek Világnapja, Mindenki Karácsonya, Március 15-e, Városi Gyermeknap, civil szervezetek kiemelkedő ünnepei).

VI. ÓVODÁINK KAPCSOLATRENDSZERE

1. Óvoda - Család

Kapcsolataink közül meghatározó az óvoda és a család szoros együttműködése, mivel az óvodai nevelés a családi nevelést egészíti ki, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Mindebből következik, hogy fontos az óvoda nyitottsága. Ennek érdekében óvodánk sok lehetőséget biztosít a szülőknek, hogy betekintést nyerjenek az óvoda életébe. Együttműködésünkben legfontosabb kapocs a gyermek, meghatározza együttműködésünk formáit, tartalmát. Igyekszünk nevelőmunkánkat a szülők megelégedésére úgy végezni, hogy a családi nevelést kiegészítve ápoljuk, védjük, neveljük, fejlesztjük gyermekeiket óvodai közösségünkben. A szülőket nevelőpartnereinknek tartjuk, a partnerkapcsolat kialakításában kezdeményezők vagyunk, kölcsönös bizalom, tisztelet, alkalmazkodás és segítségnyújtás megvalósítására törekszünk. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatát, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Megismertetjük velük nevelési céljainkat, feladatainkat, nevelői felfogásainkat. Igyekszünk megismerni a családok nevelési szokásait. Nyílt, őszinte, folyamatos kapcsolatra törekszünk, tiszteletben tartva a család nevelési elveit, szeretve gyermekeiket, példamutatóan, szakmai felkészültséggel nevelve őket.

Az óvoda és a család kapcsolatának elvei:

- A gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása.
- Kölcsönös bizalom és segítségnyújtás.
- Az óvodai és a családokban folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése.
- A szülők és dolgozók egymás iránti bizalmának, tiszteletének erősítése.
- Közös célok megvalósítása az együttműködés szabályainak betartásával.
- Az óvoda, a gyermek és a program érdekében kezdeményező és elfogadó, amely az egyenrangú kapcsolat alapja.

Óvoda- család kapcsolattartási formái:

<i>Kapcsolattartás formái</i>	<i>Cél</i>	<i>Munkaforma</i>
Beiratkozás	- első személyes kapcsolatfelvétel - ismerkedés az óvodákkal	- egyéni beszélgetés
Családlátogatás	- gyermek életkörülményeinek megismerése, környezettanulmány - alkalomszerű látogatás, tájékozódás a családnál nevelési szokásairól, a gyermekek fejlődési jellemzőinek megbeszélése	- egyéni beszélgetés
Befogadás	- ismerkedés az óvodai élettel - a gyermek beilleszkedésének segítése a szülő segítségével, betekintés az óvoda gyakorlatába - szülő-gyermek kapcsolatának megismerése - bizalom kiépítése az óvodai nevelés iránt	- folyamatszabályozott rendszer szerint a szülők bevonásával - közös játék, közös tevékenység szülővel, gyermekkel

Szülői értekezlet	- összevontan óvodánként, csoportonként - óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése, közlése - egy-egy csoport életének, fejlődésének megbeszélése - szervezési feladatok egyeztetése - egy probléma köré csoportosult szülők fóruma (esetlegesen szakember meghívásával)	- értekezlet - csoportonkénti szülői értekezlet - előadás
Napi kapcsolattartás	- folyamatos információcsere - közvetlen kapcsolat kiépítése • kölcsönös tájékoztatás • rövid párbeszéd • kölcsönös érdeklődés kifejezése • lényeges információ átadása • online csatornák használata - tervezett rövid megbeszélések • a csoport és egyes gyermekekkel kapcsolatos teendők, feladatok egyeztetése	- egyéni és csoportos beszélgetés, online kapcsolattartás
Nyílt napok	- betekintés az óvoda mindennapjaiba, megismerkedés a nevelési program folyamatával, rendszerével - megfigyelési szempontok szerkesztésével a szülő-óvodapedagógus partnerkapcsolat mélyítése - „Vár-lak” programok szervezése a beiratkozás előtt	- megfigyelés - közös megbeszélés - egyéni megbeszélés
Szülői Munkaközösség	- szülői feladatok koordinálása - az óvodai rendezvények, programok megvalósításának segítése - szülők érdekképviselése	- megbeszélés
Közös ünnepek	- az ünnepek közös szervezésével, lebonyolításával óvoda-család kapcsolat mélyítése - hagyományaink ápolása	- szervezés - közös ünneplés, együttlét
Igény és elégedettség vizsgálatok	- szülők igényeinek, elégedettségének megismerése - eredmények nyilvánosságra hozatala - igények teljesíthetőségének vizsgálata, azok kielégítése	- kérdőíves felmérés - tájékoztatás

2. Óvoda - Iskola

Együttműködő kapcsolatrendszer alakult ki intézményünk és a város általános iskolája között. Fontosnak tartjuk, hogy ismerjük egymás nevelési, pedagógiai programját és egymás munkáját. Ennek érdekében dolgoztuk ki kapcsolattartásunk rendszerét. A jó együttműködéssel is segítjük gyermekeinket a kudarc nélküli iskolakezdésben.

Ennek a gyakorlatnak a részét képezi az intézmény saját innovációja, az augusztus utolsó hetében megrendezésre kerülő FECSKE-TÁBOR, amelyen az iskolába lépő gyermekek, a nagycsoportos óvónők és az 1. osztályos tanítók vesznek részt. Kettő vagy három délelőttön keresztül az óvodákban, majd az utolsó napon az iskolában szervezünk a tanítókkal közös játékokat, programokat, amelynek az a célja, hogy a gyermekek még megszokott környezetükben, de a tanítóknak átadott fokozatos irányítás mellett jókedvű együttlét során, játékosan ismerkedjenek az új társaikkal, nevelőikkel.

Óvoda - iskola együttműködésének formái:

<i>Kapcsolattartás formái</i>	<i>Cél</i>	<i>Munkaforma</i>
Közös látogatás	- egymás programjának kölcsönös megismerésével az együttműködés eredményessé tétele	- dokumentumelemzés - megbeszélés
Szülői értekezlet	- a nagycsoportos szülők részére szülői értekezlet keretében tájékoztatás nyújtása a beiskolázásról az iskolaigazgató és a leendő tanítók részvételével	- értekezlet - tájékoztatás
Nyílt napok	- a tanítók bepillantást nyernek a csoportban folyó tevékenységekbe és a gyermekek fejlettségi szintjéről tájékozódhatnak - a volt nagycsoportos óvodapedagógusok látogatása az első osztályokban, a gyermekek beilleszkedésének és fejlődésének nyomon követése céljából	- megfigyelés - megbeszélés
Szakmai tanácskozás	- az óvodát és iskolát érintő kérdésekben közös tanácskozások szervezése szakmai munkánk segítése érdekében	- tanácskozás
Közös programok szervezése	- együttlét városi kulturális, sport rendezvényeken, Fecske-tábor	- közös játékok - közös ünneplés

3. Egyéb kapcsolataink

- Tartalmas együttműködés alakult ki a tagóvodák között, közös szakmai fórumokat, gyermekprogramokat szervezünk.
- Jó munkakapcsolatunk van a bölcsődével, akik előkészítik gyermekeink óvodába lépését. Törekszünk a bölcsőde nevelő-gondozó munkájának megismerésére.
- Kapcsolattartási formáink: bölcsőde- és óvodalátogatások, helyszíni tapasztalatcserék, tájékoztatás az óvodába készülő gyermekek, szülők részére, szülői értekezletek, bölcsődések gyermeknapj közszöntése.
- A 2013. szeptember 01-től önálló Mezöhekí Óvodai Intézménnyel továbbra is szoros szakmai kapcsolatot kívánunk ápolni. Részt veszünk egymás szakmai, kulturális programjaiban, rendezvényein.
- Gyermekorvos, Védönoi Szolgalat: A gyermekorvos évente elvégzi a gyermekek státuszvizsgálatát, melyet a státuszvizsgálati lapon rögzít. Ha bármilyen rendellenességet tapasztal, szakorvoshoz irányítja a gyermeket. A nagycsoportosok általános vizsgálata kiegészül: a lisztérzékenységi szűréssel. A Védönoi Szolgalattal kialakított, a kölcsönös bizalmon és őszinteségen alapuló kapcsolatunk nagyon fontos, hisz öök is végeznek család-gondozói feladatot, ismerik a gyermekeket és környezetüket születésük óta. Igényeink szerint elvégzik a gyermekek tisztasági vizsgálatát, a szülőket megfelelő tanáccsal látják el. Tagóvodánként elkészített éves munkatervük alapján részt vesznek az óvoda egészségneveléssel kapcsolatos programjában. A jogszabályban megfogalmazottak szerint veszünk részt a gyermekek fogorvosi szűróvizsgálatainak megszervezésében.

- A Gyermejjóléti és Szociális Szolgáltató Központtal és a Járási Gyámügyi Hivatallal szoros munkakapcsolatot alakítottunk ki. A szülők kérése vagy az óvoda jelzése alapján segíti a családokat problémáik megoldásában.
- 2018 szeptemberétől szociális segítő munkatárs is részt vesz az óvoda életében.
- Sokrétű kapcsolat jellemzi intézményünk és a Martfű Városi Művelődési Központ és Könyvtár együttműködését. Részt veszünk rendezvényeiken és teret kapunk saját programjaink megszervezéséhez. Az intézmény kínálatából úgy válogatunk, hogy a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását elősegítse, amelyek óvodánk pedagógiai elveivel, értékközvetítésével, tartalmával összeegyeztethetők.
- Kapcsolattartási formák: színház, mozi, múzeum és kiállítás látogatás, megbeszélések, értekezletek, rendezvényeken való részvétel.
- Jól működő kapcsolatot alakítottunk ki a zeneiskolával és a városban működő művészeti csoportokkal. Velük együttműködve tudjuk elérni, hogy a muzsika, a tánc, az alkotások a környezet esztétikai értékei megjelenhessenek óvodánkban.
- Kapcsolattartási formák: kapcsolatfelvétel, hangversenyek, kiállítások részletes megbeszélése.
- A város civil szervezetei (Vöröskereszt, Nyugdíjas Klubok, Jóreménység Klub, Hallássérültek Klubja, helyi alapítványok) segítséget nyújtanak óvodáinknak.
- A Martfű Közéleti Magazin és a Városi Televízió rendszeresen ad tájékoztatást, híreket óvodáinkról.
- Martfű Város Önkormányzatának Településellátó Csoportja végzi óvodáinkban a legtöbb karbantartási feladatot, amelyeknél a gyermekek érdekeit tartják szem előtt.
- Gyermejjóléti és Szociális Szolgáltató Központ által üzemeltetett főzőkonyha biztosítja gyermekeink számára a napi háromszori étkezést, képzett élelmezés-vezető állítja össze a megfelelő étrendet.
- Az önkormányzattal, mint fenntartóval kapcsolatunk többirányú, támogató, segítő.
- A kapcsolattartás tartalma kiterjed az intézmény optimális működtetésére, a fenntartói elvárásoknak való megfelelés összehangolására, az intézmény érdekeinek képviselésére.
- A kapcsolattartás formája többretű, vezetői értekezletek, kiállítások, rendezvények, központi ünnepségeken való intézményi képviselő, munkamegbeszélések, adatszolgáltatás, írásos beszámoló formájában történik.
- A jövőben szeretnénk az oktatási tér kialakítása érdekében szakmai kapcsolatot felvenni és fenntartani a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményeivel, elsősorban Martfű Város testvérvárosainak (Martonos, Misztótfalu) óvodáival.

VII. AZ ÓVODÁBA ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

1. Az óvodába lépés feltételei

A gyermekek óvodai felvételét a mindenkori tanügy-igazgatási feladatok határozzák meg.

Az óvodai felvételt a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC törvény rendelkezik, melynek figyelembevételével készítettük el az intézmény Felvételi Szabályzatát miszerint:

„Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.” (Knt.)

Óvodáinkba családból, bölcsődéből érkeznek gyermekek. Az óvodai felvétel folyamatos, hagyományunk szerint évente – a fenntartóval egyeztetett időpontban - májusban tartjuk az általános beiratkozást. Felhívjuk a szülők figyelmét, illetve figyelemmel kísérik, hogy a Köznevelési törvényben megfogalmazottak szerint a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vegyen részt. A felvétel rendjét az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata tartalmazza.

2. Az iskolába lépés feltételei

Az óvodáskor végére a gyermek éretté válik az iskolára. Az érettség különböző életkorban alakulhat ki.

Az iskolába lépés feltételei a fejlődés várható jellemzőiként jelennek meg a programunkban. Nevelési folyamatunk célja, hogy óvodásaink testi, lelki, szociális, értelmi érettség terén alkalmassá váljanak az iskolai életre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.
- Testi fejlődés terén eljutnak a gyermekek az első alakváltozáshoz, biológiailag éretté válnak, megfelelő fizikai állóképességgel rendelkeznek.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb.
- Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.
- Testi szükségleteiket szándékosan tudják irányítani, kialakul az igényük a rendszeres mozgásra, az egészséges életmódra.
- Lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés.

- Megjelenik a szándékos figyelem, növekszik a tartalma, terjedelme, könynyebbé válik a megosztása és átvitele.
- Cselekvő–szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi-fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Érthetően, folyamatosan beszél, kommunikál.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- A szociális érettség mutatói, hogy a gyermekek készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.
- Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Az új ismeretek iránti tudásvágy jellemzi őket.
- Tudnak alkalmazkodni egymáshoz és a felnőttekhez.
- Képesek a szabályok betartására, kialakulóban van feladattudatuk, amely a feladatok megértésében, a feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg
- Képesek gondolataik, érzelmeik gazdag kifejezésére, értik és használják a kommunikatív jeleket.
- A beszédhangokat felismerik és meg tudják állapítani a szavak hangzóbeli tartalmi különbségeit.
- Tapasztalásaik, lényegre törő megfigyeléseik eljuttatják őket a nyelvi gondolkodás szintjéig.
- Megjelenik a szándékos és tartós figyelem és emlékezés.
- Képesek különböző gondolkodási műveletek végzésére.
- Kreativitás jellemzi őket.
- Megfelelően tudnak tájékozódni a természeti, társadalmi környezetükben, tudatosan védik, óvják azok értékeit.

Az 3 éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

2020. január 1-től életbe lépett a módosított Köznevelési törvény, mely a tankötelezettség megkezdésének idejéről szóló döntés módját, résztvevőjét tartalmazza. A törvényes képviselő, vagyis a szülő vagy gyám kérelmére az Oktatási Hivatal döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Az illetékes pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága január 18-a előtt kiállított szakvéleménye javasolhatja, hogy a gyermek maradjon további egy nevelési évig óvodai nevelésben. Ebben az esetben a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A gyermeknek el kell mennie iskolába abban a tanévben, amelyben a betölti a 7. életévét.

VIII. ÓVODÁINK SAJÁTOS FELADATAI, KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (sajátos nevelésű igényű; beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő; tehetséges gyermekek, tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek) mindenekfelett álló érdekeinek szem előtt tartására, integrált nevelésére törekszünk.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztésének alapja a Szakértői Bizottság szakértői véleménye. Az óvodában maradó tanköteles korú gyermekek számára, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki, szociális érettség elérése érdekében, a szakértői véleményben javasolt fejlesztéseken túl, célzott foglalkozásokat biztosítunk (egyéni fejlesztési terv).

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXCV. Törvény szellemében megfogalmaztuk az intézményünk céljait, feladatait, tevékenységeit a hátrányok csökkentésére, az esélyegyenlőség növelésére, az egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztésekre, az iskolai életmódra és az életprálya építésre való felkészítés érdekében.

1. Gyermekvédelem

A hátrányos, veszélyeztetett és halmozottan hátrányos helyzetű – kiemelt figyelmet igénylő - gyermekek ellátása.

A gyermekek sorsával való törődés természetes része nevelőmunkánknak. Nevelőközségünk tagjai figyelemmel kísérik óvodásaink családi körülményeit, s a gondokon a gyermekvédelmi felelősökkel együtt szakemberek bevonásával igyekeznek segíteni. Az óvodai nevelés gyermekközpontúsága mellett a befogadó nevelés is hangsúlyt kap. Az óvodáinkba járó hátrányos helyzetű gyermekek száma jelenleg alacsony. A hátrányos helyzet főleg az anyagi okokból adódik, amely kiegészül a rossz lakásviszonyok, megromlott családi kapcsolatok, nevelési hiányosságok miatti hátrányos helyzettel. Számon tartjuk a három- vagy többgyermekes családokban élő gyermekeket, valamint az elvált, vagy gyermekét egyedül nevelő szülők gyermekeit és az egészségügyi okok miatt hátrányban lévő gyermekeket és azokat, akik valamilyen jogcím alapján ingyenes étkezésben részesülnek. Együttműködünk a város Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központjával, a Járási Gyámügyi Hivatallal, az Önkormányzat Művelődési és Szociális Irodájával.

Intézményünkben hátrányos helyzetűnek, ezek közül halmozottan hátrányos helyzetűnek, veszélyeztetettnek – kiemelt figyelmet igénylőnek - tekintjük azt a gyermeket, akinek a családjában az alábbiak figyelhetők meg a Gyvt. 67/A § (1) bekezdésében foglaltak alapján:

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozat alapján – megállapítható, hogy rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll, és a nevelésbe vett gyermekek.

Veszélyeztetettség: olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. Veszélyeztetett az is, akit a jegyző védelembe vett.

Céljaink:

- A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek három éves kortól történő be óvodázása és rendszeres egész napos óvodai ellátás biztosítása.
- Olyan bensőséges, a szülők és a gyermekek tiszteletére épülő kapcsolat megteremtése, amely lehetővé teszi a problémák szégyenkezés nélküli, nyílt feltárását és a felmerült okok megszüntetésére irányuló tevékenységeket.
- Feltárni mindazon körülményeket, amelyek a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolják, veszélyeztetik.

Feladataink:

- Segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére, csökkentésére.
- A családi nevelés hibáiból, hiányából eredő hátrányok enyhítése az óvodai nevelés keretein belül.
- Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, szülővel, óvodapedagógussal együttműködve.
- A szülők gyermekük nevelése iránt tanúsított felelősségének erősítése.
- A prevenció, a segítségnyújtás, a megértés, a támaszkodás, az egyenlő hozzáférés.
- Szoros kapcsolat fenntartása a Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központtal, a Járási Gyámügyi Hivatallal, az Önkormányzat Művelődési és Szociális Irodájával, az iskolai gyermekvédelmi felelősökkel.
- Szakemberek segítségének igénybevétele a problémák megoldására.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően tájékoztatás a támogatásokhoz való hozzájutás lehetőségeiről.

Intézményünkben tagóvodánként gyermekvédelmi felelősök fogják össze a gyermekvédelmi tevékenységet. Mindhárman végeztek gyermekvédelmi tanfolyamot. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény kiemeli az oktatási intézmények gyermek-védelmi feladatait, kapcsolatrendszerét.

Céljaink elérése érdekében feladataink a következők:

A megelőzés feladatai:

- A gyermeki-szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában.
- Rendszeres kapcsolattartás a gyermek szüleivel.
- Biztonságos, egészséges óvodai környezet megteremtése.
- Együttműködés a gyermekvédelemben partnereinkkel.
- Közreműködés az egészségügyi státuszvizsgálatok megszervezésében.

A feltárás feladatai:

- A veszélyeztetettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, problémák feljegyzése.
- A tünetek okainak megkeresése.

A megszüntetés feladatai:

- Induló hátrányok csökkentése egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése.
- Szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltéséhez.
- A gyermek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása
- Segítő szakemberek igénybevétele a problémák típusának megfelelően.
- Együttműködés konkrét esetekben a segítőkkel, jelzőrendszer működtetése.

Gyermekvédelem hatékonyságát segítő tevékenységek:

- Szülők részére fórum, előadások szervezése.
- Szülőkkel való kapcsolattartás egyéni helyzetnek megfelelő formában.
- Kapcsolattartás gyermekvédelmi partnereinkkel.
- Személyiségfejlesztő tréning az óvoda alkalmazottainak.
- Logopédiai ellátás.
- Egyéni fejlettségi lapon egyénre szóló tervezés.
- Fejlesztési lapok vezetése.

Gyermekvédelmi felelősök feladatai:

Felderítő, megelőző munka

Már beiratkozás előtt a gyermekvédelmi felelősök felveszik a kapcsolatot a védőnőkkel, tájékoznak a gyermekek helyzetéről, feltárják a problémás eseteket. Szükség esetén az óvodába bekerülés előtt az óvodapedagógusokkal együtt meglátogatják a családot. Segítséget adnak a szülőknek, hogy milyen támogatásra számíthatnak. A már óvodában lévő gyermekek megváltozott körülményeiről az óvodapedagógusok tájékoztatják a gyermekvédelmi felelősöket és közösen döntenek, hogy milyen segítséget tudnak ajánlani a családnak. A megtett javaslatok után a gyermekvédelmi felelős figyelemmel kíséri, hogy a segítség elérte-e célját.

Nyilvántartás vezetése

A veszélyeztetett, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről, egyeztetés a Járási Gyámügyi Hivatallal, valamint a Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató

Központtal. A nyilvántartásba kerülnek be a tett intézkedések, illetve a hivatal előadóival egyeztetve a kapott támogatások, segítségi formák.

Támogatások indítványozása, kérése

A szülők az óvodapedagógusok tájékoztatása és javaslata alapján egyéni kérelemmel fordulnak a Polgármesteri Hivatal Művelődési és Szociális Irodájához. Ezen a téren a tájékoztatás, információ adás a gyermekvédelmi felelősök feladata. A gyermekvédelmi felelősök és az óvodapedagógusok is élnek kérelemmel, ha ennek szükségét látják a gyermek érdekében. A gyermekvédelmi felelősök figyelemmel kísérik a megfelelő fórumokkal együtt, hogy az óvodai élet, az óvodából iskolába menő gyermekek beiskolázása milyen terheket ró a családra és szükség esetén intézkedéseket tesznek.

Jelzőrendszer működtetése

A tapasztalt problémákról írásos feljegyzést nyújtunk be a Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központ munkatársaikhoz, akik a törvényben meghatározott módon járnak el, intézkednek.

Koordináló tevékenység

A gyermekvédelmi felelősöknek koordinálnia kell az óvónők - gyermekek - szülők - védőnők - bölcsőde - iskola - Gyermekjóléti és Szociális Szolgáltató Központ, a Járási Gyámügyi Hivatal, a Polgármesteri Hivatal Művelődési és Szociális Irodája között. Intézményünkben a konkrét gyermekvédelmi munkát a csoportban dolgozó óvodapedagógusok végzik, ez megfelelőbb a gyermek és a család szempontjából, hiszen a gyermekekkel közvetlenül foglalkozó felnőttek gyorsabb és konkrétabb segítséget tudnak adni, mintha még más láncszemet is beiktatnánk. A koordináló tevékenységben a folyamatos információ az óvodapedagógus - gyermekvédelmi felelős - intézményvezető és tagóvoda-vezetők között nagyon fontos.

Gyermekvédelmi munka várható eredményei:

- Az óvodás gyermek és családja nem kerül nehezebb helyzetbe.
- Minden gyermek önmagához képest fejlődik, jól érzi magát az óvodában.
- Képessé válik az iskolakezdésre.

2. Sajátos nevelési igényű – kiemelt figyelmet igénylő – gyermekek nevelése

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve határozza meg az óvoda feladatát e területen.

A sérült és az ép gyermekek kölcsönös tapasztalatai egymásról, közös tevékenységeik, együttes élményeik azt vetítik elő, hogy később is elfogadók, igény szerint segítőkészek lesznek egymás iránt.

Alapító Okiratunknak megfelelően ellátjuk a 3 éves kortól iskolába lépésig a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését integráltan, egyéni és csoportos keretek között.

A Köznevelési Törvény értelmében sajátos nevelési igényű gyermekeknek tartjuk azokat a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, akik a szakértői bizottság szakértői szakvéleménye alapján:

- mozgásszervi,
- érzékszervi (látási, hallási),
- értelmi vagy beszéd fogyatékos,

- több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- autizmus spektrum zavarral vagy
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozási zavarral) küzd.

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált formában történő fejlesztésének általános céljai:

- Az óvodai nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítása a hátrányok csökkentése, a beilleszkedés segítése, az esélyegyenlőség biztosítása.
- A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékoságból, az autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- Különböző funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

A fejlesztés célja:

- A kommunikációs szándék tudatos megvalósítása.
- Sokoldalú, prevenciós fejlesztés.
- Kóros viselkedés kialakulásának megelőzése.
- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése.
- Károsodott tartási és mozgási funkciók javítása.
- A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Nevelési feladataink:

- Szakértői vélemények áttekintése.
- Sajátos nevelési igényből eredő speciális fejlesztési tevékenységek megismerése.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek szakszerű ellátásának biztosítása.
- Egyénre szabott fejlesztési terv készítése szakértői vélemény alapján.
- Az ép funkciók bevonása, a hiányzó pótlása érdekében, a különböző funkciók egyensúlyának kialakítása.
- Speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- A fejlesztés céljait, minden esetben a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.

Személyi feltételeink:

- Óvodapedagógus.
- Gyógytestnevelő végzettséggel rendelkező óvodapedagógus.
- Dajka.
- Megbízási szerződés alapján a megfelelő végzettségű szakember.
- Pedagógiai asszisztens.

Az általános fejlesztést az óvodapedagógusok végzik, speciális fejlesztéshez logopédust, a szakértői véleményben meghatározott végzettségű szakembert igyekeznek biztosítani az intézmény, szükség esetén szakemberhez történő irányításban közreműködünk (pl. pszichológus, fejlesztő pedagógus, speciális fejlesztés).

Jelenleg óvodáinkban az intézmény által, megbízási szerződéssel alkalmazott, megfelelő végzettségű szakemberek végzik a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését. Az óvodai csoportokban a többségi prevenciós foglalkozásokat az óvodapedagógusok végzik és dokumentálják.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, az irányelv intézményünkre vonatkozó része:

- A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangba kerüljenek.
- A gyermekek joga, hogy állapotuknak megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljenek, fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg.
- Nevelésük, fejlesztésük a terhelhetőség figyelembe vételével történjen.
- A gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, elfogadó, eredményeket értékelő környezet, befogadó csoportlétkör kialakítása segítse.
- A gyermekek viselkedésében érvényesüljön a hátrányos megkülönböztetés kizárásának elve.

Céljaink:

- Harmonikus, nyugodt óvodai környezetben biztosítani a gyermekek integrált nevelését, esélyegyenlőséget,
- javítani a gyermekek életminőségén, elősegíteni a társadalmi beilleszkedéseket,
- csökkenteni a fogyatékosságokból adódó hátrányait,
- természetessé váljon a gyermekek közötti különbözőség elfogadása.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásának rendszere:

Sajátos igény	Intézményen belül	Feladatot ellátók	Intézményen kívül	Feladatot ellátók
Beszéd és kommunikáció	- Logopédiai ellátás - Anyanyelvi játékok - Fonémahallás fejlesztés	Logopédus Óvodapedagógus Óvodapedagógus	Szakellátás	Logopédus Fejlesztő pedagógus
Mozgás	- Tartás- és lábboltozat javító torna - Gyógytestnevelés	Óvodapedagógus Gyógytestnevelő	Testi terápiák	Szakorvos
Részképesség	- Napi fejlesztési folyamatok - Egyéni fejlesztési terv	Óvodapedagógus	Szakszolgálat	Fejlesztő pedagógus Szakorvos
Orvosi, pszichológusi esetek			Szakszolgálat Szakértői bizottság	Szakorvos pszichológus

Tárgyi feltételek:

- A tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik.
- Nagyméretű tükör.
- Logopédiai tükör egyéni fejlesztéshez.
- Tábla.

- Mozgásfejlesztő játékok (Wesco, labdák).
- Finommotorikát fejlesztő, segítő játékok, eszközök.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének várható eredménye:

- Sajátos nevelési igényű gyermekek váljanak képessé a közösségbe való beilleszkedésre, az iskolába lépésre.
- Olyan szemléletformálás a felnőttek, szülők, gyermekek körében, amely biztosítja a másság elfogadását, tolerálását.

3. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő – kiemelt figyelmet igénylő – gyermekek nevelése

A Köznevelési Törvény értelmében BTMN - es gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciát mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A fejlesztés célja:

- A kommunikációs szándék tudatos megvalósítása.
- Sokoldalú, prevenciós fejlesztés.
- Kóros viselkedés kialakulásának megelőzése.
- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése.

Nevelési feladataink:

- Szakértői szakvélemények áttekintése, speciális fejlesztési tevékenységek megismerése.
- A BTMN – es gyermekek szakszerű ellátásának biztosítása.
- Egyénre szabott fejlesztési terv készítése szakvélemény alapján.
- Továbbképzéseken való részvétel a fejlesztési tartalmak sokoldalú alkalmazásának érdekében.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelésének várható eredménye:

- A BTMN - es gyermekek váljanak képessé a közösségbe való beilleszkedésre, az iskolába lépésre.
- Olyan szemléletformálás a felnőttek, szülők, gyermekek körében, amely biztosítja a másság elfogadását, tolerálását.

4. Tehetséges – kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

A Köznevelési Törvény értelmében kiemelten tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Céljaink:

- Olyan támogató környezet kialakítása, amelyben a tehetségigérek már az óvodai életszakaszban is felismerhetők, személyiségük komplex fejlesztésével kiemelkedő képességeik tovább fejleszthetők.
- A tehetségigérek gondozása váljon a mindennapok részévé, ezzel biztosítva a tehetséggazonosítás folyamatosságát.
- Általános képességek megalapozása sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása.
- Kreativitás fejlesztése.
- Énkép erősítése.
- Élményszerző programok szervezése.
- Elfogadó, biztonságos légkör megteremtése.

Feladataink:

- A tehetségigérek erős oldalának fejlesztése.
- A gyermek tehetségével összefüggő gyenge terület erősítése.
- Lehetőség biztosítása a feltöltődésre, pihenésre.
- Elfogadó, támogató légkör kialakítása, biztosítása.
- A tehetséges gyermek családjával szoros kapcsolattartás, megbeszélések.
- Ösztönözni, motiválni kreativitásukat.
- Kielégíteni szükségleteiket.
- Önmagára taláztatás, hogy megbírkózzon a feladatok sokszínűségével.
- Elkallódás elhárítása.
- Harmonikus fejlesztés.
- Segítés a különböző helyzetekben.

Óvodai nevelőmunkánkat a gyermekekkel folytatott folyamatos, együttes tevékenykedés jellemzi, ami a legtöbb kapaszkodót jelenti az óvodapedagógusok számára a tehetségigérek felismerésében. A gyermekek egyéni fejlettségének mérése, a tapasztalatok rögzítése kiegészíti és megerősíti megfigyeléseinket.

Valljuk, hogy minden gyermek tehetséges valamiben és nekünk kötelességünk felismerni, és fejleszteni azokat a képességeket, készségeket (intellektuális, érzelmi, szociális), amelyben a gyermekek tehetségesnek mutatkoznak.

Nevelőtestületünk felfogása szerint az óvodás gyermek, ha tehetséges óvodás is, leginkább játszani szeret és a személyre szabott fejlesztés mellett, megszokott napirendje szerint, saját fizikai és személyi közegében érzi a legjobban magát.

A differenciálás széles eszköztárával, módszereivel, párhuzamosan végezhető csoportos- és egyéni munkában, egyéni értékeléssel, visszacsatolási módokkal csoporton belül végezzük a tehetséggondozást.

A gyermek egy-egy területen rengeteg ismeretanyagot halmoz fel. Segítenünk kell, hogy ezeket el tudja mélyíteni. Biztosítunk számukra minél több lehetőséget, amelyekből tanulhatnak.

A tehetséges gyermekek nevelésének várható eredménye:

- A tehetséges gyermek kiemelkedő képességei erősödnek, általános képességei olyan szintre kerülnek, amelyek alkalmassá teszik az iskola megkezdésére
- Képes elfogadni a külső irányítást, képessé válik az együttműködésre
- Fejlődik önkontrollja, teljesítményértékelése, teljesítmény centrikusabb lesz

- Akarati életét szabályozni tudja, képes a feladattartásra

A mikrocsoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

Tehetségfejlesztő tevékenység területei, amit csoporton belül végzünk óvodáinkban:

- Mozgás
- Vizuális nevelés
- Anyanyelvi nevelés
- Drámajáték
- Környezetvédelem

A tehetséggondozás elemei:

- Azonosítás.
- Tehetséggondozás, gazdagítás csoportban, műhelyekben (csoporton belül, csoportközi szervezéssel).
- Egyéb óvodai gazdagító programok beillesztése.
- Tehetségazonosítás

Az azonosítás eszközei:

- A gyermekek fejlettségmérő lapján, egyéni fejlesztési tervében rögzített megfigyelések felhasználása.
- Az óvodapedagógus megfigyelései komplex helyzetekben.
- Szülők véleménye.
- Az óvodában alkalmazott egyéb mérések, szűrések eredményeinek felhasználása.

A tehetséggondozás szervezeti keretei csoportban:

- A tehetséget mutató gyermek számára, egyéni fejlesztési terv készítése.
- A napi tevékenységek differenciált tervezése.
- Általános és speciális képességek komplex fejlesztése.
- Szabadjáték biztosítása.
- A tapasztalatszerzéshez sokféle lehetőség nyújtása.
- Kreativitás fejlesztése.
- Meleg, elfogadó légkör, énkép erősítése.
- Élményszerző programok szervezése (kirándulások, tematikus napok, színházlátogatások, stb.).
- Speciális, külső segítség lehetőség keresése (rajzpályázat, sportversenyek, stb.).

5. Nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés

Intézményünk fennállása óta nemzetiségi, etnikai, kisebbséghez tartozó gyermekek nem igényelték az óvodát. A településen nem élnek ezekhez a csoportokhoz tartozó családok. Ez indokolja, hogy programunkban sem térünk ki a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés feladataira.

Amennyiben igény merül fel a hazájukat elhagyni kényszerülő családok/migráns/gyermekének óvodai nevelésére, úgy biztosítjuk számukra az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelmét.

IX. ÓVODÁINK ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

1. Óvodáink írásos dokumentumai

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és módosítása

Játékvár Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja

Az óvoda éves pedagógiai, működési terve - Munkaterv

Aktuális szervezési tanügy-igazgatási feladatok. A helyi program kiemelt feladatai.
Elemzés, értékelés. Ellenőrzés tervezése.

A gyermekcsoport nevelési, tevékenységi programja - Csoportnapló

Nevelési szervezési feladatok tervezése fél évenként,
Heti terv, képességfejlesztés, reflexiók hetente,
Gyermekek fejlődését rögzítő vizsgálatok eredményeinek rögzítése félévenként,
Óvoda és partnereinek kapcsolattartása
Nevelőmunka ellenőrzése, értékelése

Felvételi - mulasztási napló

Naprakész nyilvántartás

Egyéni fejlődés, fejlettség dokumentuma

A képesség szerinti fejlettség mérő lapok elkészítésével, kitöltésével, adatok képzésével és azok feldolgozásával a gyermekek egyéni fejlődésének diagnosztizálása.
Az intézményünkben vezetett dokumentumok szabályozását a 4. számú melléklet tartalmazza.

2. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

A nevelési programunk meghatározza testületünk munkáját, amelyért az intézmény vezetője felelős, az ellenőrzés és értékelés az ő feladata, melyben a tagóvoda-vezetők, munkaközösség-vezetők közreműködnek.

Az ellenőrzés, értékelés rendjét az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata tartalmazza.

Az intézmény, értékelési, ellenőrzési rendszere kiegészült a törvényben meghatározott központi értékelési, ellenőrzési rendszerrel, amely kiterjed az óvodapedagógusokra, vezetőkre és az intézményre is.

3. A Pedagógiai Program minőségfejlesztési munkái

1999. szeptember 1. - Helyi óvodai nevelési programok bevezetése:

„Játékvár – Vár a játék”

„Nevelés a művészetek eszközeivel”

A programok bevezetése előtt áttekintettük feltételrendszerünket:

- gyermekek ismeret- képességszintjét, szokás- és szabályrendszerét,
- az óvoda tevékenységrendszerét, s azok tartalmát,
- az óvoda játékfelfogását, az óvoda tanulásfelfogását,
- az óvoda tárgyi feltételeit és az óvoda dokumentumait.

2000. - Helyi óvodai nevelési programok módosítása:

A Képviselő-testület határozata alapján a városban működő óvodákat és a bölcsődét 1999. augusztus 1-jei hatállyal összevonta. Az összevonás következtében a Városi Óvoda és Bölcsőde két óvodai nevelési programmal működött. A két program értékeit és nevelésfilozófiáját szem előtt tartva egységes szerkezetbe foglaltuk és létrejött a Városi Óvoda és Bölcsőde Helyi Óvodai Nevelési Programja.

2001/2002. tanév - a programbevaló munkaközösségek alakulása:

A programbevaló munkaközösségek alakulása, működése, melyek a nevelőtestület által elfogadott éves munkaterv alapján végzik munkájukat.

A munkaközösségek célja:

- A helyi óvodai nevelési programok bevalásának ellenőrzése, elemzése, értékelése.
- Az értékelés eredményeként a nevelési program módosításának lehetősége, változtatási javaslatok.
- Helyi óvodai nevelési programhoz csoportnapló, anamnézis, egyéni fejlettségi lapok készítése.

2003/2004. tanév - Új oldalak beépítése a csoportnaplóba:

A közoktatási törvény módosításainak figyelembevételével a csoportnaplóba új oldalak kerültek be:

Gyermekvédelmi munka a csoportban

Speciális fejlesztés

Nevelési időn túl szervezett tevékenységek

Biztonságos intézmény

Óvoda-család kapcsolata (szülői értekezletek, egyéb kapcsolattartási formák)

A gyermekek szociometriai vizsgálatának szöveges értékelése

A nevelőmunka ellenőrzése, értékelése és minőségbiztosítása

2004. I. félév - Városi Óvoda és Bölcsőde Helyi Óvodai Nevelési Programjának felülvizsgálata, Intézményi Minőségirányítási Program elkészítése:

A közoktatási törvény módosítása alapján a helyi óvodai nevelési programunk felülvizsgálata elkészítése és megküldése a fenntartónak jóváhagyásra.

Az Intézményi Minőségirányítási Program elkészítése és megküldése a fenntartónak.

A jogszabályi háttér változása miatt (1993. LXXIX és a 2006. évi LXXI törvény 40. §-a új feladatokat határozott meg, mely során 2007. márciusban elkészült az IMIP kiértékelése, mely 2007. 09. 01-jén lépett hatályba.

A programok ellenőrzése bevezetés után 4 évenként:

- a gyermekek egészséges életmód alakítása terén elért fejlettségi szintjeit
- az érzelmi, szocializáció és társas kapcsolat terén elért fejlettségi eredményeit
- a gyermekek játéka, mesélése, éneklése, rajzolása, környezetismerete, mozgása, munkavégzése terén elért fejlettségi szintjeit a programokban megfogalmazott sikerkritériumokban

2007. szeptember – a Városi Óvoda és Bölcsőde Helyi Óvodai Nevelési Programjának átdolgozása, Martfű Város és Mezőhék Község Önkormányzatának közös Feladatellátó Megállapodása miatt, melyben a mezőhéki óvoda nevelési alapellátási kötelezettségét Martfű Város Önkormányzata biztosítja.

2010. 2. félév - A Játékvár Óvoda és Bölcsőde Helyi Óvodai Nevelési Programjának módosítása

Az Óvodai Nevelési Országos Alapprogramjának módosítása és a Kompetencia alapú Óvodai Programcsomag felmenő rendszerű bevezetése indokolta a nevelési program módosítását.

A pedagógiai programunk érvényességi idejét nevelőtestületünk 2014. augusztus 31-ig határozza meg, - ha a törvény másképp nem rendelkezik - lehetőséget adva a pedagógiai program érvényességi idő alatti módosítására.

2013. 2. félév – A Játékvár Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjának módosítása

Az Óvodai Nevelési Országos Alapprogramjának módosítása és a Nemzeti Köznevelési Törvény, vonatkozó jogszabály változásai indokolták a pedagógiai program módosítását.

2016. 2. félév

A Játékvár Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjának módosítását a vonatkozó jogszabályokban bekövetkezett változások, az intézményi elvárások meghatározása során feltárt hiányosságok pótlása, valamint az intézmény nevelőtestülete által fontosnak tartott területek kidolgozása indokolta.

A Pedagógiai Programhoz a következő mellékleteket csatoltuk:

- Az óvodapedagógusok elvárás rendje
- A gyermekek mérése-értékelése
- Egészségfejlesztési Program
- Dokumentáció vezetése

2018. 09. 01.

A Játékvár Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjának módosítását az Óvodai Nevelési Országos Alapprogramjának módosítása indokolta.

2019. 09.01

A Játékvár Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjának módosítását a következők indokolták:

- A Május 1 úti Tagóvoda megszűnésével, az ott dolgozó pedagógusok csatlakozni kívántak a „Játékvár- vár a játék” helyi óvodai nevelési gyakorlathoz, így a „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” helyi óvodai nevelési gyakorlat használata megszűnt.
- A megszűnő pedagógiai program egyes részeit óvodapedagógusi javaslatra, beépítjük a „Játékvár- vár a játék” programba.
- Köznevelési Törvény módosításai.

2023. 03.01.

A Játékvár Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjának módosítását a vonatkozó jogszabályokban bekövetkezett változások, a személyei feltételek, a tanfelügyeleti ellenőrzés javaslatai valamint a Alapító Okirat számának megváltozása indokolta.

X. ÓVODÁINK SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAI

Nevelési időben szervezett térítésmentes szolgáltatások:

Logopédiai ellátás: speciális fejlesztést biztosítunk a beszédhibás gyermekek részére.

Nevelési időn túl szervezett térítésmentes szolgáltatás:

Hitoktatás: tiszteletben tartjuk a szülők világnézeti, vallási meggyőződését. Szülők igénye alapján lehetővé tesszük, hogy heti egy alkalommal gyermekeink hitoktatásban vegyenek részt. Az óvoda közvetítő szerepet vállal a református és a katolikus hitoktatásban.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Egyetértését, véleményét nyilvánította:

A Játékvár Óvoda és Bölcsőde Szülői Munkaközössége
Szakmai Munkaközösségek

2023. 03. 01.

Elfogadta:

A Játékvár Óvoda és Bölcsőde Nevelőtestülete
Martfű

2023. 03. 01.

Jóváhagyta:

A Játékvár Óvoda és Bölcsőde intézményvezetője
Martfű Város Önkormányzatának Képviselő-testülete

2023. 03. 01

Tájékoztatásul hivatalosan megkapják:

Martfű Város Önkormányzatának Képviselő-testülete
Játékvár Óvoda és Bölcsőde Nevelőtestülete
József Attila Általános Iskola Igazgatója
Szülői Munkaközösség Képviselője

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 363/2012.(XII.17.) Kormány rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről
20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
22/2013.(III.22.) EMMI rendelet módosítása
Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról
Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (137/1996. VIII.28. Kormányrendelet
255/2009.(XI.20.) Kormányrendelet, 221/2010.(VII.30.) Kormányrendelet)
A Foglyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelvei, és módosításai
(23/1997./VI./ 37/2000./X.29./)
A Kompetencia alapú Óvodai Programcsomag módszertani kézikönyve és kiadványai
Az óvodavezetők kézikönyve I-IV. OKKER Oktatási Iroda, Bp.
Óvodavezetési Ismeretek RAABE Kiadó
Nagy Jenőné: *Programkészítés, de hogyan?* NAT-TAN sorozat, OKKER Oktatási Iroda, Bp., 1996.
Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel 1997.
Nagy Jenőné: Segédlet az óvodák nevelési programjának előkészítéséhez
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet 1996.
Az óvodai nevelés programja 1989.
Mérey Ferenc- V. Binét Ágnes: *Gyermeklélektan* Bp. Gondolat Kiadó 1978.
Dr. Günter Clauss- Dr. Hans Hiebsch: *Gyermekpszichológia* Akadémiai Kiadó Bp.
Balázsné: Ember aki óvoda
Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel JNSzP Ped. Intézet 1997.
Porkolábné dr. Balogh Katalin: *Kudarc nélkül az iskolában* Alex-typó Bp. 1992.
B. Méhes Vera: *Az óvodapedagógusi és az óvodai játék Tankönyvkiadó* Bp. 1973.
Susanna Millar: *Játékpszichológia* Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Bp. 1973.
Városi Óvodai Intézmény Kisújszállás - OVI-SULI együttműködés, a sikeres óvoda-iskola átmenet támogatásáért A kisújszállási Városi Óvodai Intézmény „Jó gyakorlata” 2010.
Városi Óvodai Intézmény Kisújszállás - Környezettudatos magatartás alakítása Zöld Óvoda programokkal A kisújszállási Városi Óvodai Intézmény Pitypang tagóvodájának „Jó gyakorlata” 2010.
Játékvár Óvoda és Bölcsőde Martfű – „Színes világ” innováció 2010.
Játékvár Óvoda és Bölcsőde Martfű – „Advent” innováció 2010.
Dr. Kuti István - Dr. Kuti Istvánné: *Körlánc - Környezeti nevelés az óvodában* 1996.
Zöld Ovi - A kisgyermek környezet- és természetvédelmi neveléséhez Tisza Klub ötletgyűjtemény
Horváth Györgyné-Lengyel Jánosné: Tanuljunk meg harmóniában élni a természettel
Dr. Havas Péter: *A kisiskolások környezeti nevelése „Réce füzetek”* Alapítvány a Magyarországi Környezeti Nevelésért 1993.
Dr. Havas Péter: *Körlánc kalauz - gyakorlati útmutató a helyi közösségek bevonásával történő környezeti neveléshez* Bp. AQUA Kiadó 1994.
Dr. Tótszőllősné Varga Tünde: *Mozgásfejlesztés az óvodában* Bp. FER-CO Kft. és a Váci Ofset Kft. 1994.
Berczik Sára: Mozgásfejlesztő és tartásjavító gimnasztika
Dr. Tóth János (kézirat): Játékos lábtorna és tartásjavító torna
Gárdos Magda - Dr. Mónus András: *Gyógytestnevelés*
Dr. Fenyvesi Margit: Figyeld, füled! Játsszunk a hangokkal játékprogram

- Dr. Nagy József: 5-6 éves gyermekek iskolakészültsége
Dr. Gósy Mária: *Beszéd és óvoda* Bp. 1997.
Dr. Gósy Mária: Gyermekkori beszédészlelési és beszédmegértési zavarok Bp. 1996.
Soós Istvánné- Török Gábor: A beszédhang megkülönböztető képesség és készség kö-
réhez Magyar Nyelvőr 1976. 3.sz.
Forrai Katalin: *Ének az óvodában* EDITINO MUSICA Bp. 1974.
Törzsök Béla: *Zenehallgatás az óvodában* Zeneműkiadó Bp. 1982.
Kósa-Szemerkenyi: *Apáról fiúra* Budapest Móra Kiadó
Pappné Farnadi Tamara: "Tücsök koma hegedül..." zenei naptár óvodásoknak
Bíró Antalné: *Pszichológiai kutatások az óvodában Óvodai Nevelés* 1987. 7-8. sz.
Bíró Antalné: *Pszichológiai kutatások pedagógiai eredményei Óvodai Nevelés* 1990.
2. sz.
Vekerdi Iréne: *A beszédhanghallás fejlesztése Óvodai Nevelés* 1980. 6., 12. sz.
Zsáky István: *Dolgozatok az óvodai ábrázolás köréből*
Beszteri Éva-Horváth Ildikó-Varga Edit: *Útmutató az óvodai nevelési program felül-
vizsgálatához*
Virágné Katona Zsuzsanna: *Hogyan dolgozzuk át óvodánk nevelési programját?*
JNSzM Pedagógiai Intézet Szolnok 2002.
Kósa-Szemerkenyi: *Apáról fiúra* Móra Kiadó Bp.
Zsáky István: *Dolgozatok az óvodai ábrázolás köréből*
Kiss Éva:
- A tél csengői csengenek
- Tavasz van gyönyörű
- Perelnek, porolnak csöppnyi levélhadak
- Itt a nyár, táncot jár a napsugár